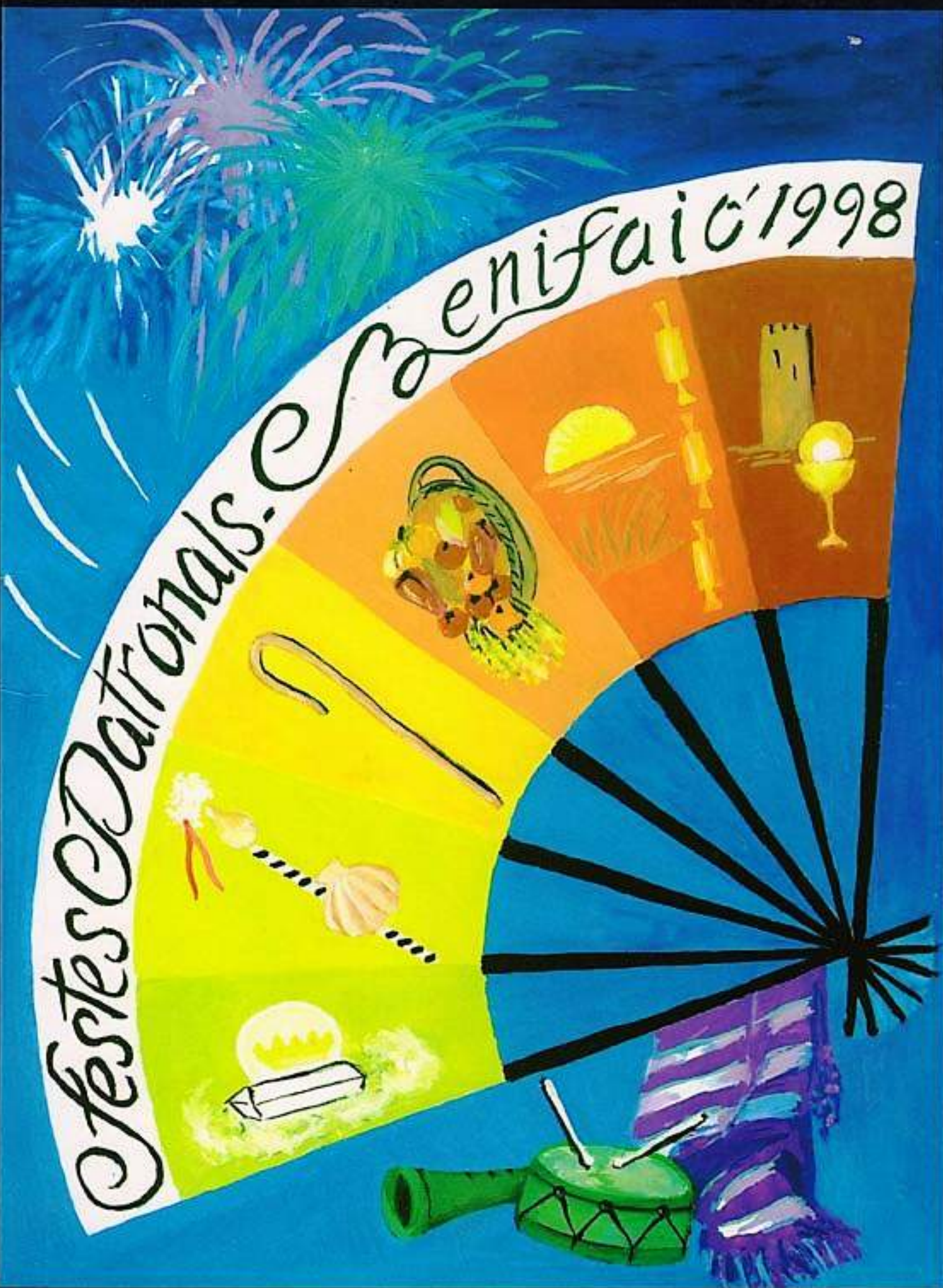

Festes Patronals. Benifaic'1998

*...des de 1945
sempre al servici del client.*

I M P R E M T A

Santa Bàrbara, 35
Tels. 96 178 00 57 * - Fax: 96 178 26 41
46450 BENIFAIÓ -València

PERO ...

SUPERPLAZO

DE LA CAJA:

CLIVE 9-6-08

Information: <http://www.mcaurmarket.com>

CAJA DE AHORROS DE CARLET

Los artículos son una oferta exclusiva de Kyrene, S.A. Tel. 96 296 12 58, para clientes del Superplaza de la Caja de Ahorros de Carlet. La Caja de Ahorros de Carlet abonará los intereses en la cuenta del cliente, el cual podrá adquirir en el caso de que le interese, cualquier producto de los ofertados por Kyrene, S.A.

SUMARI

SALUDES

- 6** President de la Diputació de València
- 8** Alcalde de Benifaïó
- 9** Regidora de Cultura, Festes i Esports
- 11** Rector
- 12** Reina de les Festes i Cort d'Honor

PROGRAMA D'ACTES

- 18** Actes
- 27** Normes de la Cordà i del Ball de Gala

COL·LABORACIONS

- 64** Del gòtic al neoclassicisme
- 71** Homenatge a Casimiro Romero Carsí
- 72** El Besori
- 74** Bodas de oro sacerdotales
- 77** Prevenció familiar de las drogodependencias
- 82** Benifaïó i el 98
- 85** Torsimany
- 86** La cultura local de transmissió oral
- 89** Crepuscle d'un símbol oblidat
- 90** Un lloquet per als xiquets
- 92** Poesies

ENTITATS 93

- 30** Factoria musical. El Centre d'Estudis Musicals compleix 20 anys.

Les festes de carrer.
Una tradició quasi
perduda.

34

38 Te'n recordes?

Entrevista a Francesc Beltrán, cronista oficial de Benifaió

48

L'altra cara de les falles. Entrevista a un jove artista faller.

60

41

Tal com erem.

44

Benifaió-Valmontone, 10 anys junts.
Benifaió celebra el X aniversari del seu agermanament amb Valmontone

Un estiu per a disfrutar aprenent.
L'Ajuntament de Benifaió organitza diverses activitats a l'estiu per als xiquets.

52

!!!Campions!!!. El C.E. Benifaió aconsegueix l'ascens a preferent.

56

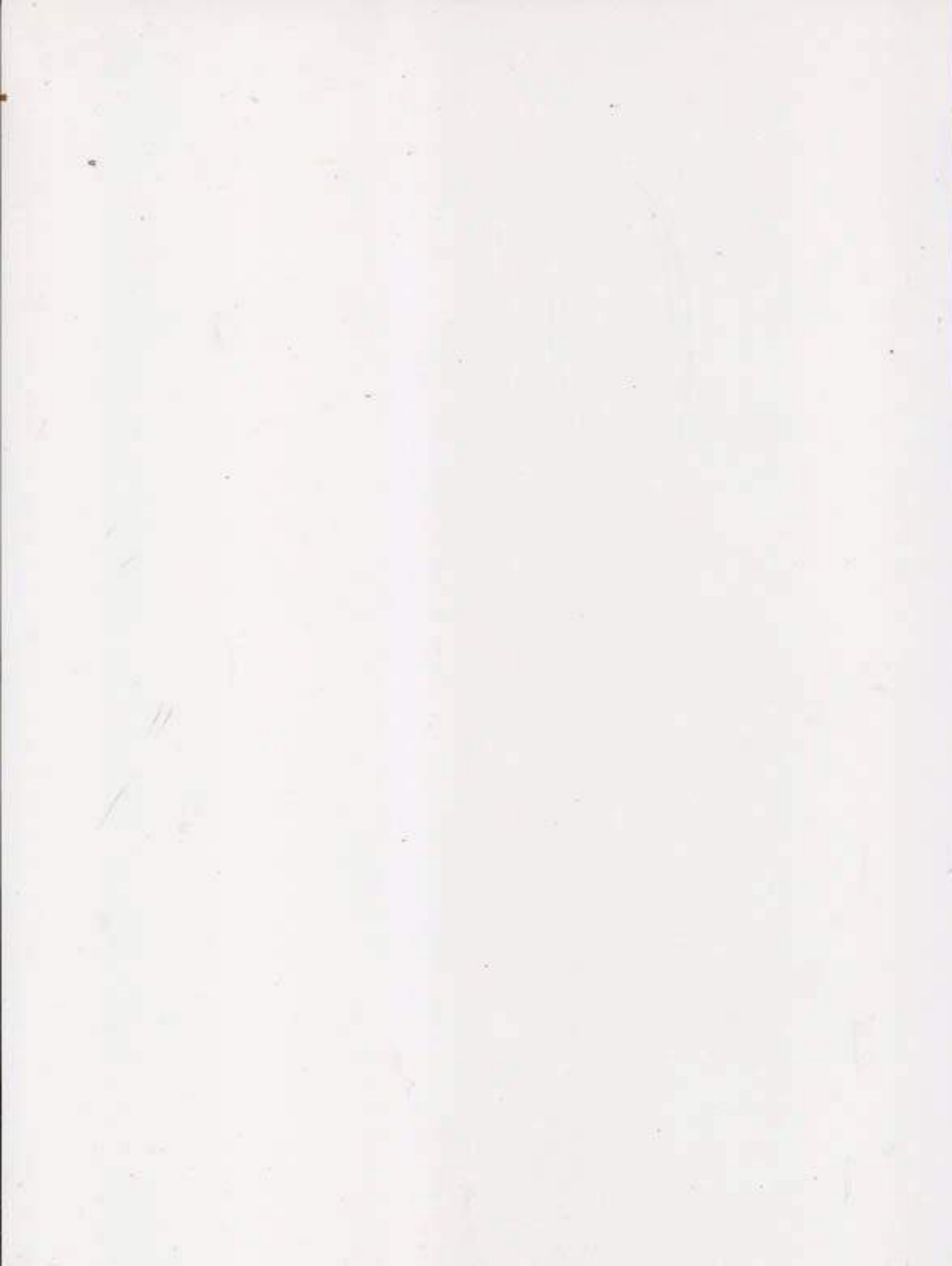

Foto: Julián Lindero

saludes

S.S.M.M. els
Reis d'Espanya

Manuel Tarancón

president de la Diputació de València

Hi ha pobles en els quals és fàcil descobrir l'essència compartida del nostre passat. Es veu en l'actitud i comportament de les gent, i es veu també en el paisatge i els costums.

En Benifaio es plasma meravellosament l'herència històrica valenciana en les seues diferents etapes. En passejar pels seus carrers i voltants, i admirar la torre musulmana de la plaça Major o l'església parroquial de Sant Pere; o la torre àrabica d'Espioca i l'ermita de la Mare de Déu dels Dessemparats: ens reconforta pensar en eixe esperit de convivència i tolerància que és tan propi dels pobles valencians.

Benifaio explicita, en la seua idiosincràsia peculiar, eixos valors socials que, en èpoques de festa major, encara es fan més visibles. La festa convida a la germanat, a l'alegria i a l'enfortiment dels nostres llaços veïnals.

Com a President de la Diputació de València vull enviar-vos una salutació ben cordial en estos dies de festa i el meu desig que enguany, 1998, tots els fills de Benifaio, així com els visitants dels pobles de la rodalia disfruten d'uns dies inoblidables.

Vicente Fort

alcalde de Benifaio

Desde esta tribuna privilegiada que representa el Libro de Fiestas de Benifaio, deseo saludar a todos vosotros, vecinos de nuestro pueblo, así como a las personas venidas de fuera que contribuyen a dar mayor esplendor a unas fiestas patronales, por las que hacemos votos a fin de que sean un motivo de unión y felicidad para todos los que las vivimos.

Habitualmente las fiestas del pueblo han significado el final del curso político, que viene acompañado de la

interrupción de la actividad económica por el disfrute de las merecidas vacaciones estivales. Ahora, pues, es el momento para hacer balance de las tareas realizadas y, sobre todo, para dar cuenta de los proyectos que desde la Corporación Municipal se piensa llevar a cabo en beneficio de nuestro querido Benifaio.

En ese sentido, la gestión de los intereses municipales impulsada desde el ayuntamiento ha tenido como objetivo fundamental erradicar de las mentes de nuestros conciudadanos la idea de que Benifaio termina en el barranco, que Benifaio es un pueblo que no va más allá del reducido ámbito de su término municipal. Por contra, acontecimientos como la Mostra Agrícola i Ramadera y la Expo Benifaio, han trascendido nuestros límites locales proyectando el nombre de Benifaio por la comarca de la Ribera y a lo largo y ancho de la Comunidad Valenciana.

Si eso se ha producido en un pasado que deseamos reeditar y mejorar, las realizaciones futuras van a potenciar enormemente la personalidad de un pueblo con la solera agrícola y económica de Benifaio, al cual le falta impulso cultural que acompañe a los importantes logros materiales. La Casa de Cultura que, tanto y tanto hemos ansiado ver terminada ya comienza a ser una realidad palpable: el pasado día 10 de julio se suscribió el contrato con la empresa adjudicataria de las obras, que finalizarán antes de que nos comamos los turrone navideños.

En estos momentos en los que damos rienda suelta a nuestra alegría y a los mejores sentimientos de hermandad que llevamos dentro de nosotros, podemos estar doblemente satisfechos del esfuerzo realizado durante el año que nos ha precedido y de las bases que se han colocado desde la Corporación, que me honro en presidir, para situar a Benifaio en el puesto que se merece por su potencial económico y humano.

Para acabar, desearía que compartiéramos el recuerdo por nuestras personas estimadas que, por una u otra causa, no podrán celebrar nuestras fiestas junto a nosotros. A todos los demás, os animo a vivir en armonía y con intensidad los actos festivos de nuestro estimado pueblo.

Amparo Arcís

regidora de Cultura, Festes i Esports

Queridos vecinos: al inicio de estas Fiestas Patronales, quiero dirigirme a vosotros para desearos que paséis unos días de diversión, fiesta y alegría.

Saludar y felicitar a la Reina de la Fiestas, Vanessa García Rodríguez, y a su Corte de Honor, ya que éste será un año que recordarán siempre.

Agradecer cómo no a las entidades culturales, deportivas y festivas, por los actos que protagonizarán durante estas fiestas para darle mayor realce.

Espero que disfruten de estas fiestas.

Santa Bàrbara
Patrona de Benifaió

Félix Duart Boluda

rector párroc de Benifaio

Al acercarse, cada año, el mes de agosto nos disponemos a celebrar las Fiestas Patronales de nuestro querido pueblo Benifaio. Estas fiestas comienzan, en el aspecto religioso, con la Asunción de la Virgen María, pasan por los días dedicados a San Roque, San Cayetano y San Isidro, para desembocar en la fiesta de la Divina Aurora y culminar en la fiesta de Santa Bárbara, nuestra excelsa patrona.

La iconografía nos presenta la imagen de Santa Bárbara, mujer fuerte y elegante, rodeada de los signos que la distinguen: la torre donde fue encerrada, la palma del martirio y la custodia con el Santísimo Sacramento. Así la podemos observar perfectamente en la hermosa imagen que preside su capilla en nuestro templo parroquial, obra del escultor valenciano Vicente Tena, realizada en el año 1941.

Fijémonos este año en el detalle de la custodia que Santa Bárbara lleva en sus manos. Parece que la está mostrando a todos, la está ofreciendo a todos. Porque ella sabe, por propia experiencia, que necesitamos la Eucaristía para poder vivir y también para poder morir cristianamente. Santa Bárbara, Virgen y Mártir, sabe que para profesar la fe, durante toda la vida y hasta las últimas consecuencias, como puede ser el martirio, la persona humana necesita la presencia y la ayuda de Dios, que se hace realidad de una forma especial en la Eucaristía, donde nos alimentamos del mismo Dios.

La piedad popular ha revestido esta gran verdad teológica con una admirable tradición. Pensando en el momento de la muerte, al final de la vida, Santa Bárbara aparece como la gran intercesora nuestra y nos ofrece lo mejor que un cristiano puede desear en ese trance: la Eucaristía.

Así lo reconoce una antiquísima oración que reza: "Haz Señor, que por la intercesión de Santa

Bárbara obtengamos recibir antes de la muerte el sacramento del Cuerpo y Sangre de Nuestro Señor Jesucristo".

Así lo recoge también el himno que nosotros cantamos en nuestro pueblo en honor a Santa Bárbara: "Anem pel món / despreocupats, / sense pensar / mai en la mort, / Quan moribunds / vos invoquem / el Sant Viatic / tots el rebem".

Pero la Eucaristía no es algo que recibimos simplemente al final de la vida, sino que los cristianos también celebramos y recibimos la Eucaristía a lo largo de toda nuestra vida. Y es el alimento espiritual que nos hace posible ser cristianos. Como hizo posible a Santa Bárbara ser cristiana siempre y morir por su fe en Cristo.

Siguiendo la tradición de nuestros antepasados, cada día de nuestras Fiestas Patronales tiene, desde el punto de vista religioso, un momento culminante: es el momento de la celebración eucarística en honor de la Virgen o de los Santos. Entonces el cristiano vive con plenitud lo que supone celebrar las Fiestas Patronales, escuchar atentamente la Palabra de Dios, contemplar el ejemplo admirable de los Santos y la Virgen María, comprometernos a hacer lo mismo que ellos hicieron, compartir con los demás la fe, la esperanza y el amor...

Deseo, pues, que este año al celebrar en cada día de fiesta la Eucaristía en honor de la Virgen y los Santos, especialmente el día de Santa Bárbara, tengamos presente la importancia que para la vida de un cristiano tiene la Eucaristía.

No es un acto más, es lo más importante. Deseo también a todos, los que vivimos en Benifaio y los que nos visitarán estos días, unas felices e inolvidables Fiestas Patronales de 1998.

Reina de les

Festes 1998

Estimat poble:

Un any més han arribat les festes en honor a la nostra patrona Santa Bàrbara. Jo, com a reina, desitge que visqueu intensament estos dies de festa, i al mateix temps, tinc el gust de convidar a tot el poble a col·laborar en tots el actes que ens esperen.

Per últim, sols em queda desitjar en nom de les meues dames que formen la meua Cort d'Honor i en el meu propi, que passeu unes festes inoblidables.

Vanessa García Rodríguez, Reina de les Festes 1998.

Vanessa García Rodríguez

Cort

d'Honor

Susana Almodóvar Soler

Xelo Cerveró Penco

Manoli Martínez Mínguez

Ángela Girona Doria

programa d'actes

Foto: Julián Lladós

3 d'agost DILLUNS

16:00 **Campionat de Truc-Sistema lligueta.** Lloc: menjador de Cohoca.

19:00 **Inauguració de l'exposició d'esmalts.** Autora de les obres: Lola Aleixos Carbonell, veïna d'Almussafes. Al llarg del temps ha desenvolupat una intensa activitat en diferents especialitats artesanals; però és en 1985 quan comença una nova especialitat de la mà de la seua mestra Puri Gracia, iniciant-se en l'esmaltació a foc sobre metall. Les obres exposades mostren la seua trajectòria. Lloc: Casa de la Cultura, del 3 a l'11 d'agost, de 19:00 a 21:00 hores.

4 d'agost DIMARTS

16:00 **Campionat de Truc-Sistema lligueta.** Lloc: menjador de Cohoca.

5 d'agost DIMECRES

16:00 **Campionat de Truc-Sistema lligueta.** Lloc: menjador de Cohoca.

6 d'agost DIJOUS

16:00 **Campionat de Truc-Sistema lligueta.** Lloc: menjador de Cohoca.

21:30 **Cinema d'estiu.** Projectió de la pel·lícula *The Barrowers*. Acte patrocinat per Caixa Carlet. Lloc: plaça Major.

7 d'agost DIVENDRES

16:00 **Campionat de Truc-Sistema lligueta.** Lloc: menjador de Cohoca.

23:30 **Presentació de la Reina de les Festes 1998, Vanessa García Rodríguez, i la seua Cort d'Honor.** L'acte, presentat per Pablo Fernández i Mª Pilar Ferrando, es tancarà amb l'actuació del Duo Dinámico. Mantenidor: Pedro Gallud. Lloc: plaça Major.

8 d'agost DISSABTE

00:30 **Disco-mòbil a càrrec de Tot Música Canals.** Organitzada pels clavaris de la Divina Aurora 1998. Lloc: escola Santa Bàrbara.

9 d'agost DIUMENGE

00:30 **Berbena a càrrec de l'Orquestra Acuarela.** Organitzada pels clavaris de la Divina Aurora 1998. Lloc: escola Santa Bàrbara.

10 d'agost DILLUNS

12:00 **Cucanyes i jocs populars.** Organitzen els clavaris de la Divina Aurora 1998. S'obsequiarà als participants amb regals. Lloc: plaça Major.

13:00 **Pato a la Font de la Carrasca.** Organitzen els clavaris de la Divina Aurora 1998.

11 d'agost DIMARTS

- 12:00** **Cucanyes i jocs populars.** Organitzen els clavaris de la Divina Aurora 1998. S'obsequiarà als participants amb regals. Lloc: plaça Major.
- 13:00** **Pato a la Font de la Carrasca.** Organitzen els clavaris de la Divina Aurora 1998.
- 00:30** **Nit juvenil amb l'orquestra Acuarela.** Organitzen els clavaris de la Divina Aurora 1998. Lloc: escola Santa Bàrbara

12 d'agost DIMECRES

- 12:00** **Cucanyes i jocs populars.** Organitzen els clavaris de la Divina Aurora 1998. S'obsequiarà als participants amb regals. Lloc: plaça Major.
- 12:00** **Concurs de tractors.** Les ferramentes necessàries seran un tractor i un remolc. Organitza la cooperativa de Benifaió. Lloc: magatzem de taronjes.
- 13:00** **Pato a la Font de la Carrasca.** Organitzen els clavaris de la Divina Aurora 1998.
- 21:30** **Teatre infantil: El bosc per Nanà Teatre.** Organitza l'Ajuntament de Benifaió. Lloc: escola Santa Bàrbara

13 d'agost DIJOUS

- 11:00** **Concurs de "marujeo": Tómbola local.** Aprofitant el mercat es descobriran els "marujeos" del poble. Organitzen els clavaris de la Divina Aurora 1998. Lloc: mercat.
- 16:00** **Concurs de menjar meló.** Organitzen els clavaris de la Divina Aurora 1998. El guanyador rebrà un premi. Lloc: plaça del Progrés.
- 18:00** **Concurs de cavalleries.** Organitza la cooperativa de Benifaió. Lloc: camp situat al costat de les piscines.
- 19:00** **Exposició-homenatge a Vicente Soler Pérez, pintor local.** Del 13 al 22 d'agost des de les 19 a les 21 hores. Lloc: casa de la cultura.
- 20:00** **Homenatge a la Tercera Edat amb l'Orquestra Total.** Espectacle amb humoristes, vedettes i cantants de música espanyola. Organitza l'ajuntament. Lloc: escola Santa Bàrbara.

14 d'agost DIVENDRES

- 18:00** **Concurs de plantació de cebollí.** Organitza la cooperativa de Benifaió. Lloc: camp situat al costat de les piscines.
- 23:30** **Antologia de la sarsuela.** Organitza l'ajuntament. Lloc: escola Santa Bàrbara

15 d'agost DISSABTE

Mare de Déu d'Agost

- 10:00** Torneig d'escacs. Lloc: casa de la cultura.
- 17:00** **Concursos de beure cervesa i de cabuts.** Es premiarà als que beuen més cervesa i als que tinguen el cap més gran. Organitzen Clavaris de la Divina Aurora de 1998. Lloc: plaça del Progrés.
- 20:30** **Missa cantada en honor a la Mare de Déu d'Agost.** A continuació, processó.
Clavariesses: Inma Piles, Alicia Baltasar, Reme Llàcer, Inma Tomás, Concha Llàcer, Amparo Duart, Elia Grau, Elvira Chovil, Nuria Rovira, Susana Vidal, Montse Clérigues, Ana Gómez, Anabel Sandra, Asun Hernández, Esther Quiles i Fabiola Lledó.
- 23:30** **Nit de danses amb el grup Azahar.** Lloc: plaça Major.
- 00:30** **Berbena jove amb Mario Francés i La Crónica Sur.** A continuació, orquestra.
 Lloc: escola Santa Bàrbara.

16 d'agost DIUMENGE

Sant Roc

- 7:30** Despertà a càrrec dels Clavaris de Sant Roc.
- 18:30** **Replega dels clavaris per la Banda de la Societat Artístico Musical.**
Relació de Clavaris de Sant Roc: Alfonso Juan Durán Villanueva, Jesús Sanz Clérigues, Jordán Vaquer Miñana, Francisco Vaquer Rovira, José Miguel Cuartero Chiral, Pablo Arocas Yago, José Sampere Llàcer, Vicent Santaefemí Marco. **Roc Major:** Luis Santonja.
- 20:30** **Missa solemne i cantada pel cor parroquial en honor a Sant Roc.** A continuació, processó acompanyada pel tabal i la dolçaina i la Societat Artístico Musical. Finalitzarà l'acte amb un castell de focs d'artifici, a càrrec de la Pirotecnia Caballer.
- 23:00** **Nit de balls de saló amb l'orquestra Fiesta Latina** Organitza l'ajuntament.
 Lloc: escola Santa Bàrbara.

17 d'agost DILLUNS

Sant Gaetà

- 11:00** **Parc infantil amb moltíssimes atraccions** Lloc: plaça Major.
- 20:30** **Missa en honor a Sant Gaetà, en acabar processó.**
Relació de clavariesses: Amparo Ciscar, Pili Perpiñá, Cèle Ballester, Mª Carmen Olmos, Manoli Carceller, Ana Mª Mari, Elvira Romaguera, Rosa Mª Ibor, Montse Llàcer, Mª José Perpiñá, Eva Forner, Mª José Gil, Eva Ferrer, Mª Vicenta Herrero, Paqui Hernández, Inma Girona, Maribel Navarro.
- 00:00** **Gran nit d'albades amb acompanyament de guitarrà.** Amb els grups de cant valencià de Josepa Blasco i Josep Aparici. Els Clavaris de la Divina Aurora repartiran aigua de València durant l'acte i, en acabar, a la plaça Major es repartirà aigua llimó i orxata amb fartons.

18 d'agost **DIMARTS**

Sant Isidre

- 18:00** *Chipilandia*. Amb karaoke, espectacle infantil, futbolí, hoquei, teatre, màgia i jocs. Lloc: plaça Major.
- 19:00** **Tradicional entrada de la murta**. Es repartirà bova per tots els carrers a càrrec dels Clavaris de la Divina Aurora de 1998.
- 20:00** **Missa en honor a Sant Isidre**.
Relació de Clavarieses de Sant Isidre: Loles Blay, Loles López, Enri Gómez, Inma Martínez, Anabel Martínez, Àngeles Barberà, Carmen Sánchez, Isabel Puerto, Susana Vicente, Charo Zurbano i Amparo Santonja.
- 22:30** **Tradicional sopar de Sant Isidre**. Amenitzat per una gran orquestra. Organitza la Cooperativa de Benifaió. Lloc: magatzems de la Cooperativa.
- 24:00** **Nit jove amb l'actuació d'Inhumanos i Alberto Tarín**. Organitza l'ajuntament. Lloc: escola Santa Bàrbara.

19 d'agost **DIMECRES**

vespra de la Divina Aurora

- 16:00** **Replega dels Clavaris de la Divina Aurora i les seues acompanyants**.
- 21:00** **Tradicional ofrena de flors a la Divina Aurora**. A càrrec dels seus clavaris i les acompanyants al temple parroquial.
- 22:30** **Teatre amb l'obra *Es mi hombre*, per la Companyia de Clàssics Avat**. Lloc: escola Santa Bàrbara.

20 d'agost **DIJOUS**

Divina Aurora

- 6:30** **Gran despertà per tot el poble**. A càrrec dels Clavaris de la Divina Aurora.
- 8:00** **Replega de clavaris i acompanyants**. La Banda de la Societat Musical acompanyarà el passacarrer.
- 12:00** **Missa solemne amb cor i sermó en honor a la Divina Aurora**.
- 14:00** **Gran mascletà en honor a la Divina Aurora**. Organitzen els Clavaris de la Divina Aurora. A càrrec de la Pirotècnia Arcoiris.
- 16:30** **Tir de guatla**. Organitza Societat de Caçadors de Benifaió. Lloc: camp habilitat al Pla de les Clotxes.
- 18:45** **Partit de futbol de màxima rivalitat**. Jugaran els juvenils del Benifaió i el Almussafes.
- 21:30** **Tradicional Processó del Foc**. Sols els clavaris podran encendre coets, cosa que faran en honor a la Divina Aurora. Al terme de la processó, la Pirotècnia Arcoiris omplirà el poble de Benifaió de llum i soroll amb l'espectacle de focs d'artifici a càrrec dels clavaris.

21 d'agost DIVENDRES

vespra de Santa Bàrbara

- 18.00** **XX Torneig de galotxa.** Partida de galotxa entre Benifaió i Sollana. Organitzada pel Club de Pilota Valenciana de Benifaió. Lloc: escola Santa Bàrbara.
- 23.00** **Ball de gala de les festes patronals, en honor a tot el poble i a la reina de les Festes i cort d'Honor.** Actuaran les orquestres Pop Tops i Zeus Orquestra Alama C.D. El ball estarà sotmés a les regles establertes que figuren al final de la programació.

22 d'agost DISSABTE

Santa Bàrbara

- 7:30** **Despertà.** A càrrec de la Penya el Coet. Hi podrà participar tot aquell que així ho desitje i podrà aconseguir coets abans de la despertà a l'ajuntament.
- 10:30** **Cercavila amb la banda de música.** S'arreglegarà a la Reina de les Festes i la seua Cort d'Honor.
- 12:00** **Missa solemne amb sermó en honor a Santa Bàrbara.** Cantada pel cor parroquial
- 14:00** **Mascletà.**
- 18:30** **Presentació del C.D. Benifaió i tradicional partit de màxima rivalitat.** Després de la presentació de l'equip es jugarà el tradicional partit de les festes patronals entre els primers equips del Benifaió i Almussafes.
- 21:30** **Processó en honor a Santa Bàrbara.** Participaran totes les entitats de les diverses festes que es celebren a Benifaió
- 23:00** **Castell de focs d'artifici.** A càrrec de l'afamada Pirotècnia Cavaller.
- 2:00** **Cordà.** Organitzada per la Penya el Coet i l'Ajuntament de Benifaió. Este acte seguirà les normes establides. Finalitzarà a les 4 de la matinada.

ball de gala

normes

1. Lloc: escola Santa Bàrbara.
2. Horari: entrada a les 22:30 i començament a les 23:00 hores.
3. Edat mínima: 16 anys
4. Els tiquets es reservaran de forma individual o col·lectiva a l'ajuntament els dies 12, 13, 17 i 18 d'agost. Horari de 20:00 a 21:00.
5. Els homes hauran d'anar amb vestit pantaló/jaqueta i les dones amb un vestit d'acord amb l'acte.
6. L'ajuntament convidarà a una copa d'aigua de València. La resta de les consumicions aniran a càrrec dels assistents. S'habilitarà una barra i servei de cambrers.
7. Tot aquell que retire la seua consumició tindrà un lloc reservat.

cordà

normas

1. El recinto se cerrará en la plaza Mayor, a la altura de las calles Mayor y Santa Bárbara. Habrá puertas de entrada y salida al recinto.
2. Horario: de 2 a 4 horas.
3. En la planta baja del ayuntamiento habrá un botiquín para los posibles accidentes.
4. Servicio de bebidas a cargo de la Peña El Coet.
5. Se distribuirá cohetes hasta la 1.50 en la esquina de la plaza.
6. Prohibiciones:
 - a) Se prohíbe los cohetes de una salida, así como lanzar los cohetes fuera del recinto.
 - b) Los destrozos materiales y personales serán responsabilidad del infractor, quien podrá ser sancionado de acuerdo con las normas dictadas por la administración.
 - c) Por la peligrosidad del acto es obligatorio ir vestido para evitar quemaduras y con la protección de gafas.
7. El desarrollo de la cordà estará coordinado por la Peña El Coet.
8. Los menores de 18 años deberán ir acompañados de un mayor de edad.

cordà

normes

1. El recinte es tancarà en la plaça Major, a l'altura dels carrers Major i Santa Bàrbara. Hi haurà portes d'entrada i eixida al recinte.
2. Horari: de 2 a 4 hores.
3. A la planta baixa de l'ajuntament hi haurà una farmaciola per als possibles accidents.
4. Servei de begudes a càrrec de la Peña El Coet.
5. Es distribuïran coets fins a l'1.50 al cantó de la plaça.
6. Prohibicions:
 - a) Es prohibeixen els coets d'una eixida i llançar coets fora del recinte.
 - b) Les destrosses personals i materials seran responsabilitat de l'infractor, qui podrà ser sancionat d'acord amb les normes dictades per l'administració.
 - c) Per la perillositat de l'acte, és obligatori anar vestit per a evitar cremades i amb protecció d'ulleres.
7. El desenvolupament de la cordà estarà coordinat per la Peña El Coet.
8. Els menors de 18 anys han d'anar acompanyats d'un major d'edat.

baile de gala

normas

1. Lugar: escuela Santa Bàrbara.
2. Horario: entrada a las 22:30 y comienzo a las 23:00 horas.
3. Edad mínima: 16 años
4. Los tiquets se reservarán de forma individual o colectiva en el ayuntamiento los días 12, 13, 17 i 18 de agosto. Horario de 20:00 a 21:00.
5. Los hombres tienen que ir con traje de chaqueta y las mujeres con vestido acorde con el acto.
6. El ayuntamiento invitará a una copa de agua de Valencia. El resto de las consumiciones corren a cargo de los asistentes. Se habilitará una barra y servicio de camareros.
7. Todo aquel que retire su tiquet tendrá un lugar reservado.

3 de agosto LUNES

16:00 **Campeonato de Truc-Sistema liguilla.** Lugar: comedor de Cohoca.

19:00 **Inauguración de la exposición de esmaltes.** Autora de las obras: Lola Aleixos Carbonell, vecina de Almussafes. A lo largo del tiempo ha desarrollado una intensa actividad en diferentes especialidades artesanales; pero es en 1985 cuando comienza una nueva especialidad de la mano de su maestra Puri Gracia, iniciándose en la esmaltación a foco sobre metal. Las obras expuestas muestran su trayectoria. Lugar: casa de la cultura, del 3 al 11 de agosto, de 19.00 a 21.00 horas.

4 de agosto MARTES

16:00 **Campeonato de Truc-Sistema liguilla.** Lugar: comedor de Cohoca.

5 de agosto MIÉRCOLES

16:00 **Campeonato de Truc-Sistema liguilla.** Lugar: comedor de Cohoca.

6 de agosto JUEVES

16:00 **Campeonato de Truc-Sistema liguilla.** Lugar: comedor de Cohoca.

21:30 **Cine de verano.** Proyección de la película *The Barrowers*. Acto patrocinado por Caixa Carlet. Lugar: plaza Mayor.

7 de agosto VIERNES

16:00 **Campeonato de Truc-Sistema liguilla.** Lugar: comedor de Cohoca.

23:30 **Presentación de la Reina de las Fiestas 1998, Vanessa García Rodríguez, y su Corte de Honor.** El acto, presentado por Pablo Fernández y Mª Pilar Ferrando, se cerrará con la actuación del Dúo Dinámico. Mantenedor: Pedro Gallud. Lugar: plaza Mayor.

8 de agosto SÁBADO

00:30 **Disco-móvil a cargo de Tot Música Canals.** Organizada por los clavaros de la Divina Aurora 1998. Lugar: escuela Santa Bárbara.

9 de agosto DOMINGO

00:30 **Verbena a cargo de la Orquesta Acuarela.** Organizada por los clavaros de la Divina Aurora 1998. Lugar: escuela Santa Bárbara.

10 de agosto LUNES

12:00 **Cucañas y juegos populares.** Organizan los clavaros de la Divina Aurora 1998. Se obsequiará a los participantes con regalos. Lugar: plaza Mayor.

13:00 **Pato en la fuente de la Carrasca.** Organizan los clavaros de la Divina Aurora 1998.

*Claudia
Diana
Aurora*

1998

Saluda del President CLAVARIS' 98

Com cada any, un grup de joves de la població hem unit esforços per a celebrar la festivitat de la Divina Aurora. Enguany aquest grup conta amb 73 membres, que durant tot l'any hem estat treballant de valent per a poder traure endavant aquesta festa.

Ha estat un any carregat de molta feina. Moltes han sigut les loteries, rifes, festes i demés esdeveniments amb els que hem envaït el poble, per tal de recollir l'ajuda econòmica necessària (perque la moral sempre l'hem tinguda) per a realitzar tot el que l'ocasió requereix.

Des d'ací, m'agradaria agrair a tota la població la seua inestimable ajuda i col·laboració, ja que sense ells, no podríem realitzar amb dignitat l'event.

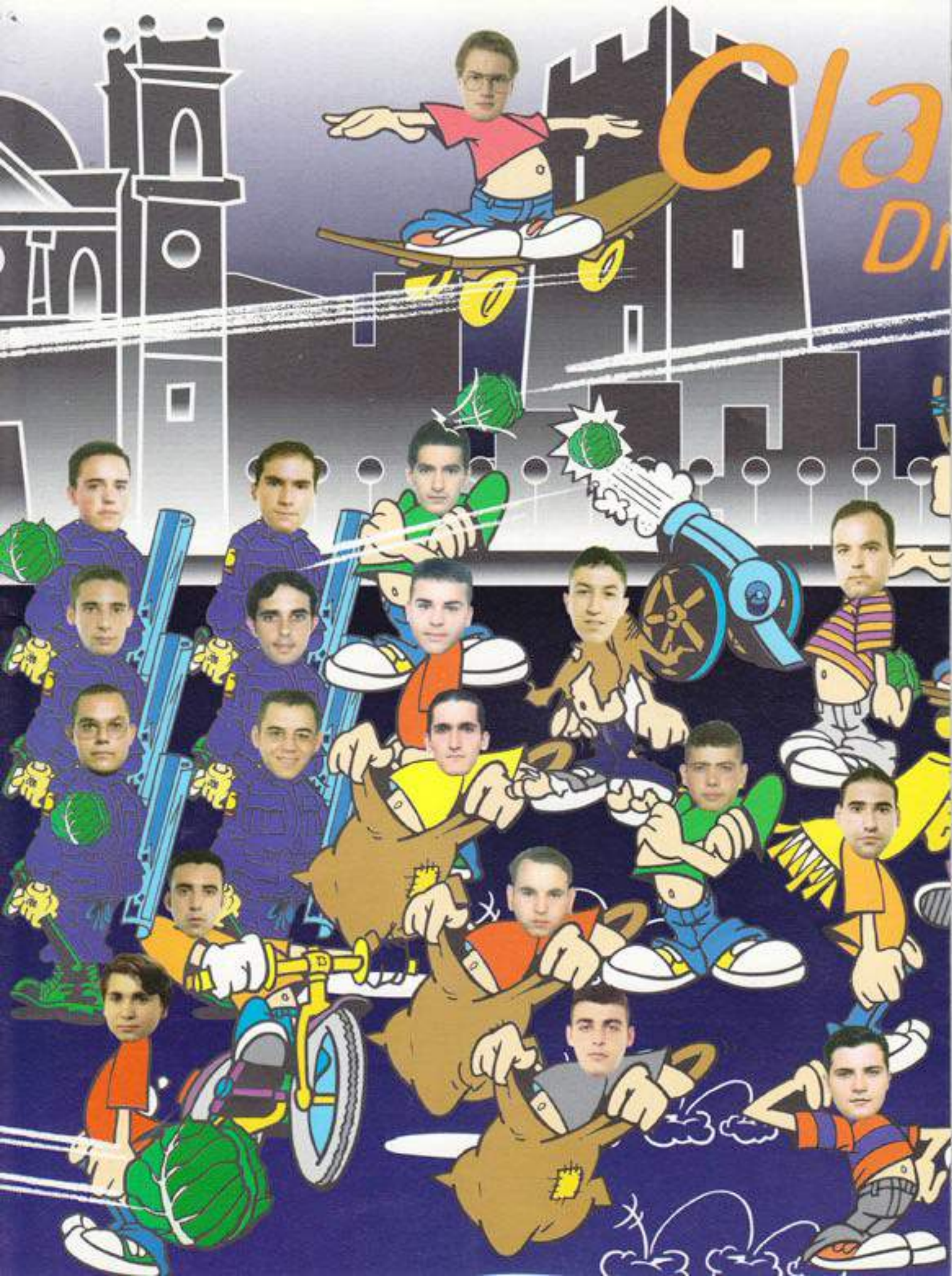
Fins ara uns dels actes típics de nostres festes han estat les vaquetes i els bous embolats, però la normativa sectorial existent al respecte no ha permés la seua materialització, per la qual cosa demanem comprensió.

I finalment, vull desitjar-vos a tots, veïns i forasters, que viviu estes festes plenes d'alegria i festa, sabent-les gaudir i participant plenament en elles.

Miguel Andrés Rovira Abel
President Festers' 98
Clavaris' 98

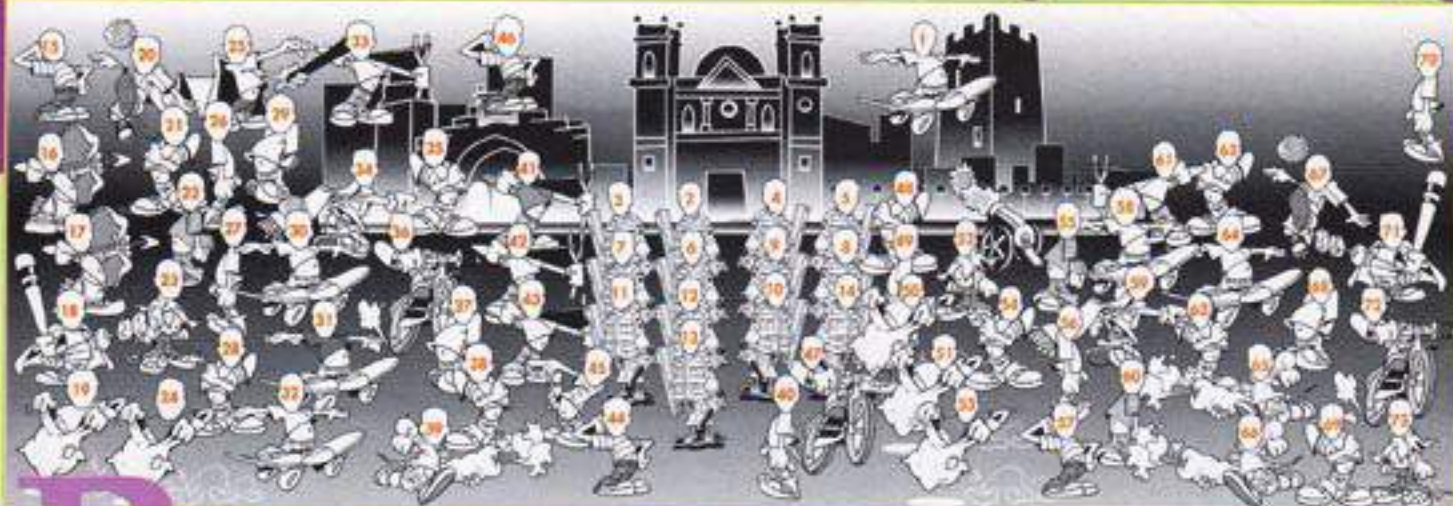

Varis '98

vina Aurora

R

elació de Clavaris

1. MIGUEL ANDRÉS ROVIRA - **President**
2. FAUSTO MADRID - **Vice-President**
3. JORGE PERPIÑA - **Secretari**
4. EDUARDO ARCIS - **Tresorer**
5. MIGUEL SALVADOR - **Vice-Tresorer**
6. JOSEP MATIES DIEZ - **Delegat de festes**
7. JORGE FONTESTAD - **Delegat de loteries i rifes**
8. JAVIER FRANCES - **Delegat de loteries i rifes**
9. SENSIO SANFELIX - **Delegat de festes**
10. ROGELIO AYCART - **Vocal**
11. CARLOS GOMEZ - **Vocal**
12. PACO ORTS - **Vocal**
13. DAVID PERELLO - **Vocal**
14. JOSE SANZ - **Vocal**
15. JOSEP LLUIS ALEMANY
16. FRANCESC ALEPUZ
17. OSCAR BALSELLS
18. PABLO BELLOT
19. ISMAEL BELTRAN
20. CONRADO BELTRAN
21. VICENTE BLASCO
22. SAMUEL BLASCO
23. RAUL BOSCH
24. DARIO BOSCH
25. CARLOS CAMPOS
26. CESAR CERDA
27. JOSE Mª CLERIGUES
28. OSCAR DASI
29. SERGIO DE LA FUENTE
30. CARLOS DUART
31. ENRIQUE DUART
32. HELIO ESCORCIA
33. RUBEN ESPI
34. VICENTE ESPLUGUES
35. PABLO FERNANDEZ
36. JAVIER FERRANDO
37. CARMELO FORT
38. DAVID GADEA
39. GUILLERMO GARCIA
40. VICENTE GARCIA
41. OSCAR GILBERT
42. JOSEP GOMEZ
43. PACO GRAU
44. IVAN HERNANDEZ
45. MIGUEL ANGEL JUANES
46. EMILIO LADO
47. JOSE VTE. LOPEZ
48. SALVADOR MARI
49. GUILLERMO MARI
50. JAVIER MARTINEZ
51. VICENTE MARTINEZ
52. ENRIQUE MEZQUITA
53. ANTONIO MINGUEZ
54. JUAN BTA. MONTALVA
55. CARLOS PALOP
56. ESTEBAN PETIT
57. VICENTE PLA
58. ANTONIO CARLOS PONS
59. JESUS REDON
60. QUIQUE ROMAY
61. JOSE LUIS ROSA
62. PACO ROSA
63. JUAN MIGUEL ROVIRA
64. JUAN CARLOS ROVIRA
65. JUANJO ROVIRA
66. SERGIO RUBIO
67. JAVIER SABATER
68. VICTOR SABATER
69. SERGIO SANFELIX
70. PACO SANTAUEFEMIA
71. MARIO VIDAL
72. MIGUEL VIOQUE
73. JAUME CANET

*'De cols va este any la cosa,
i els Clavaris ho sabem molt be.
'Tot començà en la Cabalgata de Reixos,
i des d'entonces ens coneixen per el fet.*

*'En el dibuix hem vist il·lustrat,
el que va ser la nostra intenció.
'Tan sols divertir al poble,
sense armar cap follo.*

*'Tot resulta al contrari,
i moltes ens han ficat.
'Però el cert es que este any els Clavaris
farem festa, pato i pandal.*

11 de agosto MARTES

- 12:00** **Cucañas y juegos populares.** Organizan los clavarios de la Divina Aurora 1998. Se obsequiará a los participantes con regalos. Lugar: plaza Mayor.
- 13:00** **Pato en la Fuente de la Carrasca.** Organizan los clavarios de la Divina Aurora 1998.
- 00:30** **Noche juvenil con la orquesta Acuarela.** Organizan los clavarios de la Divina Aurora 1998. Lugar: escuela Santa Bárbara

12 de agosto MIÉRCOLES

- 12:00** **Cucañas y juegos populares.** Organizan los clavarios de la Divina Aurora 1998. Se obsequiará a los participantes con regalos. Lugar: plaza Mayor.
- 12:00** **Concurso de tractores.** Las herramientas necesarias serán un tractor y un remolque. Organiza la cooperativa de Benifaió. Lugar: almacén de naranjas.
- 13:00** **Pato en la Fuente de la Carrasca.** Organizan los clavarios de la Divina Aurora 1998.
- 21:30** **Teatro infantil: El bosc por Nanà Teatre.** Organiza el Ayuntamiento de Benifaió. Lugar: escuela Santa Bárbara

13 de agosto JUEVES

- 11:00** **Concurso de "marujeo": Tómbola local.** Aprovechando el mercado se descubrirán los "marujeos" del pueblo. Organizan los clavarios de la Divina Aurora 1998. Lugar: mercado.
- 16:00** **Concurso de comer sandía.** Organizan los clavarios de la Divina Aurora 1998. El ganador recibirá un premio. Lugar: plaza del Progreso.
- 18:00** **Concurso de caballerías.** Organiza la cooperativa de Benifaió. Lugar: campo situado al lado de las piscinas.
- 19:00** **Exposición-homenaje a Vicente Soler Pérez, pintor local.** Del 13 al 22 de agosto desde las 19 a las 21 horas. Lugar: casa de la cultura.
- 20:00** **Homenaje a la Tercera Edad con la Orquesta Total.** Espectáculo con humoristas, vedettes y cantantes de música española. Organiza el ayuntamiento. Lugar: escuela Santa Bárbara.

14 de agosto VIERNES

- 18:00** **Concurso de plantación de cebollino.** Organiza la cooperativa de Benifaió. Lugar: campo situado al lado de las piscinas.
- 23:30** **Antología de la zarzuela.** Organiza el ayuntamiento. Lugar: escuela Santa Bárbara

15 de agosto SÁBADO

Virgen de Agosto

- 10:00** Torneo de ajedrez. Lugar: casa de la cultura.
- 17:00** Concursos de beber cerveza y de cabezudos. Se premiará a los que beban más cerveza y a los que tengan la cabeza más grande. Organizan Clavarios de la Divina Aurora de 1998. Lugar: plaza del Progreso.
- 20:30** Misa cantada en honor a la Virgen de Agosto. A continuación, procesión.
Clavariesas: Inma Piles, Alicia Baltasar, Reme Llácer, Inma Tomás, Concha Llácer, Amparo Duart, Elia Grau, Elvira Choví, Nuria Rovira, Susana Vidal, Montse Clérigues, Ana Gómez, Anabel Sendra, Asun Hernández, Esther Quiles y Fabiola Lledó.
- 23:30** Noche de danzas con el grupo Azahar. Lugar: plaza Mayor.
- 00:30** Verbena joven con Mario Francés y La Crónica Sur. A continuación, orquesta.
 Lugar: escuela Santa Bárbara.

16 de agosto DOMINGO

San Roque

- 7:30** Despertà a cargo de los Clavarios de San Roque.
- 18:30** Recogida de los clavarios por la Banda de la Sociedad Artístico Musical.
Relación de Clavarios de San Roque: Alfonso Juan Durán Villanueva, Jesús Sanz Clérigues, Jordán Vaquer Miñana, Francisco Vaquer Rovira, José Miguel Cuartero Chiral, Pablo Arocas Yago, José Sampere Llácer, Vicent Santaefernia Marco. **Roque Mayor:** Luis Santonja.
- 20:30** Misa solemne y cantada por coro parroquial en honor a San Roque. A continuación, procesión acompañada por el timbal y la dulzaina y la Sociedad Artístico Musical. Finalizará el acto con un castillo de fuegos artificiales, a cargo de la Pirotecnica Caballer.
- 23:00** Noche de bailes de salón con la orquesta Fiesta Latina Organiza el ayuntamiento.
 Lugar: escuela Santa Bárbara.

17 de agosto LUNES

San Cayetano

- 11:00** Parque infantil con muchísimas atracciones. Lugar: plaza Mayor.
- 20:30** Misa en honor a San Cayetano, al finalizar habrá procesión.
Relación de clavariesas: Amparo Ciscar, Pili Perpiñá, Cele Ballester, Mª Carmen Olmos, Manoli Cancellier, Ana Mª Mari, Elvira Romaguera, Rosa Mª Ibor, Montse Llácer, Mª José Perpiñá, Eva Forner, Mª José Gil, Eva Ferrer, Mª Vicenta Herrero, Paqui Hernández, Inma Girona, Maribel Navarro.
- 00:00** Gran noche d'albaes con acompañamiento de guitarra. Con los grupos de cante valenciano de Josepa Blasco y Josep Aparici. Los Clavarios de la Divina Aurora repartirán agua de Valencia durante el acto y, al finalizar, en la plaza Mayor se repartirá agua-limón y horchata con fartons.

18 de agosto MARTES

San Isidro

- 18:00** *Chipilandia*. con karaoke, espectáculo infantil, fútbolín, hockey, teatro, magia y juegos. Lugar: plaza Mayor.
- 19:00** **Tradicional entrada de la murta**. Se repartirá bova por todas las calles a cargo de los Clavarios de la Divina Aurora de 1998.
- 20:00** **Misa en honor a San Isidro**.
Relación de Clavariasas de San Isidro: Loles Blay, Loles López, Enri Gómez, Inma Martínez, Anabel Martínez, Ángeles Barbera, Carmen Sánchez, Isabel Puerto, Susana Vicente, Charo Zurbano y Amparo Santonja.
- 22:30** **Tradicional cena de San Isidro**. Amenizada por una gran orquesta. Organiza la Cooperativa de Benifaió. Lugar: almacenes de la Cooperativa.
- 24:00** **Noche joven con la actuación de Inhumanos y Alberto Tarín**. Organiza el ayuntamiento. Lugar: escuela Santa Bárbara.

19 de agosto MIÉRCOLES

víspera de la Divina Aurora

- 16:00** **Recogida de los Clavarios de la Divina Aurora y sus acompañantes**.
- 21:00** **Tradicional ofrenda de flores a la Divina Aurora**. A cargo de sus clavarios y las acompañantes en el templo parroquial.
- 23:30** **Teatro con la obra "Es mi hombre"**, por la **Compañía de Clàssics Avat**. Lugar: escuela Santa Bárbara.

20 de agosto JUEVES

Divina Aurora

- 6:30** **Gran despertà por todo el pueblo**. A cargo de los Clavarios de la Divina Aurora.
- 8:00** **Recogida de clavarios y acompañantes**. La Banda de la Sociedad Musical acompañará el pasacalle.
- 12:00** **Misa solemne con coro y sermón en honor a la Divina Aurora**.
- 14:00** **Gran mascletà en honor a la Divina Aurora**. Organizan los Clavarios de la Divina Aurora. A cargo de la Pirotecnia Arcoiris.
- 16:30** **Tiro de codorniz**. Organiza Sociedad de Cazadores de Benifaió. Lugar: campo habilitado en el Pla de les Clotxes.
- 18:45** **Partido de fútbol de máxima rivalidad**. Jugarán los juveniles del Benifaió y el Almussafes.
- 21:30** **Tradicional Procesión del Fuego**. Sólo los clavarios podrán encender cohetes, en honor a la Divina Aurora. Al finalizar la procesión, la Pirotecnia Arcoiris llenará el pueblo de Benifaió de luz y ruido con el espectáculo de fuegos artificiales a cargo de los clavarios.

21 de agosto VIERNES

víspera de Santa Bárbara

- 18.00** **XX Torneo de galocha.** Partida de galocha entre Benifaïó y Sollana. Organizada por el Club de Pelota Valenciana de Benifaïó. Lugar: escuela Santa Bárbara.
- 23.00** **Baile de gala de las fiestas patronales, en honor al pueblo y a la reina de las Fiestas y Corte de Honor.** Actuarán las orquestas Pop Tops y Zeus Orquesta Alama C.D. El baile quedará sujeto a las reglas establecidas que figuren al final de la programación.

22 de agosto SÁBADO

Santa Bárbara

- 7:30** **Despertà.** A cargo de la Penya el Coet. Podrá participar quien así lo desee y se podrán conseguir cohetes antes de la *despertà* en el ayuntamiento.
- 10:30** **Pasacalle con la banda de música.** Se recogerá a la Reina de las Fiestas y a su Corte de Honor.
- 12:00** **Misa solemne con sermón en honor a Santa Bárbara.** Cantada por el coro parroquial
- 14:00** **Mascletà.**
- 18:30** **Presentación del C.D. Benifaïó y tradicional partido de máxima rivalidad.** Tras la presentación del equipo se jugará el tradicional partido de las fiestas patronales entre los primeros equipos del Benifaïó y Almussafes.
- 21:30** **Procesión en honor a Santa Bárbara.** Participaran todas las entidades de las diversas fiestas que se celebran en Benifaïó.
- 23:00** **Castillo de fuegos artificiales.** A cargo de la famosa Pirotecnia Cavaller.
- 2:00** **Cordà.** Organizada por la Penya el Coet y el Ayuntamiento de Benifaïó. Este acto seguirá las normas establecidas. Finalizará a las 4 de la madrugada.

reportatges

Foto: Julián Lluch

Foto: Isabel Blasco Rovira

Factoria musical

El Centre d'Estudis Musicals
celebra enguany el seu XX
aniversari com a centre
autoritzat. Encara que
aprenentatge musical a
Benifaió hi ha des que
existeix banda de música.

Per a parlar de la història del CEM, Centre d'Estudis Musicals, com a tal, cal remuntar-se a l'any 1978. Fou aleshores quan l'escola de música es convertia en centre autoritzat.

En el primer any d'ensenyament autoritzat, el CEM comptava amb sis professors: Rafael Talens Pello, Juan Vicente Mas Quiles, Mª Teresa Arnau, Enrique Gasp, Francisco Moreno i Francisco Rosa.

En estos 20 anys de funcionament del CEM són molts els canvis que s'han produït. Així s'ha vist incrementar a poc a poc la quantitat de professors. Si abans amb sis professors es procurava satisfer les necessitats, ara existeix un professor per especialitat. "Actualment hi ha més professors per especialitat. Al començament venia un professor per a metall, un altre per a fusta, un tercer per a solfeig i poc més", assenyala Víctor Soria, subdirector del CEM, qui també afirma que junt als professors, actualment 24, el que també ha augmentat és la quantitat d'alumnes que hi ha al CEM hui dia.

Però, per a fer història del de l'ensenyament musical a Benifaió cal remetre's a la història de la banda de música. Encara que inicialment no existia un ensenyament reglamentat per les institucions, sí que s'impartien les nocions necessàries per a tots aquells que volien formar part de la banda de música.

Segons va assenyalar Claudio J. Blasco, membre de la Junta Directiva de la Societat Artístico Musical de Benifaió, en el seu discurs d'inauguració del cicle de Concerts de Professors, "cal anar a 1926 i veure la constitució de la SAM, Societat Artístico Musical, on ja existeix la figura del director de banda mitjançant un contracte (...) i els menuts i menudes que volien ser músics en la banda se'ls donava classes parti-

Per a fer història de l'ensenyament musical a Benifaió cal remetre's a la història de la banda de música

culars i gratuïtes fins que arribaven a un cert nivell" i aleshores entraven com a músics en la banda.

El CEM va néixer sota la direcció de la Societat Artístico Musical d'Edmundo Blasco Galve. Però la creació del nou CEM no era l'únic repte que existia en la segona meitat de la dècada dels setanta. També va començar la renovació d'instrumental, de mobiliari, d'uniformes i inclús es va fer un projecte d'un edifici nou amb auditori, sala d'assaig i restaurant.

Seguint el discurs de Claudio J. Blasco, els anys 80 varen suposar per al CEM una sèrie d'altibaixos. Una de les causes és la dificultat econòmica de tindre contractada de forma contínua una quantitat determinada de professors: "(...) l'alt cost que suposa mantindre una plantilla estable de professors i una administració, i no tindre consolidada una font d'ingressos igualment estable ni rebre subvencions (...)".

Una altra causa que va contribuir a estos altibaixos és "la disfunció entre la direcció de la banda i la direcció del CEM, perquè la banda té les seues pròpies funcions i el CEM té els seus propis criteris pedagògics".

Al 1977 el CEM es converteix en centre autoritzat, però serà al 1992 quan el CEM estiga considerat com a centre legalment constituït en grau elemental.

D'esquerra a dreta:
Miguel el Blanco,
Francisco Moreno -un
dels primers professors
que ha tingut el CEM-,
Salvador Aguado,
Lucas Ginés i José Clé-
rigues. Any 1942.

Fotoc: Arxíu Societat Artística Musical de Benifaió

Fins enguany els alumnes només podien estudiar a Benifaió els quatre cursos que té el grau elemental. Amb açò, tot aquell que volia continuar amb el grau mitjà havia de desplaçar-se fins a València. Víctor Soria troba molt avantatjós que ara es done a Benifaió també el grau mitjà ja que quan s'acaba el grau ele-

mental "s'és massa xicotet per a anar a estudiar a València. Ara, quan els alumnes acaben el grau mitjà ja tenen entre 18 i 20 anys i amb eixa edat es pot anar a qualsevol lloc".

Actualment les classes es donen al nou edifici del CEM, inaugurat el 26 d'octubre de 1996 i situat al carrer Ade-

lina Domingo, nom d'una excel·lent violinista de Benifaió i també de l'Orquestra de Cambra.

Repartides en un primer i segon pis hi ha set aules en total. Al primer pis existeixen cinc aules i en el segon, dos. Totes són de 15 m², excepte una de 40 m² que s'utilitza per a les audicions i

Concert de Fi de Curs
97-98 realitzat el 30 de
juny. Orquestra i Cor
del CEM.

AUDICIONS I CONCERTS

REALITZATS AL CURS 97-98

22-11-1997	Concert d'Orquestra <i>Retrobem la nostra música</i> .
19,22 i 23-12-1997	Audicions de la primera avaluació.
21-12-97	Concert de Nadal de l'Orquestra i del Cor del CEM.
26-3-98	Concert de l'Orquestra i del Cor del CEM en el pregó de Setmana Santa.
29-3-98	<i>Concert de Professors (I)</i> .
6, 7 i 8-4-98	Audicions de la segona avaluació.
24-4-98	<i>Concert de Professors (II)</i> .
26-4-98	Concert de Pasqua de l'Orquestra.
29-5-98	<i>Concert de Professors (III)</i> .
13-6-98	Concert de l'Orquestra amb el Cor Madrigal.
23,24 i 25-6-98	Audicions de la tercera avaluació.
30-6-98	Concert fi de curs: Orquestra, Orquestra Jove i Cor del CEM.
5-7-98	<i>Concert de Professors (IV)</i> .

els assajos de l'Orquestra de Cambra i del Cor del CEM.

Actualment els ingressos econòmics que rep el CEM per al seu funcionament provenen de dos llocs. D'una banda estan les subvencions que concedeixen la Conselleria de Cultura, la Diputació de València i l'Ajuntament de Benifaio. D'altra, els diners que venen del que paguen els alumnes.

El cost total del curs és de 90.000 pessetes. Però, en cas que se sol·licite beca i es concedisca l'alumne paga 10.000 pessetes ja que les beques d'ajuda que es donen són de 80.000 pessetes.

Per tal de celebrar els 20 anys de funcionament del Centre d'Estudis Musicals, durant tot este any s'està por-

tant a terme el cicle Concerts de Professors, que s'estan realitzant al saló d'actes del Consell Municipal Agrari. Però els concerts fets fins ara no han tingut l'assistència que seria desitjable. El subdirector del CEM ha afirmat que mai s'ha arribat a omplir el saló on es fan els concerts. Una de les raons segons comenta és que la publicitat "es fa un poc tard, degut a canvis d'última hora" encara que reconeix que açò no és suficient motiu.

Qui es perda este cicle de Concerts de Professors podrà escoltar una selecció de les millors obres interpretades al llarg del cicle. Serà al pròxim gener quan s'edite un disc compacte recopilatori, també amb motiu del XX aniversari

del CEM.

En el disc s'inclourà obres dels quatre Concerts de Professors fets fins ara i també dels tres que encara queden per fer. A estes obres s'afegirà dos composicions. Una és la que ha fet per al XX aniversari el director del CEM, Juan Luis Martínez, i l'altra és un pasdoble que ha de compondre Paco Moreno, un dels primers professors que ha tingut el CEM en la seua constitució com a centre d'ensenyament musical autoritzat.

Tot per tal que no passe gens desapercebuda una data com els 20 anys que té el Centre d'Estudis Musicals de Benifaio.

Text: Àngel Hdez. Mompó

Les festes de carrer

Festa de carrer de l'Àngel l'any 1944. Foto: Arxius Alepuz Foto.

La festa ha sigut des de sempre una tradició en la nostra cultura, és més, forma part del que s'anomena cultura popular. D'origen pagà fins que l'església cristianitzà la majoria de les festes populars, la festa ha vingut marcada per un santoral. Este és el cas de la festa en honor a Sant Miquel al canvi d'estació o la de Sant Joan de la que encara es conserven elements pagans com són el foc i l'aigua.

Calderes de sant Antoni.

Foto: Arxiv.

A Benifaïó han sigut nombrosos els carrers que en honor a un sant han celebrat la seua pròpia festa. Cas especial, és la festa en honor a Sant Antoni. Festa que encara conserva la tradició de celebrar-se a la placeta d'este sant, a càrrec dels veïns dels carrers Adelina Domingo, Torre, Sant Carles i un tros del de Mussa.

Fa uns cinquanta anys les festes més conegudes i més concorregudes a Benifaïó varen ser les festes de carrer ja que a diferència d'ara no viatjaven tant d'un poble a altre en busca de la *marxa* com fan el joves d'avui. "Abans el més lluny que anavem era a Almussafes, encara que ací al poble també hi havia el costum d'anar a les festes d'Alginet en carro", explica Rosa Alepuz, veïna de Benifaïó. Com que no s'exia fora del

poble, la mateixa localitat havia de preparar-se les seues pròpies festes. D'estes, a Benifaïó, les més grosses eren les de Sant Antoni i la del carrer Sant Pere.

La festa de Sant Antoni celebrava i celebra hui encara una missa, una processó i la benedicció d'animals. Però, a més i el més important aleshores era la realització de les calderes, "una tradició dins del folklore gastronòmic local", segons va reflexar Enric Soler i Godes en un article sobre les calderes l'any 1957.

Les calderes de Benifaïó eren conegudes per tot arreu, donat que el dia de sant Antoni tot el poble es volcava per poder oferir per un dia el menjar als més pobres. Des de la llenya, l'oli, les creïlles, l'arròs i fins la carn, eren donacions

del poble als clavaris de sant Antoni per a fer les calderes. A més, qualsevol que tingués un animal malalt com a promesa, oferia puns a este sant. Tant les calderes com el pa eren i són beneïdes abans de ser repartides.

Avui la festa d'este sant s'ha vist modificada més que res en les calderes, ja que ara no tots els condiments per fer-les són donacions. Durant tot l'any, les festeres, igual que feien els clavaris abans, repleguen diners mitjançant rifes per poder fer la festa en honor al seu patró amb les traques i *mascletas* corresponents. Però, no només per a traques, avui s'han de comprar part dels condiments, per que segons explica Rosa Alepuz no es fan tantes donacions per que ja no són els pobres els que van a demanar sinó que va tot el poble,

Exposició dels pans de Sant Antoni.

Foto: Arxiu Hernández Montpó.

Amb el temps, els carrers han vist
reduïts els seus actes festius a una
sola missa solemne

Bodas de oro de la Adaración Nocturna, any 1945.

Foto: Arxiu Duart Peris.

"inclús els més rics", comenta Rosa.

La imatge del sant passa al llarg de l'any per les cases de totes les festeres, mentre que abans només restava a casa de quatre. El dia désset de gener el recorregut del sant es veu interromput cada any per tal de dur-lo fins l'església on rep una missa solemne.

Altra diferència és que el pa que sobrava el dia de la festa es repartia per totes les cases del poble el dia següent. Després que cadascun de la casa tastara el pa beneït, se li donava als animals. Actualment, el pa no es reparteix per totes les cases però sí que s'ofereix a tot el públic, a més el que sobra s'envia en una furgoneta per als minusvàlids psíquics del Cottolengo.

Després de sant Antoni s'esperava una altra festa de renom com era la festa del carrer Ermita en maig, en honor a la verge dels Desemparats, i sobre tot, la del carrer Sant Pere.

El dia 29 de juny, els veïns del carrer Sant Pere oferien una missa al seu patró i després es processonava la imatge. El més conegut per tots el veïns de Benifaio de més de 50 anys són els balls i els jocs que es feien a este carrer, "a més de joves tots anàvem a passejar mentre els veïns del carrer sopaven i tiraven coets", comenta Rosa Alepuz.

No només sant Antoni o sant Pere eren commemorats. També altres carrers celebraven festes com el carrer de l'Àngel, festa que s'ha perdut a igual que la del carrer Santa Bàrbara.

El carrer Nou té com a padró al sant de la Pedra, al qual sempre s'ha tingut molta devoció com a protector de les terres, ja que Benifaio és bàsicament un poble agrícola. En este sentit, també és molt coneguda la festa del carrer la Creu, on el 3 de maig es beneeixen els terres per afavorir les collites.

Altres carrers conserven l'activitat

Festa del carrer Sant Pere, any 1955.

Foto: Arxiva March Fontestad.

festiva, encara que minoritàriament. Sant Joan, és el patró del carrer Juan José Llorca, el qual li oferia una missa de campanya que fou traslladada a l'església fa uns anys, igual que ha ocorregut a la resta de carrers, que amb el temps, han vist reduïts els seus actes festius a una sola missa solemne.

Cas particular són les festes al carrer Espartero, un carrer jove quant a este tipus d'activitats, ja que el seu començament, es situa a l'any 1975 quan es celebraven les Bodes del Diamant de l'adoració nocturna. Per a esta celebració els veïns d'este carrer que abans s'anomenava de la Mare de Déu dels Desemparats, es reunien per tal d'adornar el carrer amb corfes d'ou. Esta acció va ser l'origen de les festes al carrer dels "ous" com començaren a anomenar-lo segons les veïnes del

mateix.

Cada any el carrer Espartero elegix una reina de les festes i unes dames que solen coincidir amb les dones més majors del carrer, fins i tot un any que no s'hi presentaren dones, es presentaren els homes per no perdre la festa.

Avui estes festes continuen amb actes tan especials per als propis veïns com és el cas dels *play-backs*, ja que d'este carrer ha eixit el grup de *play-backs* de Benifaïó que durant molt de temps ha participat a nombrosos concursos.

Altra de les coses que en la actualitat s'ha perdut en les activitats festives de Benifaïó i que més troben a faltar la gent major del poble, són les cançons de la murga del tio Baló. Amb gorres de paper i instruments fets manualment, el tio Baló junt els seus companys reco-

rien els carrers del poble per amenitzar qualsevol festa. Les cançons eren sempre crítiques iròniques sobre la gent del poble, dedicades tant a dones com a homes i xiquets de Benifaïó. Actualment, la murga no existeix, però el poble recorda moltes de les seues cançons: Les jugadores del burro/ tenim totes que contar/ s'ajunten en el carrer/ el diumenge per la vesprada/ se junten les més amigues/ a la porta al solet/ rinyen més que el gat i el gos/ la que més porta un quinzet/ La que perd fa mala cara/ eixa és un cominencial/ per jugar prompte al burro/ ni ha agramat ni ha escurat/ ja ve l'home del casino/ ella fa cara de gos/ i el home si vol sopar/ que es torre un botifarró.

Text: Eva Romero.

Un passeig per la història de Benifaio plasmada a unes imatges tretes de la memòria d'un poble

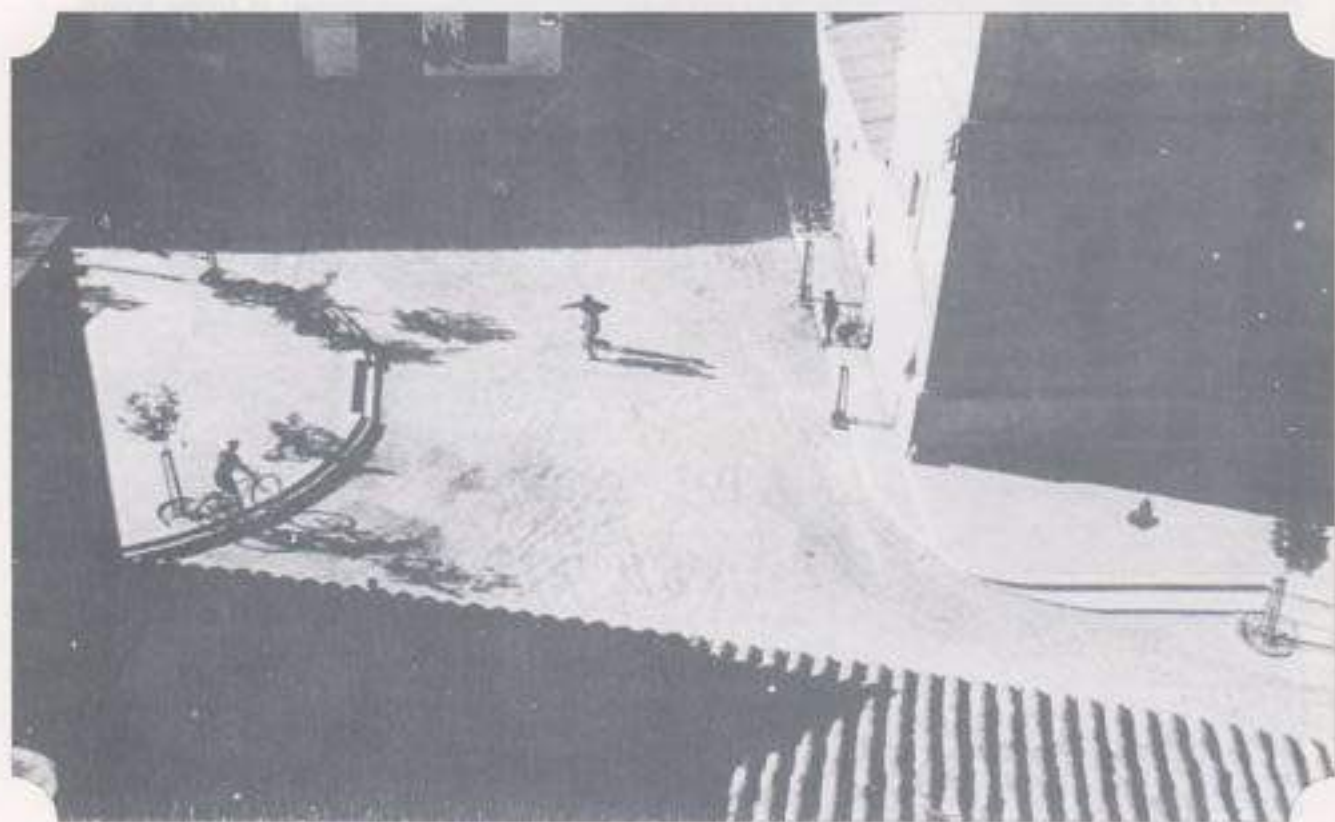
¿Te'n recordes?

*Plaça Major amb vistes al carrer Santa Bàrbara, al voltant de 1961.
Arxiu família Domingo Vercher.*

*Font de la Plaça Major en 1955.
Arxiu família Ull - Rosa*

*Cantó de l'església parroquial. Any 1955
Arxiu Ull - Rosa*

Parada d'un destacament de cornetes de l'exèrcit, davant de les clavariesses de la Inmaculada. Plaça Major de Benifaió. 8 de desembre de 1954. Arxiu: Família Hernández - Martínez

*Antiga Plaça de Bous de Benifaió. Al voltant dels anys 40
Arxiu: família March - Martínez*

Personatges del poble, vestimentes d'abans, costums... de segur que molts de vostés ho recorden

Tal com erem...

Tal com som

*Gloria Martínez Almela. Al voltant de 1929.
Arxiu: Família Hernández Martínez*

*María i Conxeta , primera comunió.
29 juny de 1939. Arxiu: March - Fontestad*

*Andrés Peris. Any 1894
Arxiu de Amparo Miralles*

*Enrique March. Any 1938
Arxiu: Família March - Martínez*

*Amparo Peris (la xocolatera). Any 1925
Arxiu: Amparo Miralles*

*Fco. Hoyo , Dolores Martí i Dolores Hoyo.
Any 1928. Arxiu: Esplugues Hoyo.*

*Antonio Almela Domingo. Any 1917.
Arxiu: Família Hernández Martínez*

*Milagros Simó (les Tafarreres) Any 1918
Arxiu: Família Duart Peris*

*Anònim. Any 1910
Arxiu: Família Miralles*

Benifaió Valmontone

10
anys
junts

Benifaió i Valmontone son dos pobles molt diferents, separats per un total de 1.800 Kilòmetres. Nosaltres som valencians, ells son italians. Ací a Benifaió celebrem una festa a nivell internacional, les falles, allí a Valmontone celebren una festa d'àmbit mundial, La Sacra de Jesucrist. Valmontone està poblat per cases disperses. Benifaió forma una concentració de vivendes juntes. Però, per damunt d'açò existeix un sentiment comú entre els dos pobles que ens uneix fins arribar a celebrar junts un esdeveniment: El X aniversari del nostre agermanament.

Tot comença per la genial idea de l'ex alcalde del nostre poble, el desaparegut Paco Sanchis, junt a Juan Gadea i Francisco Clérigues, els quals proposaren un agermanament amb algun poble estranger. En la Federació on es tramiten estos casos, un poble anomenat Valmontone situat a uns 40 Kilòmetres al sud de Roma, demanava agermanar-se amb un poble espanyol, nosaltres sols demanàvem com a requisit que fora un poble mediterrani. Com la casualitat és així, a Valmontone li proposaren Benifaio i a nosaltres un desconegut Valmontone que mai imaginàvem que es convertiria en el nostre germà, en el nostre segon poble.

Ens visitàrem mútuament, comprovarem que este poble italià tenia alguna cosa, que no sabíem per què ens agradava. Ells, trobaren en Benifaio un sentiment especial que els atrea, i així poc a poc, firmàrem l'agermanament el 7 de setembre de 1987 a Valmontone per l'alcalde d'aquell any, Vicente Choví. Ací a Benifaio, es firmà en plenes falles del 1988 quedant grabat perpètuament en la tinta d'eixes firmes el contracte que majors beneficis ens anava a donar.

Han passat deu anys, i dia a dia, l'agermanament ens ha unit més. Ara una comissió es preocupa a Benifaio per portar a cap esta idea, presidida per Salvador Perpiñà Raga, següent la seua Vice-presidenta Marga Lerma Arnau, encarregant-se de la tresoreria M^aLuisa Soler, i exercint de secretari Ricardo Sánchez.

Els tenen molt clar quina és la idea de l'agermanament, "seguir avant en la unió dels dos pobles, que ja s'ha convertit en l'unió personal de moltes famílies", comenta Marga Lerma.

Es imprescindible recordar un fet històric que gràcies a nosaltres va ocórrer a Valmontone, A l'agost de 1992, la

comissió d'agermanament de Benifaio va decidir fer una setmana fallera a este poble italià, però no sols es tractava de plantar una falla, la idea consistia en una setmana fallera tal i com a Benifaio la celebrem, amb despertaes, passacarrers, mascletaes, concurs de puelles, dinars i sopars, i com no, la tradicional crema encesa per Lara, la fallera major elegida a Valmontone. Presupost total 3.850.000 pesetes subvencionat per la diputació, el Parlament Europeu, conselleria de Turisme, conselleria de Cultura,

Falla plantada a Valmontone a càrrec de la comissió d'agermanament de Benifaio

Comunitat Europea i l'ajuntament de Benifaió; preparació dos anys; artista del monument, Martínez Mollà; resultat, els diaris de tota Itàlia publicaren l'esdeveniment i nosaltres havíem aconseguit, com diu Marga Lerma, el propòsit de "traslladar una festa valenciana a Valmontone i a la vegada unir encara més els dos pobles".

Els també dugueren a Benifaió la seua festa més coneguda, La Sacra, una obra teatral sobre la vida i mort de Crist. Però per inclemències del temps no es va poder representar al lloc habilitat, i es va haver de fer al magatzem de la cooperativa, però la seua voluntat estava entesa.

Amb tot açò, no podem deixar de costat esta idea. Cada any per falles ens acompanyen a la festa els nostres veïns de més lluny, i nosaltres els corresponem visitant-los quan passen les nostres festes patronals.

Un total de 90 italians foren acollits este any per unes 50 famílies benifaïones. Este any la visita tenia una importància màxima: tornar a ratificar aquell compromís inicial i firmar de nou l'agermanament aprofitant el X aniversari.

Així va ser, el 17 de març d'este any passarà a la història particular dels dos pobles. Una nit de falles la de este dia on el nostre alcalde i l'alcalde de Valmontone feren un pas al passat i firmaren la continuïtat de l'agermanament amb l'assistència d'un nombre públic italià, junt a veïns de Benifaió, autori-

Escena de La Sacra a Benifaió

tats locals i representants falleres, locals i musicals. Tot preparat oficialment per deixar constància que sí, que volem continuar sent germans i per què hi ha molts motius per seguir endavant, entre altres el sentiment de l'amistat. "Va ser un acte molt ben programat, tots havíem treballat per què resultara complet i realment va ser així", manifesta Marga Lerma, al igual que M^aLuisa Soler, tressorera, adverteix que el balanç "és positiu davant els 10 anys. La relació que s'ha format és tan forta que hem arribat a tenir una audiència amb el Papa al Vaticà".

L'acte acabà, donava la sensació de que dos germans besons celebraven el seu aniversari amb el seus amics, complien 10 anys, i si res no ho impedeix, quan ja hagen arribat a la majoria d'edat, estos dos pobles, tan distanciat, amb tantes diferències festives i geogràfiques, tornaran a reafirmar en el XX aniversari el compromís de l'amistat. Mentre tant, cada any ens visitem, cada dia les famílies parlen a les seues cases dels seus amics italians, i cada hora que passa marca la vida quotidiana de dos pobles, italià i valencià, units i distanciat, però sobre tot, agermanats.

X Aniversari Fotogràfic

Moment en què l'alcalde de Benifaio firma el document del X Aniversari del agermanament entre els dos pobles. Junt a Vicente Fort es troba la concejala de Festes, Cultura i Esports, Amparo Arcís, l'alcalde de Valmontone, Angelo Miele, i com a testis principals les representants falleres, locals i musicals de Benifaio.

Seguidament va ser l'alcalde de Valmontone, Angelo Miele, qui imposà la seua firma al document. D'esta forma, Valmontone i Benifaio ratificaren el seu compromís de continuar units aprofitant l'oportunitat que oferia la celebració del X aniversari, la celebració d'un compromís comú.

Com a colofó de l'acte, els dos alcaldes es donen la mà, simbolitzant d'esta forma una amistat que s'ha configurat amb 10 anys entre dos pobles distanciat, entre dos pobles que la casualitat ha volgut unir per a establir junts una història compartida.

Crònica *d'un* **cronista**

El personatge que ens ocupa és passat i present i no sols faig referència al temps físic. És passat i present, fonamentalment, pel seu ofici: cronista oficial de Benifaió. Francesc Beltran i López, però, ja fa temps que ve fent les faenes que ara se li atribueixen de manera oficial. Beltran arreplega, des de la seua infantesa material de tot tipus, però principalment documental: des de llibres de festes fins a periòdics, pósters, estampes o joguets. I és que tot interessa a este personatge, que ha fet de l'afició que li va despertar quan era xiquet la seua tia àvia el seu ofici.

El diccionari Maria Moliner defineix la paraula crònica com a "història en la qual s'exposen els esdeveniments per l'ordre en què han anat ocorrent". Però, una crònica també és, segons este mateix diccionari, la "informació donada en un periòdic referent a successos actuals". Ambdós conceptes em serveixen per encarar açò que tinc entre les mans. El personatge que m'ocupa és passat i present i no sols faig referència a la seua trajectòria vital, al temps físic. És passat i present, fonamentalment, pel seu ofici: cronista oficial de Benifaió. Francesc Beltran i López nasqué l'any 1945 a este poble. Cresqué en una família de llauradors, com moltes de les

Francesc Beltran amb un dels seus germans.

"Sempre he sentit curiositat per les coses del poble perquè en la meua infantesa sentia dir allò de Benifaió és un poble que no té història i és de veres que hi ha poc fet en este camp, per això a mi sempre m'ha agradat anar buscant coses, anar forjant eixa història"

famílies que hi havia aleshores, on va haver de fer el paper de germà major. Va estudiar poc, "que és el es feia aleshores", diu. Però el suficient com per a poder accedir a un treball.

Com fan la majoria dels pares agricultors, a sa casa l'animaren a què buscara una faena diferent a la dels seus progenitors, ja que treballar al camp mai no és agradós i gratificant i ningun pare desitja per al seu fill una vida de preocupacions i patiments. Així doncs, Francesc Beltran oposà i tragué una plaça per a treballar a les oficines de la cooperativa local.

Per aquells anys, Beltran ja sentia l'afició per replegar i conservar tot tipus de coses antigues relacionades d'alguna manera amb el seu poble, coses més o menys interessants segons qui les observe. Una afició que diu que li ve d'una tia

àvia fadrina seua que, quan ell era xicotet se l'enduia a tots els llocs i amb la que passava molt de temps. "València l'he coneguda per ella, els miracles de Sant Vicent, la catedral, les falles, el col·legi del dragó, la presó de Sant Vicent, el Micalet, la Llotja, la Mare de Déu... Tot. Però no solament els edificis sinó les tradicions, les representacions, religioses, les festes d'Algemesí...".

Esta dona, que disposava d'una biblioteca relativament important nodrida principalment per llibres de temàtica religiosa i valenciana, despertà en el jove Francesc Beltran el cuquet que, anys més tard, ha esdevingut en forta afició i ara en ofici. Però no fou tan sols l'influència d'esta persona la que va encoratjar a Francesc Beltran a estudiar la història, costums i tradicions del poble: "Sempre he sentit curiositat per

les coses del poble perquè en la meua infantesa sentia dir allò de Benifaió és un poble que no té història i és de veres que hi ha poc fet en este camp, per això a mi sempre m'ha agradat anar buscant coses, anar forjant eixa història".

Beltran també recorda que sempre ha replegat els programes de festes, però "no tenia una noció que havia d'acabar escrivint", indica Beltran. No fou fins que es va casar que no començà a comprar més i més llibres, "sempre des d'una òptica valenciana", i a escriure sobre les coses passades i presents que afecten a la localitat que el va vore nàixer. A 1975 va publicar el seu primer article al llibre de les festes locals d'aquell any. Des d'aleshores poc són els llibres festius que no porten una ressenya d'este interessant personatge que, en ser nomenat cronista oficial de Benifaió,

ha vist reconeguts en certa mesura la seua faena i el seu esforç de tants anys. Un any després, de la mà del mestre Enric Soler i Godes, per qui sent una gran admiració, va iniciar la seua col·laboració amb la revista *Valencia Atracción*, on va publicar una sèrie de cròniques titulada "Torres àrabs en La Ribera". Deixa, doncs, d'interessar-se sols pels assumptes pròpiament locals i amplia els seus estudis a l'àmbit comarcal. També gràcies a l'ajuda de Soler i Godes comença a escriure per a *Las Provincias*, com a corresponsal, just després que el seu antecessor en el càrrec de cronista, Casimiro Romero Carsí, deixara la corresponsalia de Benifaió per a este diari.

A *Las Provincias* estigué sis anys. Posteriorment passà a *Levante-El Mercantil Valenciano* que, en 1988 encetà la seua edició comarcal per a La Ribera. Col·laborà amb este periòdic durant setze anys, fins que ho deixà. A partir d'eixe moment, Beltran se centra més en els estudis en profunditat sobre la història, la cultura i altres aspectes de la vida a Benifaió i deixa una mica de banda l'estricta actualitat, tot i que des del 94 ha sigut corresponsal de publicacions com *Crònica de la Ribera* o *El Periòdic*. També és un col·laborador habitual de la revista d'estudis comarcals que edita l'Ajuntament d'Alzira, *Algezira*, on ha publicat des de 1990 en cadascun dels seus números, sent l'únic autor de Benifaió que compta amb articles a les seues pàgines.

Els llibrets de falla també han inclòs els seus textos. Fou en ells on començà a escriure en valencià, una llengua que no ha abandonat des d'aleshores.

L'arribada de la democràcia propicià una eclosió cultural que va fer que es crearen xicotets grups d'interessats en les activitats culturals als pobles. Així,

en Benifaió, quan el socialista Paco Sanchis ostentava l'alcaldia, es creà la Junta de la Biblioteca. Des d'esta plataforma cultural treballaren una sèrie de persones, entre elles el nostre personatge, tot animant la *videta* cultural local. D'aleshores són els llibres *La lucha antifeudal en Benifaió*, d'Anna Maria Blasco Rovira, *La romanización en las tierras de Benifayó*, de Francesc Beltran i López i *Estampas del Benifaió antiguo*, de José García Perpiñá. Amb estos llibres es tractà d'omplir, d'alguna manera, un buit bibliogràfic local que encara hui continua.

Cap a l'any 1991, es va preparar l'edició del primer butlletí d'informació municipal fet des d'un punt de vista integrador, però el canvi de signe polític que es produí en l'Ajuntament de Benifaió, va fer que este no vera la llum. Aquell mateix

Enric Soler i Godes va introduir a Beltran en el món de la narrativa.

any naix *El cantó de la plaça*, una publicació periòdica que edita el Partit Valencià Nacionalista i que tracta temes municipals, culturals, polítics, esportius, etcètera. Francesc Beltran hi va participar. Quatre anys després, Beltran i un grup d'amics llancen la revista de cultura i opinió *Torsimany*. Una publicació totalment independent que es finança a través del seu consell de redacció, les quotes i les subscripcions i que, des de fa poc, es ven a diversos quioscos de la població. A les pàgines del *Torsimany* Beltran publica una nova sèrie d'articles que sota l'epígraf "Nosaltres, els benifaioners" relata diversos aspectes quasi sempre inèdits i novadosos del nostre poble. També hi publicà a les dos guies comercials de 1986 i 1992 una aproximació a la història de Benifaió.

Beltran ha participat també a congressos i assemblees on es debaten temes històrics i culturals. És el cas de les Assemblees d'Història de La Ribera d'Almussafes i Alzira o el Congrés d'Onomàstica que se celebrà fa alguns anys a Ontinyent. Fruit del seu treball divulgador de la història és el naixement d'un grupuscle d'estudiosos que cada vegada més s'interessa pel seu poble i busca informació i sent que les coses d'ací mereixen un tractament i una atenció que fins ara no havien tingut.

Tant sols Casimiro Romero i Francesc Beltran han escrit i publicat coses sobre la història de Benifaió. La diferència entre ambdós és l'estricta meticulositat amb què Beltran treballa la documentació, visitant arxius públics i privats, buscant dades exactes i precises a papers vells i tractant de contrastar sempre amb documents oficials allò que sent, que li diuen, que recorda. Beltran té una biblioteca que alberga entre 5.000 i 8.000 volums. Molts del llibres i enciclopèdies que té tenen tan sols un interès

La biblioteca de Francesc Beltran alberga entre 5.000 i 8.000 volums. D'ací a poc es publicarà una bibliografia temàtica que recull entre 500 i 600 fitxes sobre llibres que parlen d'este poble.

Beltran s'ha relacionat amb diversos personatges de la cultura valenciana.

local per a ell. (Beltran ha arribat a comprar diccionaris enciclopèdics sencers perquè contenien una sola entrada on apareixia Benifaió). D'ací a poc es publicarà una bibliografia temàtica sobre Benifaió on recull entre 500 i 600 referències sobre llibres que parlen d'este poble, un document que, sense dubte servirà molt per a tots els que s'interessen per conèixer una mica més el seu poble.

A més dels llibres, Beltran disposa d'un arxiu fotogràfic on té registrades prop de 2.000 imatges sobre el nostre poble. D'una selecció d'este important arxiu ha eixit la primera història gràfica local, un projecte que Beltran tenia en el cap des de fa molts anys i que, possiblement estarà al carrer estes festes. També aguarda posters, cartells, estampes, rebuts, objectes (joguets, capsetes, ven-

talls...) i té una molt important hemeroteca on, dia a dia, afig els nous periòdics (les edicions comarcals de *Levante-El Mercantil Valenciano* i *Las Provincias*) i articles que parlen de Benifaió. Tot junt conforma el més important fons documental que hui per hui podem trobar al nostre poble. Un fons que a Beltran li agradaria que quedara per al poble, sempre que li donaren a canvi la compensació que mereixen més de 25 anys de dedicació.

Text: Teresa J. Rovira.
Fotos: Arxiu F. Beltran

Amb el lema "A l'estiu tot el món viu" l'Ajuntament de Benifaió, en col·laboració amb l'Institut Valencià de la Joventut i la Diputació de València, ha organitzat nombroses activitats d'oci i temps lliure per als messos de juny, juliol i agost. El cicle de contacontes, el cinema infantil-juvenil i l'Escola d'Estiu són les tres alternatives oferides als xiquets i xiquetes de Benifaió per a que s'ho passen el millor possible.

UN ESTIU PER A DISFRUTAR APRENENT

Durant el passat mes de juny, la Biblioteca Municipal fou el lloc elegit per a ressaltar diverses sessions d'animació a la lectura a càrrec de diferents contacontes. Tots els dimecres, de sis a set de la vesprada, xiquets de totes les edats acudiren a la Biblioteca per tal d'escoltar històries i contes tradicionals dramatitzats per els contacontes, a més de participar en jocs que tenien l'objectiu de fer veure que llegir és una activitat molt divertida.

La iniciativa de posar en marxa aquestes sessions prové de la responsable del Centre d'Informació Juvenil, Emília Ibáñez, així com del bibliotecari, Paco Fort. Segons Emília, "la proposta de dur endavant aquest cicle fou immediatament recolzada per la Regidoria de

Cultura i Joventut, al considerar interessant fer activitats alternatives encaminades a fer més dinàmica la Biblioteca".

L'activitat tingué molt bona acollida ja que participaren una mitja de setanta xiquets per sessió, els quals tenien una edat que oscil·lava entre els 3 i els 14 anys. "Ens ho vam plantejar en un principi com a introducció dels més menuts al món de la Biblioteca -comenta Paco Fort- i la veritat és que la participació en algunes ocasions va superar les expectatives més optimistes".

No obstant això, Fort considera que de cara a millorar la qualitat d'aquestes sessions és necessari reduir els grups i la durada, a més de classificar per edats els participants amb l'objectiu d'arribar a tots els segments de la infància i de la

joventut. "També cal realitzar activitats per a adults i no estaria gens malament que pares i fills participaren en cicles d'animació lectora perquè els pares també saben contar contes, aquells contes que els seus avis els contaven", explica el bibliotecari.

Els contacontes provenen del camp de l'animació lectora i alguns d'ells es dediquen exclusivament a aquesta afició. Natàlia Mas i Rafa Garrote són dos dels més coneguts i admirats entre els xiquets; per a ells, el més important és que els menuts identifiquen la Biblioteca com un lloc agradable, de lectura, i no només com un lloc on anar a fer els deures.

A més de contar contes, també organitzen jocs on les referències a llibres

Una de les
activitats de
L'Escola d'Es-
tiu són els
jocs, entre ells
el conegut com
el mocadoret

estan presents, entretenen amb titelles, endevinalles, cançons,...

Durant els messos de juny, juliol i agost, aquesta iniciativa s'ha paralitzat perquè a l'interior de la Biblioteca fa molta calor i els xiquets opten per passar la vesprada a la piscina o la platja. De tota manera, potser que el cicle continue al setembre, donat l'èxit que ha tingut entre el públic.

Cinema d'estiu

D'altra banda, el cinema infantil-juvenil ha estat una de les opcions més agruades per la joventut. Les projeccions de les pel·lícules començaren al mes de juny a la Cambra Agrària, encara que no era la primera vegada que es duia a terme aquesta idea tan atractiva; de fet, l'any passat, concretament pel nadal, es projectà la pel·lícula "Mr.Bean" i la Caixa de Carlet es decidí a patrocinar els films. Enguany per Pasqua es tornà a fer cinema, en esta ocasió ja a càrrec de l'Ajuntament, amb l'emissió de "Air-Bud" i "Solo en Casa 3". L'entrada era totalment gratuïta.

La gran acceptació que tingué feu que la Regidoria de Cultura i Joventut es

ENGUANY SÓN MÉS de 300 els xiquets que s'han inscrit a l'Escola d'Estiu, amb una edat compresa entre els 4 i els 14 anys

plantejara continuar amb les sessions en època de vacances escolars. Així, els dies 11 i 25 de juny es van emetre pel·lícules d'estrena en eixos moments com "Anastasia" o "Fluber, el professor chiflado".

El reduït preu de les entrades, 150 pessetes, i el fet que es tractara de títols acabats d'estrenar feu que la Cambra Agrària s'omplira quasi al cent per cent, amb la participació d'uns 160 xiquets en cadascuna de les dues i de vegades tres sessions.

Com comenta Emília Ibáñez, "està previst per al dia 6 d'agost, coincidint amb l'inici de les festes patronals, fer cinema a l'aire lliure, amb una pantalla

gegant, a la plaça del poble on es projectarà el film "The Barrowers", patrocinat per la Caixa de Carlet.

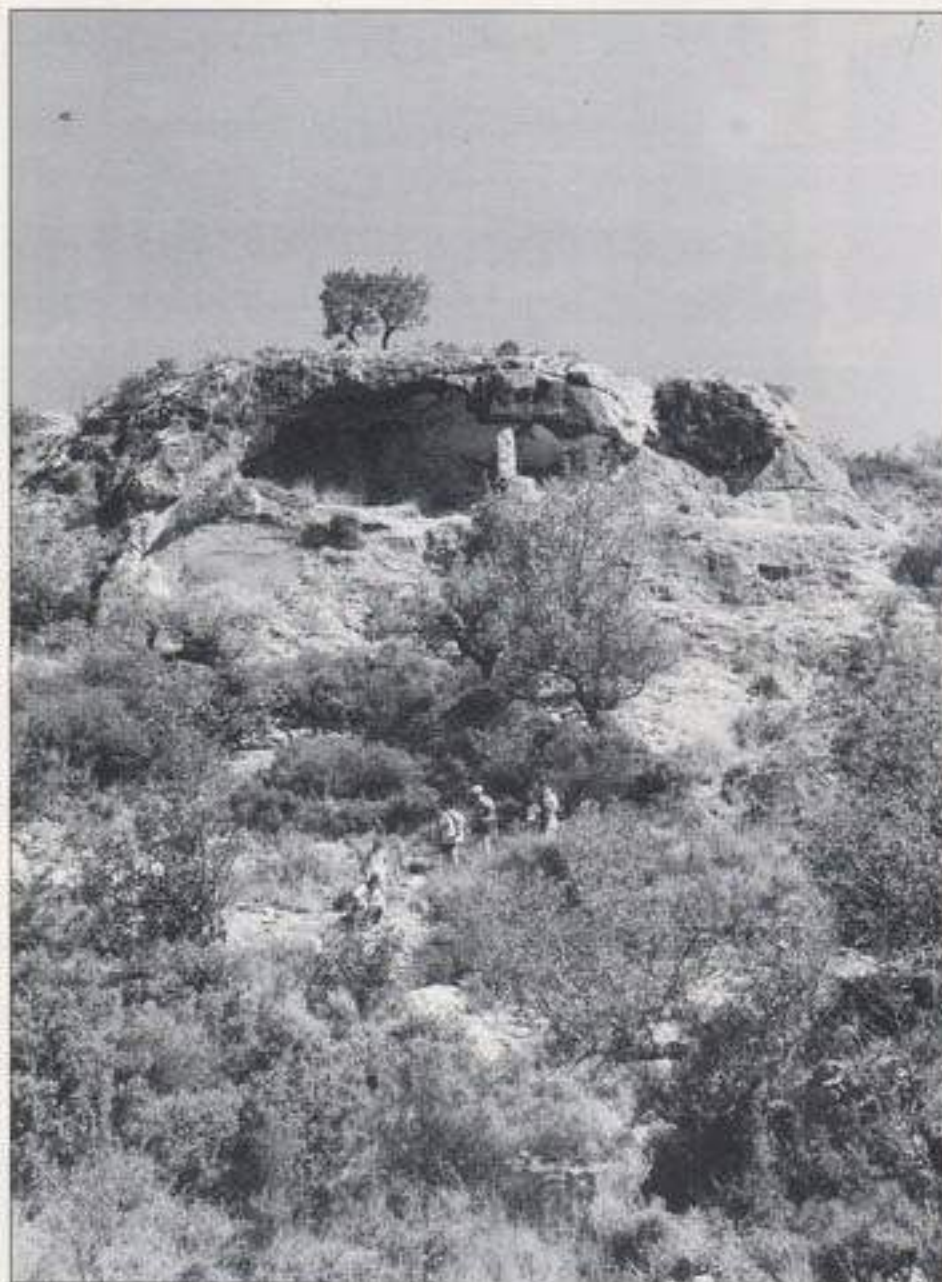
L'Escola d'Estiu

De l'1 al 30 de juliol l'Escola d'Estiu és l'activitat escollida per una bona part dels xiquets de Benifaió per a passar els matins d'una manera divertida i entretinguda. Enguany són més de 300 els que s'han inscrit, amb una edat compresa entre els 4 i els 14 anys.

Excursions, activitats de tot tipus com ara grans jocs, esports, descobertes per el poble... dies dedicats exclusivament per a anar a la piscina o els diferents tallers conformen el calendari d'aquesta escola.

Pel que fa als tallers, les modalitats són diverses: aquells on es treballa amb el fang, els dedicats a la cuina, on s'aprén a fer llet gelà, gelatina, ensalades, bescuits,... els tallers de maquillatge i disfresses, de pintar samarretes, de fabricar maraques, etc.

Tot açò, com no, es realitza gràcies al treball conjunt de la Coordinadora, Susana Granell, i l'equip de monitors i monitores. "Cada monitor s'encarrega

Les excursions formen part del calendari de l'Escola d'Estiu. L'Almaguer és un dels indrets visitats per tal d'apropar-se a la natura

d'un grup -afirma Susana- i la seua funció és educar els xiquets i ensenyar-los a fer coses. El principal objectiu és que es divertixquen i es relacionen entre ells, a més de fer activitats per tal d'aprendre".

El tema principal de la VIII Escola d'Estiu és el bosc mediterrani i el que s'intenta és que els participants coneixen totes les seues peculiaritats, la seua flora, fauna... i tracten de respectar la natura. En aquest sentit, les excursions són la millor manera d'apropar-se al nostre bosc: es visita l'Almaguer, el Pla de les Clotxes però també altres llocs d'interès com l'Hemisfèric, el IVAM, la fàbrica de gelats "Camy" o la Devesa Garden.

Els més menuts van a l'església, a la biblioteca, al mercat, a la cooperativa, a l'Ajuntament o a la plaça d'Amèrica.

El paper que desenvolupa l'Ajuntament és fonamental per al funcionament de l'escola, al posar a disposició dels organitzadors tots els recursos que té al seu abast per a fer del mes de juliol un mes dedicat als més joves de Benifaió.

Pel que fa al seu naixement, l'Escola d'Estiu va sorgir l'any 1990 des de la Regidoria de Serveis Socials ja que amb l'arribada de l'estiu els menuts es troben amb molt de temps lliure, en el qual no sabien ben bé què fer. En un principi anava adreçada a xiquets de 8 a 14 anys,

EL PAPER QUE DESENVOLUPA L'AJUNTAMENT és fonamental per al funcionament de l'Escola d'Estiu, al posar a disposició dels organitzadors tots els recursos que té al seu abast

però actualment comprén els xiquets de 4 a 14 anys, agrupats en quatre grans grups: el dels més xicotets, que tenen entre 4 i 5 anys, els que tenen entre 6 i 8 anys, el grup de 9 a 10 i el de 11 a 14.

Altres activitats

A l'àmbit de l'esport, el passat 13 de juny tingué lloc un aplec de bàsquet en el què van participar al voltant d'un centenar de joves en les categories d'aleví, infantil i benjamí tant masculí com femení. A més a més, al llarg de juny es celebrà un campionat d'atletisme.

Per als adults, cal destacar els diversos cursos que, davall el lema "Universitat als pobles", ha organitzat la Regidoria de Cultura i Joventut i la Regidoria de Serveis Socials, i patrocinats per l'Ajuntament de Benifaió, la Fundació Bancaixa i la Universitat de València.

Aquests cursos, que s'imparteixen des del mes de juny fins novembre, tracten diferents temes relacionats amb aspectes tan diversos com la informàtica, la salut o la convivència en parella.

El primer d'ells, "Pors, fòbies i ansietats infantils", tingué lloc els dies 9, 11, 16 i 18 de juny i va ser organitzat a proposta de l'APA Trullàs. Alguns dels punts del programa van ser l'avaluació dels trastorns de la infància, estats d'ansietat i conductes d'evitació, tècniques de tractament i alteracions concretes.

Respecte a la participació que va tindre, cal resaltar que foren al voltant de 28 les persones que es van inscriure en aquest curs, per la qual cosa es considera que tingué bona acollida.

Entre juny i juliol es va impartir el seminari titolat "Causes i tractaments de la malaltia d'Alzheimer" i a ell van assistir 16 persones. La definició d'aquesta malaltia, les fases i el desenvolupament, les conseqüències socio-familiars i els tractaments dirigits tant al malalt com a la família van ser algunes de les qüestions tractades per professors de les Facultats de Psicologia i Biològiques.

Per al pròxim setembre està previst el curset anomenat "Ferramentes informàtiques d'ús general. Microsoft Word i Excel". El programa girarà al voltant del coneixement bàsic i fonamental d'aquests programes informàtics, i al seu càrrec estarà el Departament d'Informàtica i Electrònica. Per a dur-lo endavant, s'ha comptat amb la col·laboració del col·legi Trullàs pel que fa a la cessió de infraestructures.

L'última de les jornades, "Estratègies per a millorar la convivència en parella", s'impartirà al novembre per professors de la Facultat de Psicologia. Alguns dels aspectes que conformen el seu contingut tenen a veure amb la comunicació en parella (la comunicació no verbal, la comunicació de l'afecte positiu, la comunicació de crítiques i la petició de canvi), les pautes per a millorar la convivència (reforç de la parella,

PER ALS ADULTS, cal destacar els diversos cursos que, davall el lema "Universitat als pobles", ha organitzat la Regidoria de Cultura i Joventut i la Regidoria de Serveis Socials

organització del temps comú, la solució de problemes i negociació) o les expectatives de la relació de parella, de la parella i d'ú mateix.

Per últim, les sessions de balls de saló i de gimnàstica i aeròbic infantil i per als adults, que es realitzaren durant el passat mes de juliol, conformen la sèrie de propostes oferides als veïns de Benifaió per a que passen l'estiu de la manera millor possible.

Com veiem, l'oferta d'activitats realitzades al nostre poble durant les vacances escolars és ampla, i ha augmentat considerablement respecte de l'any passat. Una oferta plena de propostes d'oci i temps lliure dirigida a entretenir principalment els joves i menuts, però sense oblidar l'aspecte potser més important de tot, el de educar i aprendre al mateix temps que els participants es diverteixen i passen moments agradables.

**Text: Mª Teresa Rosa
Fotos: Julián Lladosa**

Temporada 97 / 98

L'any de la victòria

El C.D. Benifaió aconseguix el campionat i l'ascens a preferent en una de les millors temporades de la seua història

!!! Champions !!!

La temporada 1997 / 98 no serà fàcilment oblidada pels seguidors del Benifaió. En aquesta gloriosa campanya, el Benifaió ha rubricat una de les pàgines més brillants de la seua història

futbolística. Ostentant el lideratge del grup jornada rere jornada i demostrant que era l'equip més fort del campionat, el C.D. Benifaió ha aconseguit, per fi, el somniat ascens a preferent.

L'onze inicial que aconseguí el campionat a l'última jornada. D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Eloi, Àngel, Javi, Tamarit, Santos, Pedro, Escudero, Luís, Miguel, Ferriols, Ismael, Juanín, Piles, Pido, Rubén i Cascales. El planter el completa Sabater, Juanito Ras, Soto, Correas, Benítez, Dani, Paco Orts, Jose Mari i Ramón Bellot, amb l'entrenador Hilario Pons, l'ajudant Carlos Dalmau i el recuperador físic Álvaro.

Temporada 97 / 98

L'any de la victòria

Una temporada històrica

1ª Volta

14 sept.	Benifaió	3	<i>Almussafes</i>	0
21 sept.	<i>Jalance</i>	2	Benifaió	5
28 sept.	Benifaió	2	<i>Ayorens</i>	1
5 octub.	<i>Rafaelguaraf</i>	1	Benifaió	2
12 oct.	Benifaió	3	<i>Benifairó</i>	0
19 oct.	<i>Catadau</i>	1	Benifaió	0
26 oct.	<i>El Perelló</i>	0	Benifaió	1
2 nov.	Benifaió	2	<i>Alfarp</i>	0
9 nov.	<i>Guadassuar</i>	1	Benifaió	2
16 nov.	Benifaió	5	<i>Cofrentes</i>	1
23 nov.	<i>Castellonense</i>	0	Benifaió	1
30 nov.	Benifaió	2	<i>Albalat</i>	2
7 des.	<i>Sumacàrcer</i>	3	Benifaió	4
14 des.	Benifaió	3	<i>Carlet</i>	2
4 gener	<i>Alginet</i>	4	Benifaió	2

El Benifaió completà el que segurament ha sigut la seua millor volta en moltes temporades. De 15 partits jugats, l'equip dirigit per Hilario Pons aconseguí 12 victòries, un empat i solament dos derrotes amb 36 gols a favor i 18 en contra. Poc s'esperaren al inici de la temporada que el Benifaió estava a punt d'inaugurar la campanya del campionat. La golejada per tres gols a zero davant el Almussafes ja deixava entreveure que aquesta temporada seria diferent. Sense falses promeses ni il·lusions el Benifaió iniciava la temporada 97 / 98 amb la perspectiva de no patir al final per mantindre la categoria. Però l'equip començà guanyant partits, els jugadors es trobaven a gust en un estil de joc que li donava grans resultats. A més a més, els partits difícils i complicats com és el cas de l'encontre davant el Alfarp o el Sumacàrcer, es guanyaven de forma brillant. Així, el Benifaió es col·locà líder la segona jornada fins el final...

2ª Volta

Era molt difícil que un equip mantingués el mateix estat de forma al llarg de tota una temporada. La segona volta, amb unes xifres no tant bones com la primera - 10 partits guanyats, 3 perduts i dos encontres empatats amb 33 gols a favor i 16 en contra - era una bona mostra de la pressió al que està sotmés un equip líder. No obstant, el Benifaió no deixà escapar ni una sola jornada les posicions capdavanteres. Encara que la pressió del Alfarp, Sumacàrcer i Alginet es feia jornada a jornada més angoixant, els homes de Hilario Pons sabien estar a la altura dels grans campions i guanyaren brillantment uns partits més que complicats. Un bon exemple va ser la victòria per 3 a 6 en casa de l'Alfarp o l'angoixosa victòria per un a zero davant el Sumacàrcer. Dos partits que deixaren fora de la lluita pel campionat tant a l'Alfarp com el Sumacàrcer. Després de guanyar en Carlet, el Benifaió es jugava tot el campionat davant l'Alginet, únic equip que posava en perill l'ascens del Benifaió. Un empat els sobrava i així va ser. El Benifaió es proclamà, per fi, campió.

11 gener	<i>Almussafes</i>	2	Benifaió	2
18 gener	Benifaió	3	<i>Jalance</i>	1
25 gener	<i>Ayorens</i>	1	Benifaió	0
1 febrer	Benifaió	4	<i>Rafelguaraf</i>	2
8 febr.	<i>Benifairó</i>	0	Benifaió	2
15 febr.	Benifaió	4	<i>Catadau</i>	1
22 febr.	Benifaió	6	<i>El Perelló</i>	1
1 març	<i>Alfarp</i>	3	Benifaió	6
8 març	Benifaió	1	<i>Guadassuar</i>	0
22 març	<i>Cofrentes</i>	3	Benifaió	0
29 març	Benifaió	2	<i>Castellonense</i>	1
5 abril	<i>Albalat</i>	1	Benifaió	0
12 abril	Benifaió	1	<i>Sumacàrcer</i>	0
26 abril	<i>Carlet</i>	0	Benifaió	2
3 maig	Benifaió	0	<i>Alginet</i>	0

Gràfic: Ramón Sabater

Temporada 97 / 98*L'any de la victòria*

L'alegria esclatà quan l'àrbitre assenyalà el final d'un partit que li donava el campionat i l'ascens al Benifaió

Després d'un partit èpic davant el Alginet, els jugadors del Benifaió embogiren d'alegria. Eren ja equip de preferent.

Text: Ramón Sabater
Foto: S. Esplugues March

Maqueta
d'una falla
local construïda
per Quillo
a l'any 1996

Francisco Gonzalvo, més conegut al poble com a Quillo, porta molts anys treballant en este ofici de fer falles. Començà fa 13 anys i des de molt xicotet ja sabia que el seu futur era ser artista faller. D'esta forma comenta que quan era menut, a l'eixir de classe "hem quedava bocabadat mirant com Pascual Fort feia falles, quasi sempre arribava tard a dinar". D'esta forma, Quillo començà a donar-se compte que per a ell les falles eren alguna cosa més que disfrutar d'uns dies de festa, va descobrir que era el seu treball, la seua forma de guanyar-se la vida.

Mirar un monument faller ens suposa als visitants admiració per el bon treball, un resultat que com admities Quillo "dura tot l'any". Ell es conside-

ra privilegiat quan admeteix que té la sort de viure les falles durant els dotze messos de l'any ja que "tots els dies estic entre ninots, acompanyat també per Francès Jurado, un xic de 13 anys que m'ajuda en este treball i al que li dec molts favors".

Clar està, que un bon treball si està ben pagat és tota una sort, per açò Quillo comenta que perfectament es pot viure de les falles, sempre i quan aprofites les oportunitats que t'ofereix este món faller del qual "estic content".

La trajectòria de Quillo podria configurar un currículum de treball amb bons resultats. Començaria així: sóc Francisco Gonzalvo, artista faller. Sens dubte, crida l'atenció. Però, si a més a més, especifiquem que este és el tercer any que porta fent la Falla Ferroviària de València, que ha treballat amb el gran artista faller Martínez Mollà en la Falla de l'Ajuntament de València, i que actualment es prepara per a fer les falles 1999 de la comissió Mitja Capa, comissió Ferroviària i la falla infantil de la coneguda comissió Telefónica de València, com-

prendrem que Quillo, veí de Benifaio, bé es pot considerar com una persona important dins del món faller, local i provincial.

A Benifaio, on trobem tres comissions falleres, el monument últimament està baixant en importància, "pense que les comissions tenen el monument com un compromís i inclou alguns fallers ni es paren a mirar-lo. Crec que per a donar importància al monument es deurién d'entregar premis per part de la junta local fallera i establir rivalitat" comenta l'artista local.

El cert és que Quillo s'ha llançat a les falles de València, i com ell afirma: "treballa en açò per què ho senc a la sang. En part, este sentiment li ho dec al meu primer mestre Pascual Fort al què sempre recordaré".

Així és Quillo, artista faller, veí de Benifaio i qui sap si un futur Martínez Mollà.

Quillo al seu
taller junt al seu
ajudant Francès
Jurado

Text: Pablo Fernández
Fotos: Julián Lladosa

L'altra cara de les *falles*

Visitar València en falles és tota una aventura. La música, el soroll de les mascletaes i l'alegria dels passacarres invadeixen la província. Però, sobre tot, les falles no serien res sense els seus monuments, vertaderes obres d'art que sols un bon artista podria fer. Este és el cas de Quillo, l'altra cara de les falles, la part del treball d'un artista faller.

Mentre uns preparen la festa, ell prepara l'element principal, el monument.

Algunes dades sobre la història, l'arquitectura i l'art de les diferents esglésies hagudes a Benifaió.

Del gòtic al neoclassicisme

Encara que estem faltats de dades concretes, és molt probable que a Benifaió hi hagués una vertadera comunitat cristiana pocs anys després de la conquesta de l'alqueria àrab de Benifaió per les tropes del rei en Jaume.

La primera notícia referida a una societat de cristians al lloc de Benifaió es remunta aproximadament a l'any 1276, quan l'infant Pere convidà els moros foragitats de Benifaió a tornar a recuperar les seues heretats, una vegada batejats i tornats de nou al cristianisme.

La manca documental produïda arran la desaparició de l'arxiu parroquial a causa dels tràgics fets ocorreguts l'any 1936 -l'any 1925 encara s'hi feia menció: "hi ha dades precises per les quals es pot reconstituir la història de l'església de Benifaió"-, ens ha privat de conèixer a fons l'espai històric, físic i arquitectònic

on va créixer la religiositat cristiana de Benifaió. No obstant això, estem en condicions d'oferir algunes dades inèdites relatives als successius temples haguts a Benifaió, que ens ha semblat interessant reflectir a fi de conèixer-los millor.

La primitiva església

La primitiva església, que s'aixecava al mateix solar que l'actual, era més prompte una ermita i devia presentar un aspecte semblant a la de Sant Roc de Ternils (Carcaixent), del tipus conegut com "esglésies de Reconquesta". La planta devia ser d'una nau única, amb

Revers de la placa central amb les imatges de Sant Pere i Santa Bàrbara, de bronze daurat procedent de l'antiga creu processional desapareguda el 1936. Fou recuperada de les deixalles del temple després de l'incendi del 36. Després de la Guerra Civil s'incorporà a la nova creu processional feta de fusta i després romangué olvidada en un magatzem de l'església, fins que F. Beltrán ho comunicà al rector F. Duart, que la separà de la creu per a la seua conservació. Novembre de 1993.

ares d'estil gòtic. Probablement l'arc ogival descobert recentment (1996), en fer unes obres a les estances parroquials, pertanyia a aquesta primitiva església.

A la parròquia de la veïna població d'Espioca pertanyien els llocs d'Alginet i Almussafes. En despoblar-se Espioca, a causa de les epidèmies, i per manament del prelat, es va traslladar el seu rector a Benifaió (on es va endur la campana), i va formar la nova parròquia d'Espioca-Benifaió, de la qual van seguir depenent eclesiàsticament Alginet i Benifaió.

Alginet es va desmembrar d'aquesta parròquia el 9 de desembre de 1375, però va quedar obligada a pagar al rec-

tor d'Espioca-Benifaió deu lliures anuals, segons l'acord pres arran de la seua desmembració.

La parròquia de Benifaió rebia les rendes i primícies del despoblat d'Espioca i del lloc d'Almussafes. No ens pot estranyar que l'any 1436 Joan Ferrando, menor de dies, jurat de Benifaió, i Bernat Mestre, jurat d'Almussafes, feren un contracte amb Gonçal Peris de Sarrià, pintor amb un prestigiós taller a València, perquè pintara un retaule dedicat a Sant Pere Apòstol per al presbiteri de l'església de Benifaió, amb un cost de seixanta-tres lliures, que haurien de pagar en diferents terminis. El retaule, segons el contracte, havia de dur "mossén Sent Pere

d'atzur fi" en la taula central i sobre aquesta la imatge de la Mare de Déu amb el seu fill. Als carrers laterals, dividits en tres escenes cadascun, s'havia de representar actes o històries on el sant intervingué. A la punta, en la taula encimada, havia de pintar allò que s'acordà amb mossén Nicolau Jofré (senyor de Benifaió). El retaule tenia una alçada aproximada de tres-cents setze centímetres.

L'església d'Almussafes es va desmembrar de la parròquia d'Espioca-Benifaió el 9 de desembre de 1513, però per un concordat entre ambdues, Almussafes va quedar depenent de Benifaió fins a principis del segle XIX.

L'any 1596 féu una visita pastoral a aquesta parròquia l'arquebisbe i virrei de València don Juan de Ribera.

Actualment, encara es conserven diverses peces d'orfebreria, provinents d'aquesta primitiva església: un calze d'argent daurat del segle XVI, amb uns medallons que contenen les imatges de Sant Pere i Santa Bàrbara, i un portapau d'argent del segle XVI, d'estil renixentista.

La segona església

A causa de l'estat ruïnós de l'església primitiva, les autoritats civils i eclesiàstiques acordaren fer-ne una altra de nova més capaç al mateix solar, enderrocant l'antiga.

Els fonaments de la nova església s'obriren el 20 de juny de l'any 1621, dia en què va ser col·locada la primera pedra per mossén Mateu Joan de Montagut, rector de la parròquia. Aquesta nova església va ser construïda pels veïns del poble, que varen aportar els diners i l'ajuda personal per a la seua construcció. No haurem d'oblidar, però, l'ajuda que representaria l'annualitat d'Alginet i les primícies d'Almussafes.

Primitiva imatge de Santa Bàrbara, d'estil barroc (segle XVIII), obra de Josep Cotanda que fou destruïda el 1936.

Aquells anys, però, no foren gens bons. La parròquia de Benifaió, juntament amb altres cent vuitanta-cinc parròquies, van suplicar al rei Felip III a les Corts Valencianes de 1626- la gràcia i mercé dels drets d'amortització, "...atesa la gran pobresa i necessitat que pateixen... per haver perdut rendes i disminuït aquelles, així per l'expulsió dels moriscos com per la reducció dels censals..." El rei va atorgar la mercé mitjançant la qual podien amortitzar la meitat de les quantitats suplicades (en el cas de Benifaió vuit-cents lliures).

La dedicació d'aquesta nova església es va fer el 25 de febrer de 1629, i hi va

Actual església parroquial de Sant Pere Apòstol, l'any 1903.

celebrar la primera missa el pare mossén Gaspar Català, que fou prior del convent de Predicadors de València, i que després arribaria a ser bisbe de Lleida. En aquesta mateixa missa es varen casar el senyor d'Andilla Fernando Díaz Girón de Rebolledo, amb la senyora Ana Maria Falcó de Belaochaga i de Castro, filla dels senyors del poble de Benifaïó.

Les obres de millora encara van durar bastants anys, i així el 9 d'octubre de 1667 es féu trasllat del Santíssim Sagrament des de l'altar del Crist al

nou sagrari, que havia estat fet a càrrec de Jaume Corella, mercader, casat amb Esperança Grau de Benifaïó (probablement siga l'Esperança Grau, viuda, fins a l'any 1713). Per aquest motiu es varen fer unes festes extraordinàries, precedides pels típics balls de gitanos. La missa va ser oficiada pel llicenciat Miquel Bosch, rector d'Alginet, i va fer el sermó mossén Enric del Remei de València. Hi va prendre part l'orquestra de Catarroja.

Aquesta nova església, no sabem si d'estil renaixentista o ja barroca, tenia més capacitat i disposava d'un campanar a l'esquerra, que fou conservat i res-

taurat de nou per a l'actual església. Conservava un ric frontal, d'estil plateresc, amb l'escut dels Falcó, barons de Benifaïó, que el varen regalar per a l'altar de l'Assumpció de la Mare de Déu. Aquest frontal va desaparèixer en els fets de l'any 1936. Sortosament encara es conserven, provinents d'aquesta església, diverses peces d'orfebreria: un *lignum crucis* d'argent del segle XVII, una placa amb les imatges de Sant Pere i Santa Bàrbara, que formava part de la creu processional, etc.

Per aquells anys Benifaïó rebia les primícies d'Almussafes, però per la seua part mossén Esteve Voltes, rector de Benifaïó pagava a un vicari "que té en dita vila, perquè administre els sagraments i faça tot això que s'ofereix i acostuma fer qualsevol rector i vicari", un salari de quaranta-set lliures cada any (1665). L'any 1681 li pagava vint lliures anuals, quantitat que encara li pagava l'any 1733.

El rector de Benifaïó seguia rebent la paga d'Alginet. L'any 1686 Mauricio Lozano, clavari de les rendes i regalies d'Alginet, pagava al rector de Benifaïó les deu lliures anuals, segons l'acord pres per la seua desmembració d'Espioca.

L'actual església

L'augment demogràfic de Benifaïó al llarg del segle XVIII, comú a la majoria de les poblacions valencianes, féu necessari un nou temple parroquial de major capacitat. Enderrocada l'anterior església, l'actual començà a ser construïda el 15 d'agost (festa de l'Assumpció de la Mare de Déu) de l'any 1770, en què es va posar la primera pedra.

Aquesta també fou una obra veïnal. Les basses per a coure la calç es feren a la placeta de les Ànimes (hui del

Progrés), i les dones ajudaven, posades en filera, a transportar les rajoles des del rajolar, en la que hui és placeta de l'Estació, fins a l'obra de l'església. Els carreus de pedra foren extrets d'una cantera situada al Pla de les Clotxes (que encara es conserva).

L'església cobrava el delme per mitjà d'un arrendatari. Així, Bautista Machí i Duart cobrava l'impost del deu per cent sobre el producte de la seda, destinat a assegurar el manteniment del clergat i dels edificis religiosos (any 1777) i també les "honres o drets deo", impost destinat al culte religiós (de 1767 a 1778). Un altre impost era el lluisme de les vigílies de Nostra Senyora del Roser (1782).

També Bautista Machí i Duart entregava l'any 1786, a compte de Cristòbal Cànoves, rajoler, cent cinquanta-set lliures i un sou a l'obra de fabrica de la nova església, a la qual Cànoves tenia l'obligació d'entregar una certa quantitat per cada fornada de coure rajoles i teules, i que no havia satisfet des de l'any 1779 fins al 1782. Precisament els anys de construcció d'aquesta església, Cànoves es va veure obligat a vendre sis cafissades (trenta-seis fanecades) de terra de secà, amb garrofers i vinya, per a satisfer el deute.

Encara que tradicionalment s'ha cregut veure la data de 1771 (a causa de la inscripció que es troba a l'angle exte-

rior del reresagrari, i que més prompte sembla correspondre a la data de construcció d'aquesta peça arquitectònica), com l'acabament de les obres, l'església actual es va beneir el 30 de novembre de l'any 1783 -data també citada per E. Tormo-. La inauguració solemne es féu el 4 de desembre del mateix any, festa de Santa Bàrbara, patrona del poble, enmig de grans festejos, entre els quals va destacar la processó del Santíssim al nou temple, precedida d'un ball de gitanos.

La nova església, d'estil neoclàssic, presenta una planta de creu llatina, de nau única amb creuer. La façana té dues torres una de les quals, la de l'esquerra, és aprofitada de l'anterior església. En el cos central s'obrin dues fornícules amb les imatges de Sant Pere i Sant Pau -que varen ser restaurades l'any 1950-, i un rosetó coronat per un relleu de gran qualitat que representa dos querubins que sostenen els símbols de Sant Pere Apòstol. La planta està coronada per una gran cúpula sobre tambor. A la part esquerra s'obria la capella de la Comunió (enderrocada arran dels fets del 36). A la capçalera del temple es troba el reresagrari.

Aquesta nova església fou decorada per Josep Cotanda i constava de setze talles d'imatges i altres tantes d'ornamentals, setze àngels i dos relleus, segons E. Tormo. I també per Vicente

López Portaña, que va pintar uns bells llenços -setze segons E. Tormo-. Afegia Elías Tormo l'any 1932 sobre l'obra pictòrica de Vicente López, "Para conocerlo en cuadros de composición, lo completo es el conjunto de retablos en Benifaió d'Espioca".

A l'altar major hi havia el llenç *Sant Pere ajudat per un àngel* que fou dut a València l'any 1802 amb motiu de la visita del rei Carles IV, i la *Mare de Déu dels Àngels*. Al sagrari un *Salvador*, còpia de Joan de Juanes.

Al creuer esquerre *Nostra Senyora del Roser amb Sant Domènec* i dalt un medalló al·legòric. Al creuer de la dreta la *Immaculada*, signada i datada per López l'any 1799, que portava l'inscripció "Soy hecha a expensas de Eufrasia Piles", dalt un medalló amb la *Coronació de la Mare de Déu*. Al tornaveu de la trona hi havia l'Esperit Sant envoltat de querubins.

En les capelles de la dreta, a la quar-

L'augment demogràfic de Benifaió al llarg del segle XVIII, comú a la majoria de les poblacions valencianes, féu necessari un nou temple parroquial de major capacitat.

**L'any 1841 va morir el rector
Francisco Pascual Iborra i Agulló,
qui va fer la imatge de la Divina
Pastora i el seu tabernacle. Havia
instituit la festa i el rosari que
pels carrers cantaven tots els
diumenges les xiques del poble.**

ta capella el *Martiri de Santa Bàrbara*, al capdamunt un medalló amb una al·legoria de la santa. A la tercera capella *Sant Roc* i al capdamunt un medalló amb una al·legoria del sant. A la segona capella *Les ànimes del Purgatori* i dos quadres de dimensions reduïdes *Sant Francesc d'Assís* i el *Pare Etern*.

En les capelles de l'esquerra, a la quarta capella la *Mort de Sant Josep* i dalt un medalló al·legòric. A la tercera capella un *Crist en l'agonia*, aquest probablement pintat per Josep Viló Rodrigo, a mitjan segle XIX. A la segona capella la *Mare de Déu dels Dolors*, que segurament tampoc no era de López. A la primera capella, o baptisteri, *Baptisme de Jesús*.

A la capella de la comunió hi havia un *Salvador* al sagrari, i un *Jesús Infant*, tots dos de López. Aquest últim llenç, de dimensions reduïdes, sorprenia per la qualitat i el realisme de les randes del vestit, estil molt característic de López.

Tots aquests quadres i les imatges van desaparèixer en l'incendi provocat de l'església, el 21 de juliol de 1936.

Segons el costum de l'època a l'església s'efectuava l'enterrament dels fidels destacats de la població. Abans de l'any 1936 encara hi havia unes lloses de marbre amb els següents epitafis: "En el

año del Señor mil ochocientos uno / en este sitio oportuno / se colocó con honor / la esposa del labrador. / rico y honrado Vicente Alepuz, / que piamente ha dedicado esta losa / en obsequio de su esposa, / que descanse eternamente". I aquest altre: "Año 1801. / Aquí yace Eufrasia Piles / hija de Juan y Francisca Colomina, / vivió sesenta y siete abriles / que como tiempo ligero, / acabaron en febrero / del año arriba anotado. / Fue su vivir ajustado / y así con piedad cristiana, / pidamos de buena gana / goze del bien increado".

També hi havia criptes per a enterraments a l'interior de l'església, com el Vas de les Ànimes, i d'altres. Juan Bautista Machí i Duart (finit l'any 1787) i la seua esposa Hosana Regal (finada l'any 1791) també foren soterrats dins l'església.

L'any 1841 va morir el rector Francisco Pascual Iborra i Agulló, qui va fer la imatge de la Divina Pastora i el seu tabernacle. Havia instituit la festa i el rosari que pels carrers cantaven tots els diumenges les xiques del poble.

L'any 1925 encara s'anunciava la inauguració d'un nou sagrari de bronze i marbre, construït al taller dels germans Polo, de València? Vingueren després els tràgics successos ocorreguts al 1936, i la

posterior reconstrucció de l'església després de l'any 1939. Deixem fora aquest període per falta d'espai i per no extralimitar-nos en l'objectiu que ens hem proposat.

No obstant això, ens ha paregut oportú afegir seguidament unes breus notes bibliogràfiques que potser ens faran valorar més, si cal, aquest temple parroquial:

"El templo que sirve de parroquia es de arquitectura moderna y de buen gusto" (Madoz, P. *Diccionario Geográfico-estadístico-histórico de España y sus posesiones de ultramar*. Madrid, 1846).

"...levanta, blancas y pulcras, las dos torres de su fachada y la elevada cúpula de su artística iglesia, obra del siglo XVIII, cuyos altares enriquecieron Cotanda con su talla caprichosa y Don Vicente López con sus brillantes lienzos" (Llorente, T. *Valencia*. Barcelona, 1889).

"...als llenços, igualment perduts, de Vicente López, que també decoraven aquest interessant temple" (Vilaplana, D. *Història de l'art valencià*, volum IV. València, 1989).

Text: Francesc Beltran i López,
cronista oficial de Benifaió
Fotos: Arxiu de F. Beltran

Homenatge a

Casimiro

Romero Carsí

No hi ha cap tipus d'homenatge que valga prou per reflexar allò que ell fou. Cronista del poble, mestre, poeta, amic, jutge i l'orgull del poble sigui i encara ho és; i ho serà.

Com he dit adés, l'única mena d'homenatge que puc donar-li és fent aquesta poesia per a ell, que s'ho mereix:

Casimiro per a tots, per a mi, iaio
antic de cos, jove d'esperit
savi com pocs, que mai no en sabia prou
impregnat d'amor per la seua terra
més que res joia de la Ribera
immens orgull rebíem d'ell
reconfortant per a mi és dir-vos que
orgullós sóc de ser nét de **Casimiro Romero Carsí**

El Besori

una cima casi desconocida

Os vamos a proponer una excursión muy fácil y que se encuentra a pocos kilómetros de Benifaió. El Besori es una cima de 361 metros de altura que se encuentra en la Sierra de la Falaguera y que se extiende por los términos municipales de Benifaió, Alfarp y Llombay.

Empezamos la excursión en la estación del ferrocarril de F.E.V.E. denominada L'Almaguer que se encuentra entre Picassent y Alginet. Al salir de la esta-

ción encontraréis la señalización de Pequeño Recorrido (P.R.) de color amarillo y blanco. Hay que coger una carretera asfaltada entre naranjos en dirección Oeste. Poco después, cruzaréis un puente sobre el Canal Júcar-Turia (a cuya izquierda hay varios invernaderos). Si váis en coche es un buen lugar para aparcar.

Continuar hacia el Oeste. A vuestra derecha queda la Urbanización del Pla

de les Clotxes. Tras pasar bajo una línea de alta tensión y dejar una casa a la derecha, a la izquierda veréis una señal en una piedra. En ese momento abandonáis la pista para continuar por senderos en dirección sudoeste. Pasaréis por debajo de una pared con una cueva que llamamos "del pilar", y por un riachuelo volvéis a tomar dirección Oeste hasta llegar a la zona denominada "Basses de Minguet" donde hay una casa.

Continuar hasta un cruce de pistas, retornando enseguida una senda que nos lleva a una pista forestal. Seguir por la izquierda por el cordal de la sierra. A la izquierda contemplamos parte del Marquesado de Llobregat. Dejamos el sendero y continuamos por una pista forestal, bajando a una gran balsa de riego. Desde esta zona ya vislumbramos la cima del Besori que queda enfrente nuestro. Al llegar a la balsa, seguiremos por un senderillo que sube directamente hacia la cima que tiene las antenas de Enagás. A este pico le llaman "Tello".

Una vez allí, admirar la vista que ofrece este punto privilegiado: por el Norte, se puede ver la Calderona, Espadán y el Monte Bartolo. Por el Este, Valencia, La Albufera, Cullera. Al Sur el Montgó, la Sierra de Alzira, Montdubert, Benicadell y Montcabrer. Por el Oeste Sierra Martés, el pico Nevera, el viaducto de Buñol. Es decir, es un punto perfecto para observar gran parte de nuestra orografía.

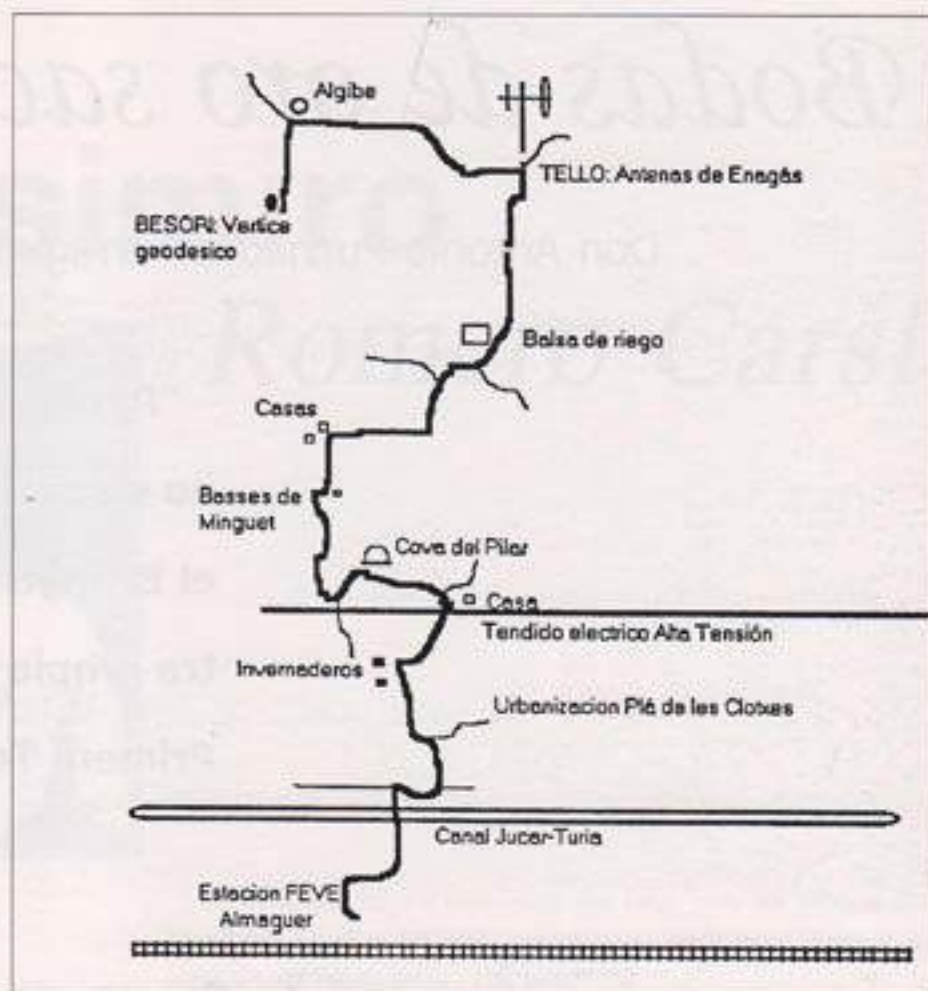
El pico del Besori queda al Sur, por lo que descenderemos por la pista forestal y marcharemos hacia la izquierda hasta un cruce. Proseguiremos por la pista marcada hasta una bifurcación. A nuestra derecha encontramos un algibe de agua (no utilizable para beber), hay que tomar el camino de la izquierda que va directo a la cumbre. Aquí encontraremos el mojón del vértice geodésico. La vista es menor que en la cima del Tello.

El regreso se realiza por el mismo itinerario.

Texto: Dani Rodríguez.

Jorge A. Garau.

Grup Scout Agermanats de Benifaió.

Horarios

Estación FEVE - Canal Júcar-Turía:	5 min.
Canal Júcar-Turía - Fin de carretera asfaltada:	10 min.
Fin de carretera asfaltada - Desvío casa:	10 min.
Desvío casa - Cueva del pilar:	5 min.
Cueva del pilar - Basses de Minguet:	20 min.
Basses de Minguet - Comienzo pista forestal:	25 min.
Comienzo pista forestal - Balsa de riego:	15 min.
Balsa de riego - Cima del Tello (antenas):	35 min.
Cima del Tello (antenas) - Desvío Besori:	12 min.
Desvío Besori - Besori :	8 min.

TOTAL : 2 Horas y 25 minutos.

Observaciones

Recorrido fácil por montaña que permite observar muchas de las zonas características de nuestra tierra. Todo el recorrido está señalizado con marcas de P.R. (amarillas y blancas). El acceso se puede hacer con FEVE o con coche. Apto para bicicletas de montaña siguiendo las pistas forestales. Llevar agua: no hay en todo el recorrido. El algibe del final de recorrido no es recomendable para bebida.

El descenso puede durar de 1 y media a 2 horas.

Bodas de oro sacerdotales

Don Antonio Puchades Ferragud

**"Por el cariño que os tenemos,
no sólo os entregamos con gusto
el Evangelio, sino también nues-
tra propia vida".**

Primera Tesalonicenses 2,8

El pasado mes de junio, D. Antonio Puchades Ferragud, el que fuera durante veintisiete años el cura párroco de Benifaió, celebró sus bodas de oro como sacerdote.

Por razones personales no pude estar en la Eucaristía de Acción de Gracias que celebró en su actual parroquia San José de Gandía, pero el domingo anterior pasé el día junto a él, viendo y comprobando cómo a sus 73 años aún sigue celebrando misas, trabajando en su parroquia e impartiendo clases en un instituto de esa ciudad.

Tuvimos una larga conversación que por razones de espacio no se va a poder reproducir íntegramente:

¿Cómo nace su vocación de sacerdote? - De repente me miró seriamente y

me dijo:

Nunca tuve una vocación de estampitas ni de santos de talla...

Hizo una pequeña pausa y continuó.

Yo tenía once años cuando fui al seminario, claro está que a esa edad aún no se tiene claro lo que uno quiere, pero era en aquellos momentos de las pocas maneras en que se podía estudiar. Eran los años 35-36, tiempos de la República. Éramos alrededor de 118 alumnos cuando estalló la guerra. Fui condenado a muerte en el mes de agosto, tuve suerte y logré escapar, estuve vagando durante tres meses por el bosque, comiendo de lo que podía con un solo fin, llegar a Toledo donde vivía mi tío Miguel que se encontraba en la Motorizada. Él me dio una especie de vale que me cosieron al bolsillo y me dijo que no lo perdiera por

nada del mundo pues, gracias a él, lograría pasar todos los controles y así ocurrió, pude llegar hasta Algemesi donde pasé junto a mis padres la guerra. Trabajé con mi padre en el campo y si tenía que estudiar lo hacía a escondidas, con los libros entre un huerto. Así logré estudiar Comercio.

Con toda esta clase de sucesos fue donde nació mi verdadera vocación: había visto el horror de la guerra, cuerpos muertos tirados en la cuneta de la carretera, había salvado la vida, mi fe en Cristo crecía por momentos, comprendí que Cristo me mimaba.

Cuando terminó, nos volvieron a llamar y nos citaron en una ermita de Aguyent, tan solo volvimos 11 de los 118. Fui ordenado sacerdote el 27 de junio de 1948.

Sus parroquias servidas con amor:

Benimarfull-Alquería de Aznar:
1948-1953

Rotglà-Corbera-Granja de la
Costera: 1953-1958

Sagrada Familia de Gandía: 1958-
1964

Benifaió de Espioca: 1964-1991

San José de Gandía: 1991...

Benifaió, septiembre de 1964. ¿Con
qué se encontró?

Cuando llegué se dieron varias circunstancias bastante importantes. Primero me encontré con el templo que había servido en tiempos de guerra de garaje y tenía que acondicionarlo dignamente. El mármol fue obra de Vicente Díaz. Luego vendría la época en que la Iglesia estaba cambiando, era el final del Vaticano II, empezaban a llegarme una serie de normas que poner en práctica: se mandó que el Altar Mayor estuviera descubierto tal y como lo conocemos ahora, de modo que el Templete de mármol que había antes se debía quitar

y mi trabajo fue concienciar a la gente, todos los aceptaron maravillosamente bien y no hubo ningún tipo de problema. Era la época en que el sacerdote ya no diría misa de espaldas al pueblo, se suprimió el latín por el español.

Comencé a salir por las calles para conocer los problemas y preocupaciones de la gente. Se me ocurrió celebrar la misa en el Hispania porque creía que era un punto bastante alejado de la parroquia, luego llegaría incluso al Barrio Muza, situado en plena calle, y después vendrían las famosas misas en las calles. En tiempo de Cuaresma solía ir incluso a la Cooperativa donde se llegaba a parar por espacio de diez minutos para que yo hablase.

De pronto estalla en una sonrisa y me dice:

Por aquel entonces se proyectaba en los cines una película llamada "Y con él llegó el escándalo". Ya te imaginarás la

Cuando llegué a
Benifaió me
encontré con el
templo que
había servido en
tiempos
de guerra de
garaje y
tenía que
acondicionarlo
dignamente

parte que a mí me tocó.

En el año 1973 tomé la decisión de quitarme la sotana, pero progresivamente, primero la sotana, después el clérigan para finalmente vestir de paisano. Me ocurrió una anécdota muy simpática: una anciana reclamaba mi presencia y yo creí que era para darle la Unción de Enfermos. Cuando llegué a la habitación donde se encontraba me dijo:

-D. Antonio, me he enterado de que se quiere quitar la sotana. ¿Es cierto?.

-Sí, señora.

-Quiero que me haga un favor, no se la quite hasta que yo muera.

Así fue, al día siguiente de ser enterrada me la quitó.

Innumerables son las anécdotas que se podrían relatar de nuestro querido D. Antonio, entre ellas, aquella que ocurrió con motivo de la celebración de las fiestas de Cristo Rey, Santa Cecilia y Santa Bárbara. Predicando en la fiesta de ésta última, un cuatro de diciembre, le falló el subconsciente y en plena homilía casó a Santa Bárbara con Valeriano, esposo de Santa Cecilia, y se las tuvo que arreglar para desunir aquella unión casi sacrilega.

Pero para quienes le conocemos de cerca sabemos que en su corazón siempre ha tenido un gran espacio para los sacerdotes mártires de Benifayó, por eso en nuestra conversación no faltaron.

... No sé si te acordarás, pero cuando Luis me propuso tener una fiesta litúrgica en honor a nuestros ocho mártires, enseguida le dí mi visto bueno, y

ten en cuenta que la parte más importante en mi vocación la tuvieron dos sacerdotes de Algemesí, que fueron asesinados. Uno de mis lemas favoritos y que aplico aún hoy en día es éste: "La sangre de nuestros mártires es semilla de nuevos cristianos".

Por último, le pedí que explicara cuáles fueron los motivos por los cuales se fue de nuestro pueblo.

...Lo dije bien claro el día de mi despedida, aunque siempre hay personas que interpretaron a su manera lo que yo pronuncié. Por tanto, amigo Víctor, me vine: Primero, porque, en conciencia, creí y sigo creyendo que después de 27 años hay que dar paso a otro más joven. Segundo, porque me dijeron amigos de confianza que, desde el Arzobispado, se pensaba en cambiarme. Entonces hablé con el Sr. Arzobispo, D. Miguel Roca Cabanellas, y le expuse que si tenía que salir de Benifaió, agradecería volver a una parroquia de Gandía. Y así ocurrió, ni más ni menos.

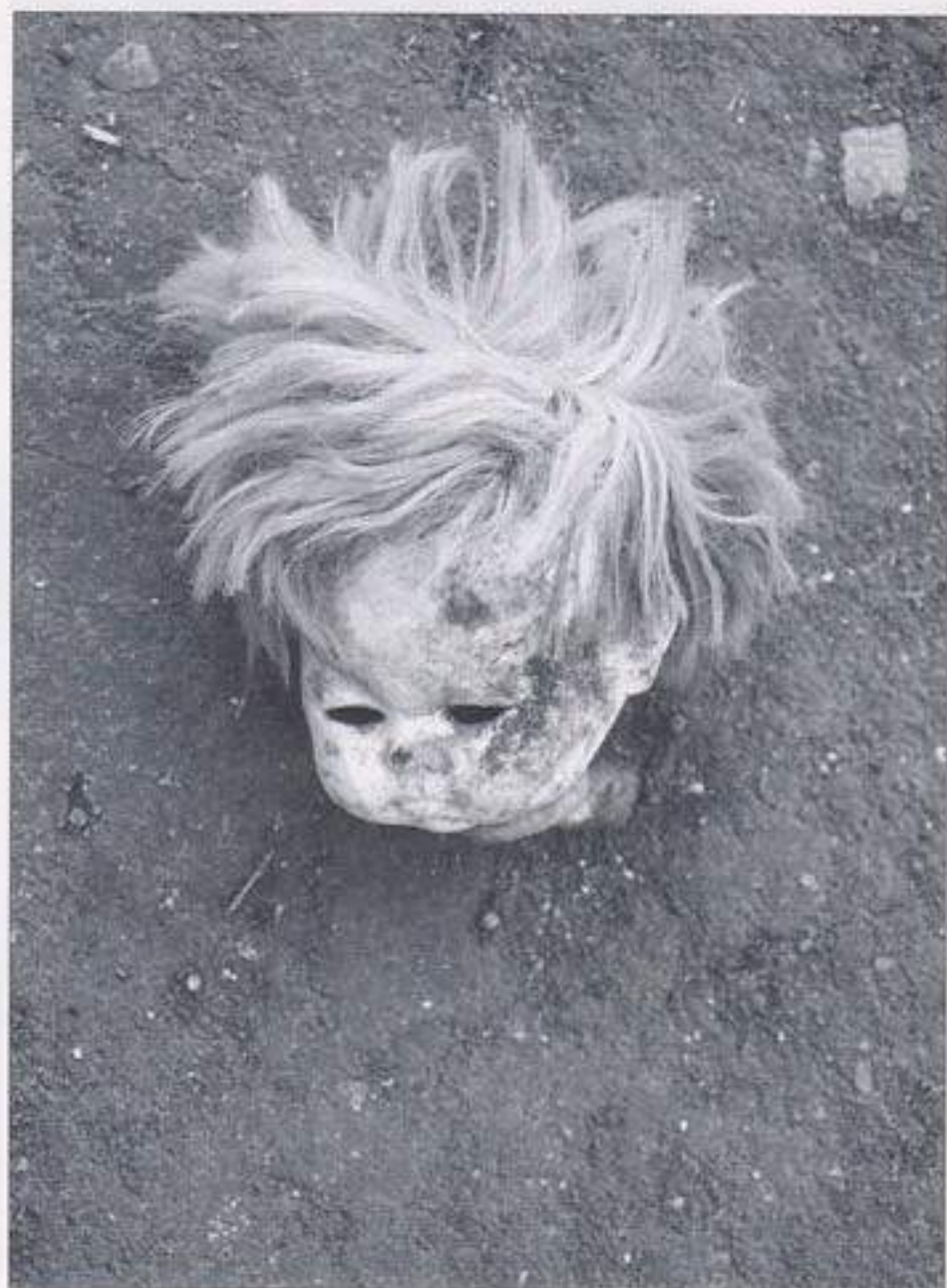
Y así se expresa, vive, trabaja y está junto a su familia este hombre que durante 27 años ha sido y se siente en su corazón como "Hijo de Benifaió" y al que todos le debemos un grandísimo "Gracias, Don Antonio".

Texto: Víctor Izquierdo

Foto: David

Prevencción familiar de las drogodependencias

El abuso y/o uso
inadecuado de drogas
es un
problema que genera
enormes
costes
humanos, sociales y
económicos

El problema de las drogodependencias

precisa de actuaciones preventivas eficaces, que incidan de forma directa sobre los factores de riesgo del inicio y mantenimiento del consumo de drogas, incidiendo, sobre todo, en los adolescentes

El fenómeno social del abuso y/o uso indebido de drogas constituye, en nuestros días, uno de los problemas más importantes a los que tienen que hacer frente la mayor parte de los países desarrollados. La expansión del fenómeno de la drogadicción, la problemática social que conlleva y el incremento de los costes humanos y económicos asociados, han hecho que se convierta en uno de los problemas de salud pública y bienestar social más graves de la actualidad, no sólo por la problemática que el mismo entraña, sino además por ser el desencadenante de otros problemas como, por ejemplo, el SIDA y/o los accidentes de tráfico.

Y es que, más allá de la libertad individual o de la responsabilidad de cada persona sobre su propio cuerpo, su vida o su muerte, el abuso y/o uso inadecuado de drogas es un problema que genera enormes costes humanos, sociales y económicos.

Cada vez se tiene una mayor conciencia de que las intervenciones de carácter preventivo son más efectivas, en la medida en que se ajustan a los factores de riesgo concretos que conducen hacia el consumo. El problema de las drogodependencias precisa, por tanto, de actuaciones preventivas eficaces que incidan de forma directa sobre los factores de riesgo del inicio y mantenimiento del consumo de drogas, inci-

diendo, sobre todo, en los adolescentes.

La familia es, sin duda, un factor importante a la hora de comprender el fenómeno de las drogodependencias. Y es importante porque el clima familiar en el que se mueve una persona es decisivo para configurar su personalidad, sus actitudes, su autoconcepto y su forma de interrelacionarse con el medio social y cultural en el que está inmerso. La familia es el primer marco de referencia en el que se realiza la socialización del individuo y este proceso es crucial para la formación del adolescente.

Los padres, además de cuidar y proteger a sus hijos, actúan como modelos de comportamiento. Si los padres toman alcohol, fuman o consumen otras drogas, están enseñando a su hijo unas pautas de conducta que, en el futuro, favorecerán comportamientos similares.

En algunos casos, son los propios padres y familiares los que inducen directamente a los hijos a consumir alcohol en celebraciones, o simplemente

El deporte es una de las alternativas al consumo de drogas.

te ven con buenos ojos que los niños lo hagan por sí mismos.

En otras drogas la situación es diferente y su uso es habitualmente prohibido por los padres. Suele ser el grupo de amigos el que instiga al consumo, convirtiéndose éste en una buena oportunidad para que el joven demuestre su independencia, su autoafirmación y su afiliación al grupo.

Algunos estudios ponen de manifiesto que una buena relación con los padres es una poderosa protección ante el consumo de drogas. Esto es posible a través del ejemplo personal y por medio de una comunicación que potencie la autoafirmación, el autocontrol emocional y las habilidades de resolución de problemas en los hijos.

Quizá se pregunte: " Pero, ¿ cómo conseguir todo esto y lograr prevenir el

consumo de drogas en mis hijos ? ". Es cierto que la educación que los padres puedan dar a sus hijos no representa una garantía al cien por cien de que sus hijos no desarrollen conductas adictivas, ahora bien, esto no les exime de su responsabilidad educadora. Lo importante es saber que cuantos más factores de riesgo se controlen más posibilidades habrá de prevenir el consumo de drogas en sus hijos.

El estilo de educación recibido por el hijo puede influir en el posterior desarrollo de una drogodependencia. Por estilo educativo familiar se designa al conjunto de estrategias empleadas por los padres para influir en sus hijos e inculcarles una serie de valores y normas culturales que guíen su conducta social. En relación con las drogodependencias, se ha observado que a mayor apoyo paterno existe menor frecuencia de conductas no aceptadas socialmente: agresión y consumo de drogas. Y en sentido inverso, cuanto mayor es la coerción mayor es la frecuencia de conductas transgresoras.

El estilo educativo familiar depende de muchas cosas, entre ellas la forma en que han sido educados los miembros adultos de la familia, las experiencias vividas, el ambiente en que se desarrolle la educación de los miembros más jóvenes. Así, la familia debería ser el núcleo donde se cubrieran toda una serie de necesidades: la aceptación incondicional de las personas cada una con sus virtudes y defectos, el reconocimiento personal y el acogimiento afectuoso y sincero de los demás.

Los padres necesitan desarrollar y mejorar estrategias y técnicas que les ayuden a realizar una intervención preventiva, basada en un clima familiar de respeto y confianza mutuos. La prevención de las drogodependencias en el ámbito familiar requiere que los padres se encarguen de la educación de sus hijos, es decir, que les enseñen a vivir sanamente, a tomar por sí solos decisiones sensatas, a que desarrollen y potencien su autoestima y autocontrol.

Es muy importante que en la familia exista un diálogo permanente, una amplia y sincera comunicación entre padres e hijos, que permita disminuir las tensiones familiares e identificar situa-

ciones de riesgo, no sólo de consumo de drogas, sino también de ansiedad, depresión, frustración... Aprender a relacionarse con los distintos miembros de la familia es un proceso lento que se consigue poco a poco y que requiere práctica y perseverancia; por tanto, a pesar de que este aprendizaje suponga tropiezos y dificultades vale la pena intentarlo.

El estilo educativo de una familia que reúne las recomendaciones que estamos comentando está caracterizado por el hecho de que los padres ejercen de manera habitual la autoridad, pero estando siempre dispuestos al diálogo. Su autoridad es firme, consistente y razonada. Intentan potenciar el autocontrol de sus hijos estableciendo normas claras, lógicas y de mutuo acuerdo. Estas reglas se refuerzan mediante el uso de la autoridad paterna; así, las normas o reglas están por una razón: para el bien de todos y no para fastidiar o anular al otro, y la manera en que se hacen cumplir es por la convicción de que esto es así.

Los padres que siguen este estilo esperan que sus hijos desarrollen una conducta madura, estimulan su independencia dándoles responsabilidades adecuadas a su edad, reconocen sus derechos y los respetan como personas, lo importante es la relación entre padres e hijos y no el papel que desempeña cada uno.

La comunicación es bidireccional, la

**La comunicación
es bidireccional, la
conversación es
diaria y se
desarrolla con toda
confianza, la
escucha está
garantizada y se
tienen en cuenta
todas las opiniones**

conversación es diaria y se desarrolla con toda confianza, la escucha está garantizada y se tienen en cuenta todas las opiniones.

La F.A.D. (Fundación de Ayuda contra la Drogadicción) define la prevención familiar como la formación y educación de los padres en todos los aspectos que puedan ayudar a sus hijos, no sólo en materia de drogas en sí mismo, sino en todas las áreas que puedan relacionarse de alguna manera con el problema de las drogas como puede ser el crear un buen clima familiar o crear recursos y habilidades suficientes que permitan abordar cualquier tipo de problemas.

Situaciones en que los padres promueven la prevención

- Están informados acerca de las drogas y sus consecuencias (tipos de drogas, factores de riesgo, efectos a corto y largo plazo...). No se trata sólo de sensibilizar sino de saber dar respuesta a las curiosidades, preguntas, inquietudes y necesidades que sus hijos les puedan plantear. Dosifican la información y la adaptan a la edad de cada hijo.

- Potencian las actitudes, los valores y los estilos de vida saludables, actuando como modelos de las mismas (hacen un uso responsable de los medicamentos y un uso ocasional del alcohol). Dan a sus hijos un ejemplo visible de autocontrol.

- Participan y se movilizan en la comunidad empleando y potenciando la red social disponible. Actúan como mediadores sociales facilitando la integración y socialización de sus hijos.

- Se adaptan a las necesidades y características de su hijo. Se interesan por su desarrollo integral para conocerlo y orientarlo, sin limitarse a prohibir o permitir comportamientos, negociando y llegando a acuerdos y favoreciendo su

autoestima.

- Se interesan por cómo ocupan el tiempo libre sus hijos. Muestran interés por conocer a los amigos de sus hijos e intentan conocer sus actitudes y comportamientos frente a las drogas.

- Siguen unas normas éticas que son capaces de razonar sin imponerlas con rigidez o manipulación.

- Favorecen un clima familiar de apoyo, comunicación y afecto.

Desde la Unidad de Prevención Comunitaria (UPC) de las Drogodependencias colaboramos en esta difícil tarea por medio de las Escuelas de Padres, donde se educa a los padres para actuar como agentes preventivos eficaces en su familia, fomentando y mejorando los lazos de apoyo, la comunicación familiar y todas aquellas conductas que posibiliten el mantenimiento de la salud física, psicológica y social.

Una Unidad de Prevención Comunitaria de las drogodependencias u otros trastornos adictivos es un servicio municipal cuyo objetivo es el de prevenir las drogodependencias, promoviendo una cultura saludable y una mejora del bienestar social en la familia, en la escuela y en la comunidad.

Si quieres más información o crees que necesitas ayuda, puedes ponerte en contacto con nosotros. La Sede de la UPC Agrupación de Municipios está en la C/ Mestre Martínez, nº 15, Carlet (Junto al ayuntamiento), nuestro teléfono es el siguiente: 96 299 42 30.

La Unidad de Prevención Comunitaria de las drogodependencias le saluda y le desea que pase unas buenas fiestas, y le recuerda que para pasárselo bien no hace falta pasarse con las drogas.

Textos: Ángel Vallés Lorente, responsable UPC

Fotos: Julián Lladosa

* Texto extraído del libro "Padres, hijos y drogas"

Ángel Vallés Lorente. Ed. Generalitat Valenciana. Valencia 2ª Edición 1998.

Benifaió i el

98

Enguany, no cal dir-ho, ha estat l'any de les celebracions múltiples. Hi ha qui ha celebrat el centenari de la Generació del 98, els que ho han fet amb l'any de Blasco Ibáñez, també el polèmic centenari del naixement de García Lorca i evidentment la desfeta de Cuba, Filipines i la resta de territoris d' Ultramar que ara fa 100 anys que passaren a dependre d'altres potències mundials.

Seria bo parlar d'un personatge lligat al nostre poble per raons familiars que aleshores ja va fer pública la seua veu sobre aquests temes i que pràcticament és un desconegut, Luis Morote Greus

Sobre aquests esdeveniments s'ha parlat molt i de vegades bé als mitjants de comunicació, però dissortadament en alguns casos encara han pesat certes deformacions que volen justificar allò que ara ja no cal. Seria bo parlar d'un personatge lligat al nostre poble per raons familiars que aleshores ja va fer pública la seua veu sobre aquests temes i que pràcticament és un desconegut, Luis Morote Greus, germà de José i Francisco.

Luis Morote (1862-1913) estudià Dret a València, amb premi extraordinari de llicenciatura i es doctorà a Madrid, però bàsicament es va dedicar al periodisme i a la política. Com a periodista col·labora als diaris *El mercantil Valenciano*, *El Liberal*, *Heraldo*, *la Nación*, etc. Famoses foren les seues cròniques sobre les primeres manifestacions del primer maig a Barcelona. En

1896 marxà a Cuba per a seguir els esdeveniments que conduïren a la independència de l'illa i on va tenir un paper destacat ja que s'involucra de tal manera en els fets que fou retingut pels rebels pensant-se que era un espia. També es va entrevistar amb el president dels Estats Units Mc Kinley i en 1900 va publicar la *Moral de la Derrota* que va ser una de les obres més importants en el seu temps sobre la situació espanyola de l'època. Morote fou varies voltes diputat a Corts de tendència republicana per la circumscripció de Madrid i una volta a 1898 pel districte de Guamajay en Cuba.

Altres publicacions de Morote foren *De la dictadura a la República*, *La conquista del Magreb*, *Teatro y Novela*, etc. algunes de les quals foren publicades per l'editorial Prometeo de Blasco Ibáñez.

Morote es va entrevistar amb el president dels Estats Units Mc Kinley i en 1900 va publicar la *Moral de la Derrota* que va ser una de les obres més importants en el seu temps sobre la situació espanyola de l'època

A l'altre costat de la guerra estan els que anuren a lluitar. Als anys 50 es muntaren unes associacions de supervivents de les campanyes de Cuba, Puerto Rico i Filipines i en concret a Benifaió, el dia 21 d'agost de 1955, aquells que encara vivien a la població els imposaren les següents medalles:

Bautista Mari Duart	Creu de Plata del Mèrit Militar amb distintiu roig per la seua actuació a Potrero Calabazas (Cuba)
José Escribà Carbonell	Creu de Plata del Mèrit Militar amb distintiu roig per la seua actuació a Loma Esmeralda (Cuba)
Saturnino Càrcel Garcia	Creu de Plata del Mèrit Militar amb distintiu roig per la seua actuació a Loma Givo i Gamazan (Cuba)
Enrique Juanes Sanz	Creu de Plata del Mèrit Militar amb distintiu roig per la seua actuació a Matanzas (Cuba) on va ser ferit
Vicente Hernández Leonor	Creu de Plata del Mèrit Militar amb distintiu roig per la seua actuació a Matanzas (Cuba) on va ser ferit
Francisco Vaquer Duart	Creu de Plata del Mèrit Militar amb distintiu roig per la seua actuació a Matanzas, Calimetre i Santa Clara (Cuba)
Ramon Serra Cervera	Creu de Plata del Mèrit Militar amb distintiu roig per la seua actuació a Puerto Padre i Santiago de Cuba
Ramon Regal Muñoz	Creu de Plata del Mèrit Militar amb distintiu roig per la seua actuació a Matanzas, Loma, Lechuga, Colon i Santa Clara (Cuba)
Francisco Prats Ciscar	Creu de Plata del Mèrit Militar amb distintiu roig per la seua actuació a Matanzas, Calimetre, Colon i Santa Clara (Cuba)
Antonio Albuixech Piles	Creu de Plata del Mèrit Militar amb distintiu roig per la seua actuació a diferents operacions militars a Filipines
Francisco Rosa Febrer	Creu de Plata del Mèrit Militar amb distintiu roig per la seua actuació a Matanzas, Colon i Santa Clara (Cuba)
Miguel Bria Masià	Creu de Plata del Mèrit Militar amb distintiu roig per la seua actuació a diferents operacions militars a Cuba
Salvador Ferris Joanes	Creu de Plata del Mèrit Militar amb distintiu roig per la seua actuació a diferents operacions militars a Puerto Rico
Rosario Rosa Gil	Creu de Plata del Mèrit Militar amb distintiu roig per la seua actuació a diferents operacions a La Havana
Casimiro Romero Ribes	Creu de Plata del Mèrit Naval amb distintiu roig per la seua actuació a Cavite, Filipines

Torsimany,

un **producte**

local de tast saludable

Com molts de vosaltres recordareu per la nota que publicàrem al llibre de festes del 96, Torsimany és una revista bimestral en valencià que es confecciona a Benifaió i que aspira a oferir informació i anàlisi de tot el que ocorre al nostre voltant i més enllà.

Durant la temporada 97-98, en què hem editat des del número 18 fins al 22, podem dir que la revista s'ha estabilitzat al poble amb vora un centenar de subscriptors, a banda dels compradors habituals o esporàdics.

Quant a les novetats sorgides, hem de destacar-ne la desaparició dels contes del "Et conec, herbeta," en favor d'una nova secció incisiva i corrosiva; "D'ací i d'allà"; la redacció de monogràfies de publicació esparsa (el procés normativitzador de la llengua); la col·laboració d'escriptors d'anomenada (R. Guillem o P. Viciano); el seguiment de les commemoracions (Isabel de Villena, V. W. Querol, Blasco Ibáñez, el maig francès

del 68) i la introducció d'un espai obert als lectors. Per un altre costat, mantenim els apartats habituals de "Del nostre món quotidià" (d'atenció local i comarcal); "El So Melodiós" (de caràcter musical); "El Prestatge" (resenyes de llibres); a més d'entrevistes, articles d'ecologia, lingüística, sociologia, història, política; notes de viatges, necrològiques...

No s'ha de pensar, però, que l'accés a la publicació és restringit, ans el contrari, sempre hem estat receptius a possibles col·laboracions; i tampoc no cal creure que les activitats del Torsimany es limiten a la revista. Ara mateix, tenim plantejats una sèrie de projectes que ens agradaria dur a terme: edicions paral·leles de llibrets, calendari d'excursions i visites guiades, organització de cursos culturals... Com sempre, hi ha dos factors que determinaran la realització d'aquestes pretensions: la resposta social i els recursos econòmics. En fun-

ció d'això, hi haurà una instauració o no de les activitats.

De moment, com ja sabeu, el Torsimany se sufraga mitjançant la venda en alguns quioscos (200 pessetes) o la subscripció solidària (1200 pessetes). Si us interessen els exemplars endarrerits sempre podeu adreçar-vos al domicili social, al carrer Portelles número 11.

Així doncs, féu el favor i sigueu curiosos, acosteu-vos a un producte local sense contraindicacions i de tast saludable: el Torsimany. Bones festes a tots i a totes.

Text: El Consell de Redacció

La cultura local de transmissió oral

Una de les necessitats peremptòries de l'ésser humà d'ençà que va xafar el nostre planeta ha estat, sense cap dubte, la d'establir intercanvis comunicatius amb els seus congèneres. En un principi, quan no hi havia possibilitat de reflectir o de transmetre els seus testimonis per escrit, ho feia per mètodes diversos que anaven des de les pintures rupestres, passaven per fer servir sons o xiulets, incloïen els senyals de fum i es fonamentaven de forma aclaparadora en l'ús de la pròpia veu.

Posteriorment, amb el sorgiment dels textos escrits, i especialment amb l'aparició a mitjan segle XV de la impremta, la transmissió de coneixements a través de la llengua oral ha anat quedant relegada a un segon pla i, actualment, en plena efervescència de les noves tecnologies, fins i tot a l'oblit.

Però no pot haver cap dubte en què la transmissió de la sapiència i de coneixements a través de la llengua parlada té un component màgic que cap de les altres formes no assoleix. Eixe contacte directe amb els més vells del lloc (font de la sabiduria), eixe recordar històries, acudits i dites de fa molts anys contribueix a un coneixement del nostre poble, del nostre entorn que cap de les altres formes comunicatives pot aconseguir. Així, els "romanços" són un tema de forta tradició que al llarg de la història han constituït una forma de comunicació social i no cal parlar-ne de l'expressió "eres un romancer".

A la nostra localitat s'han perdut moltes d'aquestes cançons o dites i és, o almenys o hauria de ser, una funció primordial dels nostres governants el vetllar no sols per preservar el que a hores d'ara puga conservar-se, sinó també el realitzar esforços per tal de recuperar part, si no tot, d'eixe patrimoni local que amb el tràpàs dels iaies o iaies va desapareixent irremediament. Cal recordar que amb el darrer viatge de cada veí major perdem una part, més gran o menys, de la nostra cultura com a poble i açò ens ha de fer reflexionar.

Pel que fa al Corpus que aquí ofereix, el seu recull no ha estat ni exhaustiu ni minuciós. Simplement ha tractat de recollir aquelles primeres cançons o romanços que han vingut a la ment de les persones entrevistades. Moltes composicions es poden conèixer d'altra manera (la tradició oral fa variar moltíssim les

paraules i expressions), algunes, sense cap dubte, estaran incompletes (i és funció de tots el recuperar-les completament), però almenys ha tractat què si no estan totes les que hi són, sí hi siguen totes les que estan.

Agrair finalment la col·laboració prestada a la meua iaia Rosa Fajardo i a la seua veïna Amparo Llacer Navarro, a Don Casimiro Romero per trobar algunes cançons ja documentades al seu llibre Benifayó, joia de la Ribera i a en Francesc Beltran i López per les seues aportacions i els seus consells; sense elles i ells el present recull no haguera estat possible. Convidar a la resta de gent del poble, especialment a la de més edat i a aquella que tinga o recorde cançons a col·laborar en la recuperació de les nostres tradicions, costums, llegendes o dites, en resum, del nostre folklore. Sense el seu ajut la nostra cultura com a poble desapareixerà i és prou lamentable que Benifaió no conserve les seues arrels ancestrals.

He distribuït l'esquifit corpus que he disposat, tenint present que només ha buscat temes del poble i no massa genèrics, en tres grans grups:

- Temes dedicats a Benifaió
- Temes dedicats a altres pobles des d'aquí i
- Temes dedicats a Sant Antoni.

Temes dedicats a Benifaió

A) Ara diuen que "mos" assequen que este poble "se" va a transformar "mos" posaran l'aigua potable i els carrers "mos" els "adoquinaran".

També diuen que totes les places de jardins "mos" els adornaran i en eixa plaça que diuen de les Punxes un mercat molt bonico faran.

Senyor, senyor, senyor,
jo això no ho crec "hasta" que no ho
veja,=
serà perquè els que ho diuen "mos" tenen
enveja
i ara diuen els que hui manen
que d'aquí quatre dies Benifaio pareixerà
València.

B) En este poble senyores
tots els anys quan ve l'estiu
hi ha algunes famílies

(...)

La mare li diu al pare
que el xiquet està delicat
i és precis canviar-lo d'aigües

(...)

El pare està convençut
en anar a l'Almaguer;
el pare que es quede en casa
cuidant dels animalets
i la dona fent el gos
en la font de l'Almaguer.

C) Anant pel carrer Trencat
un foraster molt atent
al vorem ha preguntat:

-Escolte, jove, això és un convent?

-No, senyor, és el mercat!

* Beltran López, Francesc: Ribera
Alta, n° 21, gener 1986, pàg.15

Temes dedicats a altres pobles:

A) Almussafes poble antic
les parets són de "llicons"
pensant-se que era Madrid

i era un niu de gafarrons.

B) Almussafes poble antic
les parets "derrotaes" / les parets són
de canyes
pensant-se que era Madrid
i era un niu de "caullaes".

C) Almussafes poble desgraciat
que la copa "vos se" l'han guanyat
"vos" pensàveu anar a pel copó
i "vos" l'ha guanyat Benifaio.

D) De Carcaixent i dolces
(els collons que m'espolces)

E) Algemesí, ni dona ni rosi
ni cosa que siga d'allí / (ni ningun fill
de p...que no siga d'aquí)

D'Algemesí dona, a tota hora és
bona.

F) Les xicones d'Almussafes
totes són caragoleres
(perque) tenen la panxa rasposa
de pujar a les moreres.

G) Non, non, xixet
que ha passat un carret/ (l'ha xafat)
que venia de la festa d'Alginet/
(d'Almussafes a Alginet).
carregat de joguets.

Temes dedicats a Sant Antoni

A) Una "crià" patia

d'un dolor de queixal
i a Sant Antoni li "dia"
que li curara eixe mal.
És tant el miracle
que el sant li donà
que li caigué tota la "bancà".

B) En el carrer Sant Antoni
fan una festa molt gran
dia dèsset de gener
la celebren tots els anys.
Fan unes calderes molt grans
en arròs fessols i naps
per a tots eixos pobres,
que prou desgràcia tenen
d'anar a captar.

* Es troba més completa a Romero
Carsí, Casimiro: Benifayó. Loya de la
Ribera 1983, pàg.114.

C) Sant Antoni del porquet
als xiquets un dinaret/dineret
a les xiquetes una/bona surra
per a que vagen a costura.

D) Sant Antoni de Gavarda
va fer un miracle a Antella
caigué una "abuela" al riu
i si no la trauen s'ofega.
Pare Sant Antoni, tragueu-me d'aquí
i si no van hòmens (ara) encara està
allí.

Text: Vicent R. Hernández i Llàcer

**"El pare està convençut / en anar a l'Almaguer; / el pare que es quede en casa /
cuidant dels animalets / i la dona fent el gos / en la font de l'Almaguer"**

Crepuscle d'un símbol oblidat

D'entre les ombres del temps
ta imatge sobirana emergeix com el raig a la tempesta,
sobre la mar de la floresta,
omplint de llum i de festa
als qui et poden admirar.

Anys fa que vas nàixer,
entonant càntics de glòria, entre lluites infernals,
resguardant a milers d'homes
que en tu van confiar.

Però ara, ningú en tu es resguarda.
Ningú, excepte l'aroma d'un esplendor,
soterrat per l'alé del temps, que no t'ha
pogut obviar...

Guaita i guardiana, senyora i sultana,
ara un munt de pedres, que
es divisen des d'el tren.

Anys fa de les espases i de la lluita,
del fervor d'un poble i del temor dels pirates
que et van assetjar.

Torre de Mussa vas ésser,
senyora medieval, càstig immortal.
Torre de l'horta ara eres,
emblema i blasó dels nostres avantpassats.

Vestigi crepuscular de l'obra d'un poble,
joia de la Ribera, orgull valencià.

Text: Josep Maties Díez Sánchez

Foto: Julián Lladosa

Benvolguts xiquets: m'és molt grat avui, poder-vos contar un conte i junt amb ell oferir-vos un missatge, que espere que vos serveixca d'ajuda en algun moment de la vida i ho recordeu.

Era una planta nascuda en primavera, i com un somriure a la vida l'aigua amb que se la ruixava pel matí, més la font d'on aquesta brollava s'eixugava i la planta perdia la seua alegria i la seua arrogança

-m'eixugue, m'eixugue... senc endins, però què puc fer ?...

El jardí està ple de plantes, tal volta no tan dedicades com jo i el lloc on vaig nàixer hi han pedres que em xafen i m'ofeguen, no puc. Potser que jo siga covard, però si poguera les tiraria lluny, molt lluny, les faria desaparèixer del meu lloc per sempre. La vida m'és dura, aquestes vingueren tal volta un matí, una nit, no ho sé, quasi sense adonar-me'n caigueren damunt de la meua terra. Això sí, senc que m'asfixie, m'esclafen. Vullguera ser un ocell i escapolir-me per entre les branques de l'arbre i volar a

altres llocs. Però d'ací no em puc moure, és impossible, no cal pensar-ho, veritat?

La calor em sofoca, l'aigua escasseja i el treball per a la subsistència cada vegada és més difícil per mantenir el tany adreçat; no!, no!, no t'endoblegues i ahí aguanta cap al final; em crida una veu des de dins.

El sol va perdent altitud, la llum al mateix temps va minvant, va donant pas al preludi de la nit, i amb tota la meua força crida a l'Altíssim, ajuda'm!... Prompte la rosada de la nit m'impregna les fulles i em refresca; la situació es fa més tolerable; el somriure pareix brotar altra vegada de nou. Descans, descans... torna altra volta al meu cos. Aquest no durarà molt! em diu la nit, què serà de tu demà quant amb força te pegue el sol? uiii, què agonia!, per què em dius aquestes paraules descomplaents? vulguera que no foren veritat, mes no puc apartar-les de la meua ment.

Si poguera caminar començaria a córrer ja, m'amagaria on el sol no em sufocara amb el seus raigs, però estic condemnada a estar aquí, posada de peus i cames en la terra i no em puc moure. Aquest és sols l'últim consol que em queda. Tu, Altíssim. Recorde l'arrogant que creixia ja un temps abans, la joventut arrebossava pel meu ésser, un poc de màgia tenia endins, que acompanyava el somriure; flors era l'altra cosa que també posseïa.

Tantes hores han passat ja i tantes maladventures que, sent la meua sava atrofiar-se pels vasos. Tins molts minuts per pensar fins a l'alba. Un airet un poc fort vol tombar el meu tany; lluite i lluite per no deixar que ho aconsegueixca. M'és inútil, aconsegueix vèncer-me.

Els dies passen i què amargós és pensar que la tardor prompte arribarà. És amarg, molt amarg. Cada vegada

amb més freqüència, les meues forces es debiliten, les meues idees van esvanint-se i un nuc com una nou m'emprerona sense deixar-me tan sols respirar.

Em trobe lluitant entre la vida i la mort. Quan el meu tany és doblat prop de terra, em dona voltes i voltes el món, com vullguent desplomar-se, alguna cosa estranya em passa, com si el meu cap anara a rebentar.

Fa temps, em sentia com ara, però ho superí. Què estrany! note una fredor que em cala fins endins, el meu tany tremola com una campaneta i un soroll escolte des de lluny. Una veu em crida, calma!, reposa, reposa... que Déu vetla per tu, tot s'arreglarà.

La tranquil·litat comença a tornar-me; com un raig de sol obrint-se pas entre els núvols, després d'una gran tempesta. Sent una pau molt fonda; note que torne a respirar millor. Poques hores després, el cel comença a nuvol·lar-se, més a més, fins que esclata en una gran pluja, que aconsegueix remeiar tan greu de sequera que estava ocorrent.

A la planta que poques hores abans estava agonitzant, li ha sigut restituida l'existència, com si haguera sigut tocada per una vareta màgica, dels contes de fades. La mustiesa és canviada per l'ufanor, les fulles que lentament anaven

perdent el seu color característic, els torna el verd més intens, i un ànim de goig i alegrança torna a regnar en el jardí. La vida que pareixia estar oculta da baix la terra, torna a sorgir amb més intensitat que abans, fent-se la reina de tot joc. Els ocells volotejen per aquí, mentre altres col·locats en les branques dels arbres ofereixen els seus trinats. Les papallones vestides amb els seus millors vestits revolen per les flors a l'igual que les abelles, buscant el pol·len i la mel d'aquestes. Tot en un ambient pletòric de meravelles.

No desitge acabar sense abans dir-vos en primer lloc que: "l'aigua és un element fonamental per a la vida de tots els éssers". I després, en els moments difícils que: "l'esperança és l'últim que hem de perdre".

Al meu poble... Benifaio

Brollant l'aigua en la font de la Carrasca,
rajant la font de Mussa i de Xexena,
un cel blavenc com el Mediterrani
i portant el silenciós i fluix vent
el perfum de la flor de taronger.

Per orient, rodejant-nos camps d'arròs,
per l'oest, un poc de la Serra Aledúa,
Presidint les torres d'Horta i la Plaça.

A ritme de tabalet i dolçaina...

Rams de tarongers i llimes
pomellets de roses fines.

Els llauradors en el camp
canten les seues cançons
nascudes de dins de l'ànima
mentre van llaurant el camp.

Els ramaders en la ramaderia.

Unes bruses, un jopetí, una faixa,
unes espadenyes de veta negra.

Fent feixat, una cordeta,
hi ha un cabaç fet d'espart
ple de daurades taronges.

Una torre, la de Mussa,
als peus algunes palmeres,
i més endins del nostre poble,
ací en el cor de la plaça,
i l'altra torre sultana.

Com el rebentament de la carcassa
il·luminant a les Festes,
amb la dolçor de la mel
de la flor del taronger,
com el cant de cadenera
que encanta el nostre oït,
així és el nostre parlar,
el parlar del nostre poble,
un poble molt valencià,
des de el cap fins a la cua,
des de costat a costat,
valencià per tot cantó.

"BENIFAIO",
i és igual que un altre poble
d'Alacant o Castelló,
o de València, supose.

Quan te'n vages oroneta
de viatge a altre poble
conta, això que tu has vist,
el que has escoltat i has sentit,
per aquí, del nostre poble,

"BENIFAIO"
Què te dic que no t'han dit
que tots et vullgueren dir
perquè et porten molt dins?

Eres perla riberenca
orgull de tota València
apreciat per tota Espanya.
Eres terra de progrés
i pare de bona gent
treballadora i honrada
i de molts veïns il·lustres
que t'han volgut exaltar.

entitats

Escola d'Adults

Hoy por hoy podemos hablar de forma satisfactoria del grado de consolidación de nuestra Escuela de Adultos, ya que se ha incrementado el número de cursos y alumnos de forma espectacular.

Del mismo modo, la calidad de la enseñanza ha generado un elevadísimo número de aprobados, lo cual nos alienta a seguir creando más talleres y cursos de cara a las peticiones de determinados colectivos de alumnos para poder ayudarles a cubrir sus necesidades y ambiciones personales.

Como ejemplo de los buenos resultados del trabajo en este curso escolar, podemos citar el aprobado casi general de los alumnos presentados a las pruebas de madurez de F.P.I., acceso a la universidad para mayores de veinticinco años en sus distintas ramas y exámenes de la Junta Qualificadora en sus distintos niveles de valenciano.

Damos la enhorabuena a aquellos que han conseguido superar satisfactoriamente estas pruebas, al igual que a aquellos que han logrado obtener el título de Graduado Escolar, sin olvidarnos de uno de los grupos (Neolectores / alfabetización) que

más ha trabajado este curso y que merece por su constancia e interés todo nuestro apoyo y ayuda el próximo curso escolar.

Para los interesados en el curso escolar 98-99, durante el mes de septiembre se hará una campaña de sensibilización a través de carteles en los que se expondrán todos los niveles, cursos y talleres que nuestra escuela junto con el ayuntamiento pueda ofertar, quedando totalmente a cualquier sugerencia sobre creación o puesta en marcha de nuevos cursos y talleres.

Club d'escacs

Poco a poco, la labor de Pascual Martí va dando sus frutos y se van consiguiendo resultados notables.

A nivel de equipos, hemos quedado en 5º lugar de 14 equipos en la máxima categoría provincial. A nivel individual cabe destacar a:

Ximo Martínez, que ha conseguido 2130 puntos de Elo Fide (Federación Internacional) y se ha clasificado el 15 en el Campeonato Provincial absoluto.

Vicente Martínez, que se ha consolidado en la categoría provincial absoluta. J. Antonio Vidal, que ha ascendido a la categoría provincial absoluta.

Iván Carbonell, que se ha mantenido en la categoría preferente y ha quedado campeón SUB-16 en el Torneo de Cullera.

Francisco Grau, que ha ascendido a la categoría preferente, Salvador Sanchís, que ha obtenido brillantes resultados en la competición por equipos.

Oscar Pello, Mario Satorres y Carlos Rosi, que han obtenido una meritoria clasificación en el campeonato SUB-10 de Valencia.

Otros jugadores que merecen mención especial son: Los veteranos, José Hernández Garcés, Vicente Alepuz Císcar, Francisco Grau, Francisco Ausina y Francisco Fernández.

Los juveniles, Francisco Salesa, Alejandro Bria y Guillem Rovira.

Los infantiles José Goig, Borja Marco y José María Císcar.

Queremos recordar a los niños/as de Benifaio que la Escuela de Ajedrez está abierta los viernes de 7 a 9, desde septiembre a junio, para todos los que deseen aprender a jugar.

Además de los jugadores locales nombrados, nuestro Club tiene en sus filas a varios jugadores foráneos entre los que cabe destacar a Jesús Martínez de Abal, campeón en los Torneos internacionales de Castellón, Cartagena y Cullera y subcampeón en el Campeonato Provincial Juvenil; Vicente Calvo y Francisco García Flores, de Torrente, jugadores con un alto Elo y que han conseguido en su Trayectoria importantes triunfos; y José Antonio García de Silla, director de la revista de ajedrez *Enroque Corto*.

Ràdio Club Benifaió

Durante este año, el Radioclub Benifaió ha realizado diversos actos relacionados con el mundo de las comunicaciones, como ya viene siendo habitual desde su fundación. Y desde estas páginas que me brinda el ayuntamiento, quiero dar a conocer las actividades de este año.

El día 1 de marzo se activó vía radio la Torre Trullas CVV-181, situada en el término municipal de Sollana, por EA5-KB, EA5-GQM, EA5-ATE, EC5-AKD y EC5-AJE, quien le hizo entrega a Don Francisco Vila Llinars, Alcalde Presidente del Ayuntamiento de Sollana, de una placa conmemorativa del acto, dándole las gracias por toda la ayuda prestada.

El 26 de abril, estuvimos en la casa señorial La Granja en Polinyà del Júcar, CVV-185. Fueron operadores EA5-KB, EA5-GQM y EC5-AJE, realizando un total de 550 QSOs. El 24 de mayo fue el día elegido para la actividad en torno a la Torre de Mussa, monumento histórico de esta ciudad que está inscrito para el concurso y diploma de Castillos, Torres y Fortalezas de la Comunidad Valenciana. Los encargados en esta ocasión, han sido EA5-CQM / P, EA5-AMX, EC5-AJE, EB5-DMH,

con la estimada visita de Enrique Urios (EA5-HK).

Los días 19, 20 y 21 de junio, estuvimos presentes en la II Mostra Agrícola Ramadera y I Expo Benifaió, donde el Ayuntamiento puso a nuestra disposición un stand para la realización de las actividades y donde tuvimos la ocasión de poder mostrar nuevas tecnologías aplicadas también a la radio-difusión, como son la creación de una página en Internet y videoconferencia. Material que puso a nuestra disposición la firma comercial ATIL.

Quien lo desee puede conectar a la página Web de Internet donde podrá encontrar información: [HTTP://WWWCTV-ES/USERS/EA5-ARI](http://WWWCTV-ES/USERS/EA5-ARI).

Hasta final de año, todavía quedan por realizar varias actividades: La Torre Octogonal y la Torre de Marenyet, ambas situadas en el término municipal de Cullera.

El Radioclub Benifaió les desea felices fiestas, saludos EC5-AJE, José Vte. Rosa Clérignes, Vocal delegado de URE Benifaió.

Biblioteca Municipal

Si enguany hem tingut una activitat agraïda pel públic ha estat el cicle de contacontes. Ens ho vam plantejar en un principi com a introducció dels més menuts al món de la Biblioteca i la veritat que la participació en algunes de les sessions va superar les expectatives més optimistes. No obstant això, el desenvolupament ens ha fet reflexionar de cara a continuar amb l'activitat. Hem de reduir els grups i la durada de les sessions i classificar per edats els participants per tal d'arribar a tots els segments de la infància i de la joventut.

També cal realitzar, perquè no, activitats per a adults i no estaria gens malament que pares i fills participaren en cicles d'animació lectora perquè els pares també saben contar contes, aquells contes que els seus avis els contaven i que ara s'estan perdent per influències forànees i dels mitjans de comunicació que tot ho converteixen en un *pastiche mix*.

D'altra banda volem comentar la celebració de la Setmana del Llibre en la que vam realitzar actes al local de la Cambra Agrària i que esperem millorar per a l'any proper, així com les activitats que amb els nostres companys de l'àrea

de cultura i joventut anem a fer a la Setmana Cultural que tindrà lloc a la segona quinzena de setembre amb actes dedicats als centenaris del 98.

Esperem que tots participen a les jornades, tant a les conferències com a l'exposició i a les pel·lícules.

A.D. Kanguros

Cuando las manecillas del reloj se aproximan a las ocho de la tarde, comienzas a sentir el gusanillo de saber que estás a punto de marcharte a hacer aquello que va a resultar tan bueno para tu salud, como es hacer el ejercicio de caminar, y también correr.

Caminar o correr es prácticamente lo mismo, es sinónimo de salud. Ventajas sería larguísimo explicar las muchas que tiene.

En primer lugar, mantener tu cuerpo con el ralenti necesario para que el engranaje del mismo funcione como el mejor movimiento de un reloj de cuarzo.

En segundo lugar, quemar ese veneno que todos los días introducimos en nuestro cuerpo como son grasas animales, vegetales, productos envasados con colorantes, antioxidantes, y las mil mentiras que consumimos y que revistas, periódicos y televisión nos ofrecen a la carta.

En tercer lugar, y ésta es una de las más importantes y que la mayoría de las personas no conocen, es la de renovar continuamente nuestra sangre y hacer trabajar a un ritmo matemático, siempre que la persona esté bien de salud, el corazón y el pulso.

Además, cuando corres o caminas, y aquí esta la sorpresa mayor es que al estar hablando con una o varias personas -amigos corredores que tienen trabajos difíciles, stress o problemas que no saben cómo resolver entre las cuatro paredes del puesto de trabajo, entonces se opera el gran milagro, y es que al caminar o al hacer footing, el cerebro se relaja y aquello que en todo el día o en varios no hemos podido solucionar, te sale en la pantalla de tu memoria y en unos segundos, para aquel problema tan grande, te salen mil soluciones.

También quiero darles a aquellas personas que por enfermedad, mala alimentación, poco cuidado con ellos mismos o más motivos y que empiezan con los famosos dolores musculares en todo el cuerpo un pequeño consejo bastante autorizado. Cuando una persona comienza con los dichos dolores, lo primero que hace es ir el médico y le atiborran en muchos casos con las famosas pastillas calmantes. Yo les digo en confianza que yo no lo haría, por el contrario buscaría fórmulas

naturales y estrictamente deportivas para librarme de eso. Haría gimnasia, estiramientos, masajes y mil cosas que hay, principalmente caminar, ésta es la medicina número uno del mundo.

Cuando comes mucho por la noche, lo lógico es que matemáticamente en personas de 40 años en adelante, no pueda conciliar el sueño en toda la noche, cuando estás todo el día sin hacer nada lo lógico es que te vayas a la cama y te pases toda la noche en blanco. Procura caminar y cansarte y verás como esta medicina no falla nunca.

También observo a muchas mujeres y hombres de edad avanzada caminar varios kilómetros todos los días. Si se les pregunta cuál es su mayor terapia, esto es lo que contestan: caminar, caminar y caminar, no falla.

Benifaio es un pueblo relativamente pequeño para los muchos deportistas de élite que han salido, en ellos hay que mirarnos y pedirles consejos. Ellos seguro que os los darán con mucho cariño. Amigos de Benifaio, a cuidarnos y hasta el año que viene.

Fancisco Boluda Alepuz

Grup Scout Agermanats

¿Por qué con los Scouts?

No ya porque con casi diecisiete millones de miembros es una de las mayores asociaciones juveniles del mundo, presente en casi todos los países sea cual sea su religión o cultura, eso sí, siempre promoviéndolas. Tampoco porque con los casi diez mil asociados, en Valencia sea la mayor asociación juvenil de la comunidad. Ni tan siquiera porque los Scouts llevamos casi un siglo haciendo campamentos y aprendiendo o porque los Scouts sean un órgano consultivo de las Naciones Unidas o estén llevando a cabo los más ambiciosos proyectos medioambientales, tanto en el mundo como en nuestra comunidad. Siendo los pioneros en la realización de los campos de voluntariado para jóvenes comprometidos con todo aquello que les rodea.

No, quizá tenga algo que ver con que seamos los únicos que no nos limitamos tan solo a "entretener", sino que desde un minucioso y estudiado proyecto educativo nos proponemos educar y formar ciudadanos para un mejor futuro, ciudadanos con unos valores; un aprendizaje mediante la "educación por la acción" -término y método genuino del escultismo-. Es quizás por aquí por donde está aquello que nos diferencia,

nosotros, trabajamos por ilusión; una ilusión que volcamos a lo largo de todo el año y cómo no también en el campamento.

Grupo Scout Agermanats : mEv, fEv - mSc. C/ S. José de Calasanz s/n 46450 Benifaia (Valencia)

agermanats@geocities.com

<http://msc.scouts-es.org/valencia/agermanats>

Associació Ames de Casa i Consumidors "Tyrius"

Durante el mes de junio, como ya es norma en esta Asociación, se dio por finalizado el curso 1997/1998 con gran asistencia de asociadas, a las que se dio a conocer los resultados económicos y culturales realizados, manifestando, una vez más, el deseo de la directiva de que todas las mujeres se afilien a esta Asociación de Amas de Casa y Consumidores "Tyrius" y animándolas a participar en todas sus actividades culturales que se realizan (charlas, viajes, trabajos para el ocio, meriendas de hermandamiento, etc.) para de esta forma sentirnos más realizadas, libres, alegres, respetadas y estimadas mutuamente, consiguiendo así valores que mejoren nuestra existencia y la de nuestros próximos.

Escola de Bàsquet Marcelina Benifaió

Una de les notes més destacades de l'evolució de l'Escola de Bàsquet Marcelina Benifaió és el fet que l'equip de xiquetes ha aconseguit federar-se i juga ja en la categoria de junior femení.

A més a més, s'han apuntat a la Copa Trofeo Federació, un campionat que es disputa en una època no massa bona per a les xiquetes ja que coincideix amb examens.

El primer equip contra el que van jugar va ser el de Godella. A la Copa de consolació, les xiquetes van jugar contra Aldaia. En aquest torneig, a casa, aconseguiren guanyar mentre que fora de casa van perdre.

Pel que fa a l'equip infantil de xiquets, a la Primera Volta de la fase municipal van quedar els primers i a la segona ronda quedaren en una posició destacada.

Pel que fa als xiquets xicotets, que juguen en la categoria de benjamins, cal resaltar el fet que no estiguen inclosos en la fase municipal, el que es considera una llàstima dins de la directiva de l'Escola de Bàsquet Marcelina Benifaió.

Una de les necessitats d'aquesta Escola radica precisament en la falta d'un local on poder reunir-se. A més a més, també fan falta dos entrenadors ja que en cas contrari la categoria de cadetes femení s'eliminarà.

Respecte a l'horari dels entrenaments, la categoria junior de xiquetes entrenen els dimarts, dimecres i divendres mentre que les categories infantil i juvenil dels xiquets els dimarts i dijous.

Per últim, és convenient destacar la necessitat de jugar a la pista central ja que d'aquesta manera hi ha més lloc per a poder realitzar els entrenaments i per a poder jugar els diferents partits.

Club Futbol Base Benifaió

La temporada que ha finalizado ha sido, en aspectos generales, muy buena para el Club de Fútbol Base de Benifaió.

El cadete que ascendió la temporada pasada no ha tenido problemas en 1ª Regional (la máxima modalidad que existe en esta categoría) terminando entre los primeros al final de temporada.

El Infantil continúa efectuando una gran labor para que los jugadores asciendan a Cadetes con una magnífica preparación deportiva, siendo una de las bases de la buena actuación del Cadete en las últimas temporadas.

Los Alevines han estado perfectos, ya que quedaron en segundo puesto en el campeonato de Fútbol 11, y también en

el Fútbol 7. Se espera una temporada próxima muy prometedora para estos jugadores.

Los Benjamines han participado a gran altura, quedando en liga de los primeros, con una buena actuación en el Cotif Promesas 98 de L'Alcúdia así como en el Torneo de Montmeló (Barcelona), pues jugaron la final y quedaron por delante de equipos como el Júpiter, Manlleu, San Andrés, F.C. Barcelona o el mismísimo Montmeló.

El Club de Fútbol Base Benifaió continúa marcándose metas para las próximas temporadas, ya que la base obtenida durante los últimos años nos hace ser muy optimistas respecto al futuro del Club y de nuestra localidad.

empresas col·laboradores

Foto: Julián Lluch

CONEXBE

Construcciones y Excavaciones Benifaió, S.L.

Máquinas excavadoras para
todo tipo de trabajos

Arrancar y quemar huertas

Fontanería en general

Avda. Miguel Hernández, n° 50-d-9

Tel. 96 178 48 31

Tel. Móvil. 908 045 408

Benifaió (Valencia)

LA PICAETA RESTAURANT

**¡vamos a
tu casa!**

Pedidos

96.178.39.58

92.904.94.82

Servicio gratuito a domicilio en Benifaió
y Almussafes en solo 30 minutos

Avda. Reyes Católicos, 8
Benifaió

ENVASES EL RECHOLAR S.L.

Empresa
asociada
al Grow

Fábrica de Envases de Madera
para Frutas y Hortalizas

Cami Moli Vell s/n

Tel. 96 178 13 38 Fax. 96 178 58 12

46450 Benifayó

CONSTRUCCIONES

Vicente Jesús Sanz, S.L.

Construcciones de
todo tipo de viviendas

Canalizaciones y
Reformas

C/ Vicente Martí, n° 9

Tel. 96 178 18 47

Tel. Móvil. 908 045 408

Benifayó (Valencia)

CHARCUTERIA
SABATER
SELECTA

Alta Selección de Charcutería

c/ Santa Bárbara, 11
Tel. 94 178 10 92 Fax. 94 178 32 03
Benifaió (Valencia)

*Vestuario Esplugues S.L.
te desea a todo el pueblo de
Benifaió unas Felices Fiestas*

C/ Picassent, s/n
Tel. 94 178 25 29
Fax. 94 179 56 64
46450 Benifaió (Valencia)

MARCH

FOTO-VIDEO

Avda. Caja de Ahorros, acc. 15
B E N I F A Y Ó
Tel fno. 178 41 20

FELIX MORENO GARCÍA S.L.

Carpintería
Metálica

P.V.C.
HOCO

Cno. Marcelina, s/n. Tel. 96 178 00 75 Fax. 96 178 42 58
46450 Benifaió (Valencia)

FERRETERIA AGRO-BENI

Gran surtido en Estufas a Leña, Carbón y Gas-Oil

Dominica Enrique Mompó

C/ Almussales, n° 13
Tel. y Fax. 96 179 57 12
46450 Benifaió (Valencia)

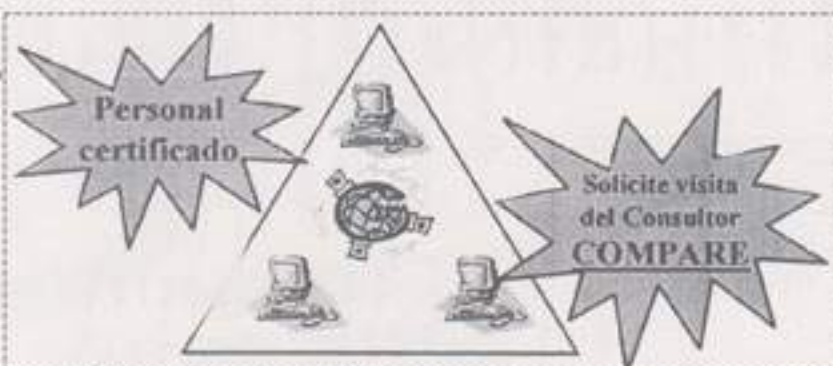

TELEPRO Consulting

Aplicaciones Telemáticas para Profesionales S.L.

LA PRIMERA CONSULTORA REAL DE INFORMATICA

ANÁLISIS DE NECESIDADES
INSTALACIÓN REDES Y FIBRA OPTICA
FORMACIÓN INTEGRAL: NT SERVER, OFFICE
IMPLANTACIÓN y CERTIFICACIÓN
SOLUCIONES: MAINFRAMES- CLIENTE-SERVIDOR

Cableado e Instalación Redes Locales
Ordenadores Servidores y Clientes
Diseño de Servidores Internet
Páginas WEB
Soluciones a Medida

c/ Obispo Jaime Pérez, 11 B
Tel. y Fax. 96 335 69 61
46006 Valencia

Construcciones García Cuartero S.L.

**Construcciones en
General**

Promociones

Reformas

Avda . Miguel Hernández, 2
Tel. y Fax. 96 178 09 20
Benifolá

VIAMAR
mobiliario

*Decoramos
y
planificamos
su
vivienda*

*Su
presupuesto
sin
compromiso*

*Tenemos
a su
disposición
un
gabinete
de
decoración*

*4 plantas de
exposición*

Regino Más, 7
Tel. y Fax. 94 178 19 75
Benifaió

Clínica psicológica y sexo - terapia

Tratamientos individuales (infantil - adultos) y de parejas

Psicología educativa (niños y adolescentes)

Terapia de apoyo familiar (separaciones , trastornos mentales , etc , ...)

Informes periciales (justicia , inspección , tribunales , etc , ...)

Orientación y consultas específicas urgentes

Psicología Infantil y Adulta

- Fracaso escolar
- Trastornos del lenguaje
- Técnicas de estudio
- Desmotivación
- Inmadurez mental
- Trastornos de conducta (mal comportamiento)
- Depresión
- Ansiedad
- Miedos
- Depresión
- Ansiedad
- Fobias (miedos)
- Obsesión (manías)
- Timidez
- Preocupación
- Obesidad
- Adicciones (drogas , alcohol , ...)
- Cefaleas , etc , ...

Sexología

- Relación de pareja
- Eyaculación precoz
- Impotencia
- Anorgasmia
- Falta de deseo
- Conductas inadecuadas
- Dispareunia (dolor en el coito)
- Orientación
- Educación
- etc , ...

Neuropsicología

- Evaluación (trastornos neuropsicológicos)
- Reeducación:
 - * Afasia
 - * Agnosias
 - * Pérdida de memoria
 - * Deterioro cognitivo
 - * Niños y adultos a causa de accidentes , síndromes traumatismos , tumores , demencias , retrasos , etc .

Estimulación temprana

- De 0 a 6 años
- Aprendizaje de los padres para que su hijo reciba la estimulación necesaria diariamente
- Mejorar o prevenir probable déficits por:
 - * Infecciones - accidentes
 - * Intoxicación de la madre
 - * Problemas cardiovasculares de la madre
 - * Factores cromosómicos
 - * Prematuros y postmaduros
 - * Anomalías del cordón y partos prolongados
 - * Accidentes con traumatismos
 - * Intoxicación del bebé , insolaciones , infecciones , ...

Psicóloga: Isabel Año
c/ Santa Ana, 33
Tel. 96 179 41 34
Benifoló

REGALOS - JUGUETES - PRENSA - PAPELERIA

Paqui Satorres

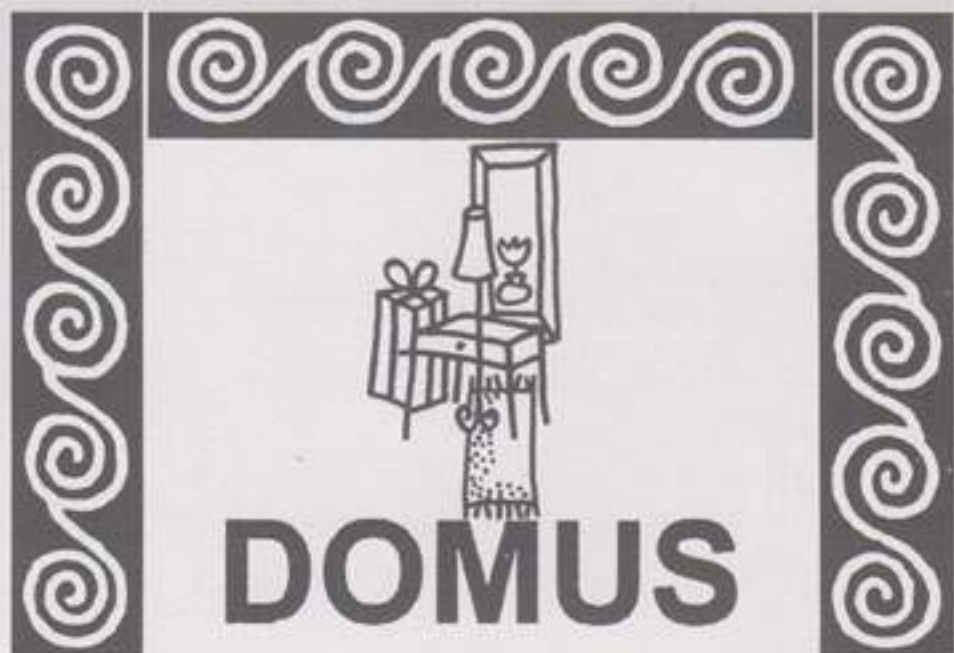

enquadrernacions
BENIFAIO

*Contabilitats - Llistats d'empresa - Fascicles
Restauració de llibres
Enquadrernacions en general*

Avgda. Germanies, 33 - baix
Tel. 96 179 47 03
46450 Benifaió

Regalos Decoración Mobiliario Iluminación

Correr Nou, 87 Tel. 96 178 53 41
Benifaló

ESCAYOLAS BENIFAYÓ S.L.

Gargallo y Mínguez

Camí del Recholar, 6
Tel. 96 178 30 81
Benifayó
(Valencia)

Avda. Germanías, 25 • Teléfono 96 179 46 35 • BENIFAÍO

MÁRMOLES BENIFAYÓ S.L.

Lápidas y Granito

C/ Rey Don Jaime, s/n
Tel. 96 178 16 07
Benifayó

Floristería

Ramón Vidal

Diplomados en Arte Floral
Servicio a Domicilio

C/ Santa Bárbara, 34 (bajo)
Tel. 96 178 44 80
Benifaió

NISSAN

ROIG & SOLER, cb

Servicio Oficial Roig y Soler c.b. c/ Vicente Martí, 3 . Tel y fax. 96 178 25 91. Benifaió

PERSIANAS , FERRETERÍA Y CRISTALERÍA JOSVI

Les recuerda que en nuestra tienda encontrará un
surtido inmejorable e instalación al día de :

- ✓ Persianas de aluminio y plástico
- ✓ Toldos / Capotas fijas y plegables
- ✓ Estufas a leña y de parafina
- ✓ Puertas plegables
- ✓ Barras de madera y latón
- ✓ Ríeles y Stores
- ✓ Confección de tejidos del hogar
- ✓ Cortinas de todo tipo de mosquiteras

- ✓ Además somos especialistas en Carpintería de Hierro y Aluminio, en Cristalería , en Fontanería y en Ferretería
- ✓ Y en nuestro taller emplomamos vidrieras por encargo y grabamos cristales a la arena con cualquier tipo de detalle
- ✓ Tampoco olvide que duplicamos todo tipo de llave
- ✓ Reformamos su cocina o cuarto de baño. Pídanos presupuesto

!!! Tenemos toda solución a su problema !!!
Contrate a profesionales de Josvi

!!! Saldrá Ganando !!!

C/ Vela, 2
Tel. (tienda) 96 178 13 47
Tel. (particular) 96 179 54 85
Benifaló

Paellas
Pollos Asados
Pizzeria
Bodega
Y... todos los días hay menú

Avda. Reyes Católicos, 56
Tel. 96 178 16 55
Benifayó

Les
desea
Felices

Fiestas

Artisan
te regala
una idea

*Instalaciones
Industriales y Domésticas
Automatismo y Automatas
Electrificaciones*

c/ Papa León XIII, 35
Tel. Taller, 96 179 50 85
Tel. Móvil, 908 960 378
46450 Benifayó (Valencia)

Gabinete de Psicología clínica y educativa

PSICOPATOLOGÍA CLÍNICA

ORIENTACIÓN, DIAGNÓSTICO, EVALUACIÓN Y TRATAMIENTO EN:

ADULTOS: _____

- ANSIEDAD, ESTRÉS, DEPRESIÓN
- PROBLEMAS FAMILIARES Y DE PAREJA
- ENTRENAMIENTO EN HABILIDADES SOCIALES
- TRASTORNOS ASOCIADOS A LA VEJEZ. DEMENCIAS.
- CONDUCTAS ADICTIVAS, TABACOS, DROGAS, ALCOHOL.
- TRASTORNOS ALIMENTICIOS, ANOREXIA, BULIMIA.
- PENSAMIENTOS OBSESIVOS, MANÍAS.

NIÑOS: _____

- MIEDOS, INSOMNIO, CELOS, FOBIAS.
- PIPI NOCTURNO.
- HIPERACTIVIDAD, OBSESIONES.
- AUTOESTIMA, RELACIONES SOCIALES, TIMIDEZ.
- TRASTORNOS DEL LENGUAJE.

RELACIONADO CON PROBLEMAS DE APRENDIZAJE _____

- DESINTERÉS Y FALTA DE MOTIVACIÓN
- DIFICULTADES DE APRENDIZAJE Y ATENCIÓN
- CONCENTRACIÓN Y MEMORIA
- LOGOPEDIA
- PROGRAMA DE ACTIVIDADES CORRECTORAS.
- ASESORAMIENTO ESCOLAR, FAMILIAR Y PERSONAL.

C/ Leones, 63 - Pta. 2
46022 Valencia
Tel. 96 356 25 32

C/ Mayor, 33 despachos 1º
46450 Benifaió
Tel. 96 179 56 87

CONSULTA CONCERTADA PREVIA CITA

COHOCA

COOP. V. HORTOFRUTICOLA DE BENIFAYO

Tel.: 96 178 05 50 - Fax: 96 178 02 90 - Telex: 61142-61143
C/. Santa Bárbara, final · 46450 BENIFAYÓ (Valencia)

Edita: Ajuntament de Benifaló

Portada:

José Miguel Duart Gómez

Disseny i maquetació:

Angel Hdez. Mompó

Eva Romero

Teresa J. Rovira

Redacció:

Pablo Fernández

Angel Hdez. Mompó

Teresa J. Rovira

Eva Romero

Mª Teresa Rosa

Ramón Sabater

Disseny publicitat:

Ramón Sabater

Fotografia:

S. Esplugues March

Julian Lladosa

Fotomecànica o impressió:

▲ ■ Gráficas Benifayó s.l.

Dep. Leg.: V-3049-1998